

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO⁺

Kirkon eläkerahasto

Toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.–31.12.2024

Asiakirjanumero DKIR/18/00.01.02/2025

Kirkkohallituksen täysistunto 18.3.2025

Sisällys

Toimintakertomus	3
1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä	3
2. Kirkon eläkerahasto	6
2.1 Visio, missio, arvot ja strategia	6
2.2 Hallinto	8
2.3 Eläkkeiden rahoitus.....	10
2.4 Tilastotietoa kirkon eläkkeistä	11
2.5 Sijoitustoiminta.....	15
2.6 Eläkerahaston tunnuslukuja	17
2.7 Riskienhallinta	17
2.8 Kirkon eläkerahaston toiminnan vaikuttavuuden arviointi	19
2.9 Kirkon eläkerahaston eläketoiminnan talousarvion toteumavertailu 1.1.–31.12.2024	25
2.10 Tulevaisuuden näkymät.....	25
Tilinpäätös	30
3. Taloudellinen suoriutuminen	30
3.1 Tuloslaskelma 1.1.–31.12.2024	30
3.2 Tase 31.12.2024.....	31
3.3 Rahoituslaskelma 1.1.–31.12.2024.....	32
3.4 Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä.....	33
4. Liitetiedot.....	34
5. Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä.....	51

Liitteet

- Tilintarkastuskertomus; kertomus on tilintarkastajien sähköisen allekirjoituksen allekirjoitusliitteessä.
- Sijoitustoiminnan toimintakertomus vuodelta 2024 / Kirkon eläkerahaston johtokunta
- Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus vuodelta 2024 / Kirkon eläkerahaston johtokunta
- Evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu 31.12.2024 / Keva

Toimintakertomus

1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä

Suomen talouden tilanne jatkui heikkona vuonna 2024. Vuositasolla bruttokansantuote (BKT) jää 0,3 prosenttia pienemmäksi vuonna 2024 kuin edellisvuonna. Eniten tuotantoa on heikentänyt rakentamisen merkittävä vähentyminen ja myös yksityinen kulutus on vähentynyt. Suomen viennin kasvu vauhdittuu, mutta odotettua hitaammin, sillä euroalueen vaimea talouskasvu jarruttaa erityisesti tavaraviennin kysyntää. Talouden toipuminen ollut hidasta. Erityisesti rakennusalan laskusuhdanne on jatkunut vuonna 2024.

Inflaatio hidastui merkittävästi vuoden 2024 aikana. Työttömien osuus työvoimasta oli 8,1 % joulukuussa 2024, kun se vuotta aiemmin oli 7,1 %.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 4,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen vuonna 2024. Heikko talouden suhdanne heijastuu julkiseen talouteen monin tavoin, minkä lisäksi viime vuosien nopea inflaatio on kasvattanut julkisia menoja tuntuvasti vielä vuonna 2024.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2024 oli kokonaisuutena erittäin hyvä, vaikka markkinoiden väliset tuottoerot olivatkin poikkeuksellisen suuria. Vuoden suurimmat tuotot syntyivät Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla, jossa S&P 500 - indeksi tuotti noin 32 prosenttia. Yhdysvaltojen osakemarkkinoiden ylivoimainen tuotto oli seurausta etenkin teknologiaosakkeiden vahvuudesta ja Yhdysvaltojen dollarin vahvistumisesta. Erityisesti tekoälyn tuomat mahdollisuudet nousivat vuoden teemaksi osakemarkkinoilla. Toisessa ääripäässä kotimaisissa osakkeissa Helsingin pörssissä jäätiin nollatuottoihin. Euroalueella ja kehittyvillä markkinoilla osakesijoituksien tuotto oli hyvää, ollen euroalueella noin 8 prosenttia ja kehittyvillä markkinoilla noin 15 prosenttia. Korkosijoituksista kirjattiin vuonna 2024 keskimääräistä parempia tuottoja. Korkean luottoluokituksen investment grade -yrityslainat tuottivat noin 5 prosenttia ja matalan luottoluokituksen lainat tuottivat noin 7 prosenttia. Valtionlainatuotot jäivät kahteen prosenttiin.

Vuoteen 2024 mahtui paljon geopolittisia haasteita. Ukrainan sota jatkui läpi vuoden kohottaen ajoittain epävarmuutta. Lähi-idässä puolestaan Israel jatkoi iskujaan naapurivaltioihin, ja Syyriassa nähtiin vuoden lopussa yllättävä vallanvaihdos. Geopolitiikalla ei kuitenkaan ollut merkittäviä vaikutuksia maailman rahoitusmarkkinoihin. Vuoden ykköspuheenaihe olivat Yhdysvaltain presidentinvaalit. Joe Biden luopui kisasta kesällä ja Donald Trump voitti lopulta selvästi demokraattien ehdokkaaksi nousseen Kamala Harrisin. Trumpin politiikan odotetaan olevan osakemarkkinamyönteistä, erityisesti Amerikassa. Siten osakemarkkinat nousivat selvästi Trumpin voiton selvitessä. Euroopassa puolestaan politiikka oli sekavassa tilassa, kun niin Britanniassa, Saksassa kuin Ranskassakin maan johto oli ongelmissa.

Talous- ja markkinavuosi oli maailmalla kaiken kaikkiaan jakaantunut. Yhdysvalloissa talous oli vahvassa vireessä. Koko vuoden talouskasvu nousi lähes kolmeen prosenttiin, kun vuoteen lähdeäessä odotuksissa oli vain reilun prosentin kasvu. Hyvä työllisyys, vahva yksityinen kulutus ja valtion elvytystoimet auttoivat Yhdysvaltoja selviämään nousseiden korkojen ympäristössä. Vuoden mittaan myös keskuspankin koronlaskut ja odotukset niistä tukivat edelleen talouskehitystä. Muualla maailmassa kasvu oli sen sijaan vaimeaa. Euroopan talouden vauhti heikkeni vuoden aikana ja talouskasvu jäi alle prosenttiin. Erityisen pahasti kärsi euroalueen teollisuustuotanto, jota painoi vientikysynnän puute ja kilpailija-alueita merkittävästi korkeammat energiakustannukset. Euroalueen elpymistä haittasi poliittinen myllerrys sekä Ranskassa että Saksassa, joissa finanssipoliittiset paineet ja populistipuolueiden nousu horjuttivat poliittista konsensusta. Kiinassa kasvu pidettiin väkisin etukäteen ilmoitettussa 4,5 prosentissa, mutta kasvu vaatii yhä enemmän valtion tukea.

Osakemarkkinavuosi oli nousujohteinen aina vuoden alusta alkaen. Yhdysvaltojen hyvä talous ja varsinkin erinomaisessa kunnossa olleet yritykset ja sitä myötä vahvat tulokset siivittivät nousua. Merkittävin markkinalasku osui elokuun alkuun, kun Yhdysvaltojen heikot työllisyysluvut herättivät taantumapelkoja. Samaan aikaan Japanin keskuspankin yllättävän suuri koronnosto vahvisti jeniä sysäten Japanin pörssin voimakkaaseen laskuun. Yhdistelmä huonoja uutisia osui samaan hetkeen ja säikäytti markkinat, mutta pudotus jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi. Keskuspankeilla oli jälleen suuri rooli markkinoiden luottamuksen palauttamisessa. Japanin keskuspankki perui nopeasti koronnostopuheitaan. Yhdysvalloissa puolestaan saatiin syyskuussa puolen prosenttiyksikön koronlasku, mikä osaltaan häivytti huolia talouden taantumasta ajautumisesta. Syksy olikin osakkeissa vahvan nousun aikaa.

Korkomarkkinoilla suurin asia oli keskuspankkien suunnanmuutos ohjauksen nostoista laskuihin. Euroopan keskuspankki aloitti koronlaskut kesäkuussa ja Yhdysvaltain keskuspankki syyskuussa. Ohjaukorkoja laskettiin tasaista tahtia loppuvuoden aikana. Vaikka lyhyet korot laskivat selvästi, pitkät joukkolainakorot päättyivät lähelle vuoden alun tasoa reippaan heilunnan jälkeen. Yrityslainat olivat hyvässä vedossa, kun maksuhäiriöt pysyivät vähäisinä. Yrityslainojen luottomarginaalit kaventuivat vuoden mittaan, mikä tuki niiden tuottoja.

---

2. Kirkon eläkerahasto

Kirkon eläkerahasto on vakiinnuttanut toimintansa itsenäisenä julkisoikeudellisena oikeushenkilönä. Kirkon eläkerahasto (KER) eriytettiin 1.1.2016 Kirkon keskusrahastosta.

Kirkon eläkerahaston tehtävänä on vastata eläketurvan rahoituksesta ja eläkevarojen sijoittamisesta kirkon oman eläketoiminnan siirryttyä lopullisesti Kevaan vuonna 2012. Laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta (656/2023) tuli voimaan 1.7.2023. Laki korvasi aieman evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta (68/2016) annetun lain.

Eläkkeiden ja hoitokulujen maksamista varten siirretään kuukausittain Kevalle valtiovarainministeriön vahvistama summa eläke- ja hoitokuluennakkoina, kunkin vuoden lopullinen maksu vahvistuu seuraavan vuoden keväällä. Vuonna 2024 eläkerahaston hoitokuluennakot olivat 2,1 milj. euroa.

2.1 Visio, missio, arvot ja strategia

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi vuonna 2020 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toimintaa suuntaavan vuoteen 2026 ulottuvan Ovet auki -strategian. Kokonaiskirkollisen strategian pohjalta on johdettu Kirkkohallituksen oma Ovet auki – kokeiluille ja kehittämiselle -strategia, joka hyväksyttiin Kirkkohallituksen täysistunnossa 2021.

Kirkkohallitus tekee työtä yhdessä hiippakuntien, seurakuntien ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Lisäksi laajaan yhteistyöverkostoon kuuluvat järjestöt, muut Suomessa toimivat kristilliset kirkot ja uskonnolliset yhteisöt sekä kansainväliset toimijat. Työtä tehdään ihmisläheisemmän kirkon ja yhteiskunnan puolesta.

Strategian visio on seuraava:

Kirkkohallituksen visio 2026

Kirkkohallitus on rohkea uudistaja ja edelläkävijä kirkon parhaaksi.

Strategian missio on seuraava:

Kirkkohallituksen missio

Edistämme uskon, toivon ja rakkauden toteutumista kirkossa ja muualla yhteiskunnassa hoitamalla ja kehittämällä kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa.

Kirkkohallituksen toiminta noudattaa seuraavia arvoja:

Kirkkohallituksen arvot

Usko: Liitymme maailmanlaajaan Kristuksen kirkkoon ja sen uskoon.

Toivo: Vahvistamme luottamusta tulevaisuuteen.

Rakkaus: Toimimme vuorovaikutteisesti, vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Kirkon eläkerahastolla on erilliset toiminnan tavoitteet, joiden avulla arvioidaan eläkerahaston toimintaa osana Kirkkohallituksen strategisia tavoitteita ja painopistealueita. Vuoden 2024 tavoitteiden toteutuminen on kuvattu luvussa 2.8 Kirkon eläkerahaston toiminnan arviointi.

Sijoitustoiminnan strategisena tavoitteena on eläkevastuun kattamiseksi tapahtuva varojen kartuttaminen tuottavasti, turvaavasti ja vastuulliset näkökohdat huomioiden. Strategisen tavoitteen tarkoituksena on varmistaa, että eläkerahasto pystyy suoriutumaan tulevista eläkeistä ja pystyy tasaamaan seurakuntien eläkemaksun kehitystä.

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen ja tavoitteena on pysyä vastuullisen sijoittamisen edelläkävijänä Suomessa. Tämä tarkoittaa, että vastuullisuusnäkökohdat huomioidaan kaikessa sijoitustoiminnassa. Sijoitustoiminnassa noudatetaan eläkerahaston johtokunnan hyväksymiä vastuullisen sijoittamisen ohjeita (2024) ja PRI-periaatteita.

Eläkerahaston ilmastostrategia on hyväksytty vuonna 2021. Ilmastostrategiassa tavoitteena on hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä edellyttäen, että sijoitusympäristö mahdollistaa sen. Strategian välitavoitteita vuodelle 2025 ovat likvidien osake- ja korkosijoitusten hiili-intensiteetin vähentäminen 25 prosentilla, vihreiden teemasijoitusten osuuden lisääminen 10 prosenttiin sijoituksista, sekä päästöttömän lämpöenergian käyttäminen kaikissa suorissa kiinteistösijoituksissa. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi eläkerahasto on tunnistanut kolme pääasiallista ilmastonmuutostyökalua: hiilijalanjäljen vähentäminen, ilmastoratkaisuihin sijoittaminen ja vaikuttaminen.

2.2 Hallinto

Kirkkohallituksen täysistunto toimii Kirkon eläkerahaston hallituksena. Kirkon eläkerahaston varojen sijoitustoiminnasta vastaavat kirkkohallituksen täysistunto ja kirkkohallituksen täysistunnon toimikaudekseen asettama Kirkon eläkerahaston johtokunta. Johtokunnan tehtävät on määritelty evankelis-luterilaisen Kirkon eläkerahastoa koskevan lain 6 §:ssä. Tämän lisäksi Kirkon eläkerahaston johtokunnan toimintaa ohjaa kirkkohallituksen täysistunnon hyväksymä johtosääntö.

Johtokunnan tehtävänä on

- 1) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista ja niissä sovellettavista periaatteista
- 2) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista
- 3) päättää sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista
- 4) hyväksyä vuosittain kirkon eläkerahaston varojen sijoitussuunnitelma
- 5) päättää omaisuudenhoitajista ja näiden kanssa laadittavista sopimuksista
- 6) päättää niistä johtokunnan johtosäännössä määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi
- 7) laatia vuosittain kirkon eläkerahaston toimintakertomus ja tilinpäätös
- 8) huolehtia sijoitustoiminnan kokonaisuuden valvonnasta
- 9) päättää muut kuin 1–8 kohdassa tarkoitetut sijoitustoimintaa koskevat periaatteellista laatua oleva tai muuten tärkeät asiat.

Kirkon eläkerahaston johtokunta valittiin kirkkohallituksen täysistunnon kokouksessa 21.8.2024. Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin Hanna Hiidenpalo (varajäsen toimitusjohtaja Timo Toropainen). Johtokunnan muut jäsenet ovat toiminnanjohtaja Jussi Junni (varajäsen toiminnanjohtaja Tiina Laine), toiminnanjohtaja Paula Aaltonen (varajäsen controller Jari Bauer), lakiasiainjohtaja Keijo Karhumaa (varajäsen puheenjohtaja Jonna Voima), sijoitusjohtaja Ari Huotari (varajäsen operatiivinen johtaja Maaria Eriksson), sijoitusjohtaja Laura Wickström (varajäsen neuvottelupäällikkö Ulla Westermark), hallinnosta ja taloudesta vastaava johtaja (COO) Anu Imppola (varajäsen yhtymän johtaja Risto Hämäläinen), hallintojohtaja Juha Silander (varajäsen hallinto- ja talousjohtaja Timo Laakso) ja toimitusjohtaja Kari Aakula (varajäsen sosiaalineuvos Hannu Kallunki). Lisäksi täysistunto valitsi johtokunnan pysyväksi asiantuntijajäseneksi sijoituspäällikkö Michaela Motzkin-Niemen. Johtokunnan varapuheenjohtajana toimii toiminnanjohtaja Jussi Junni ja sihteerinä sijoitusjohtaja Ira van der Pals. Johtokunnan toimikausi päättyy 31.5.2028.

Johtokuntaan kuuluivat päättyneellä toimikaudella 26.8.2020-20.8.2024 toimitusjohtaja Pasi Strömberg (varajäsen toimitusjohtaja Timo Toropainen), toiminnanjohtaja Jussi Junni (varajäsen neuvottelupäällikkö Anne Mikkola), yhtymän johtaja Risto Hämäläinen (varajäsen hallintojohtaja Juha Silander), toiminnanjohtaja Paula Aaltonen (varajäsen lakimies Pekka Pietinen), sijoitusjohtaja Ari Huotari (varajäsen kiinteistöjohtaja Seppo Kosola), johtaja Hanna Hiidenpalo (varajäsen toimitusjohtaja Hannu Hokka), sijoitusjohtaja Tomi Viia (varajäsen lakimies Timo von Boehm), puheenjohtaja Tarja Kantola (varajäsen Heikki Sorvari) ja puheenjohtaja Jonna Voima (varajäsen lakiasiainjohtaja Keijo Karhumaa). Johtokunnan puheenjohtajana toimi Pasi Strömberg, varapuheenjohtajana toiminnanjohtaja Jussi Junni ja sihteerinä sijoitusjohtaja Ira van der Pals.

Vuoden 2024 aikana pidettiin seitsemän johtokunnan kokousta. Johtokunnan kokousten varsinaisten jäsenten läsnäolo prosentti oli 96 % (vuonna 2023: 88 %). Kirkon eläkerahaston rahoitustoiminnan suunnittelua ja eläkerahaston varojen sijoittamista valvoo Finanssivalvonta. Lisäksi Suomen Sijoitustutkimukselle on ulkoistettu limiittivalvontatehtäviä.

2.3 Eläkkeiden rahoitus

Eläketoiminnan tärkein vuosittain seurattava mittari on, miten suurelta osin eläketoiminnan tulot riittävät eläketoiminnan menoihin (eläkkeet ja eläkehallintomenot). Eläke-ennusteen mukaan vuosittaiset eläketoiminnan menot kasvavat nopeammin kuin eläketoiminnan tulot, joten vuodesta 2017 alkaen rahastosiirto on ollut negatiivinen eli eläkkeitä rahoitetaan osin myös eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotoilla. Vuonna 2024 eläketoiminnan menot olivat lähes 67 milj. euroa eläketoiminnan tuloja suuremmat.

Eläketoiminta kehittyi talousarvioon ja edelliseen vuoteen verrattuna seuraavasti:

(1 000 euroa)	TA 2024	TP 2024	TP 2023	Muutos TP 2023-2024
Eläketoiminnan tulot	197 700 000	210 706 083	201 794 424	4,41 %
Eläketoiminnan menot	-247 500 000	-277 396 590	-259 775 928	6,78 %
Siirto rahastoon	-49 800 000	-66 690 507	-57 981 504	15,02 %

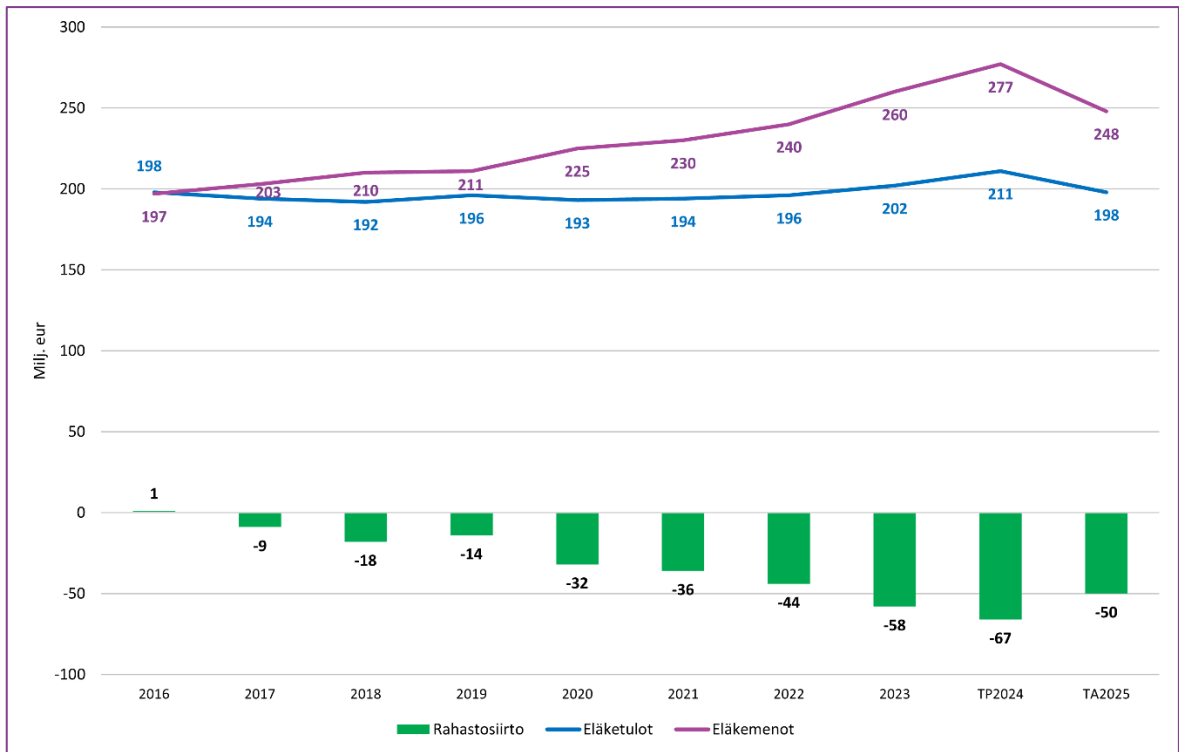
Eläketoiminnan tuloihin sisältyy työnantajien ja työntekijöiden eläkemaksujen sekä eläkerahastomaksun lisäksi Työllisyysrahaston maksama osuus 4,1 milj. euroa (vuonna 2023: 3,1 milj. euroa).

Vuonna 2024 kirkon eläkemaksun perusteena oleva palkkasumma oli 550,8 milj. euroa (vuonna 2023: 536,3 milj. euroa; 31.10.2024 vahvistettu 527,3 milj. euroa). Muutosta edelliseen vuoteen verrattuna oli 4,5 % (vuonna 2023: 2,7 %).

Seurakuntien palkkaperusteinen eläkemaksu vuodelle 2024 oli 28,7 %; eläkemaksu sisältää myös työntekijöiltä perittävän työntekijäin eläkelain mukaisen työntekijöiden eläkemaksun. Kirkon keskusrahaston ja kirkollisten yhdistysten palkkaperusteinen eläkemaksu vuodelle 2024 oli 34,5 %; eläkemaksu sisältää myös työntekijöiltä perittävän työntekijäin eläkelain mukaisen työntekijöiden eläkemaksun. Vuonna 2024 eläkemaksut pysyivät edellisen vuoden tasolla. Keva laskuttaa työnantajilta kuukausittain palkkaperusteisen eläkemaksun.

Kirkollisveroperusteisen eläkerahastomaksun kerääminen käynnistyi vuonna 2013. Kirkolliskokouksen vahvistama eläkerahastomaksun vuodelle 2024 oli 5 % (vuonna 2023: 5 %). Eläkerahastomaksun tuotto vuonna 2024 oli 46,8 milj. euroa (vuonna 2023: 45,9 milj. euroa).

Eläkerahastosiirrot vuosina 2016–2024 (milj. euroa)

Tammikuussa 2025 valmistuneiden kirkon eläkemenoennusteen ja eläkevastuulaskelman mukaan JuEL-eläkevastuu on 31.12.2024 n. 5 617 milj. euroa (vuonna 2023: 5 516 milj. euroa). Eläkevastuusta on kerrottu lisää tilinpäätöksen liitetiedoissa.

2.4 Tilastotietoa kirkon eläkkeistä

Kirkon eläkkeitä ja kuntoutuksia koskevia hakemuksia saapui Kevaan vuonna 2024 1 965, mikä oli 7,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2023. Nousua oli kaikissa muissa lajeissa paitsi täysissä työkyvyttömyyseläkkeissä ja perhe-eläkkeissä. Eniten nousi osittain varhennettujen vanhuuseläkkeiden (ove) hakemusmäärä, joka oli 37 prosenttia suurempi kuin vuonna 2023.

Kirkon eläkkeitä koskevien hakemusten määrä eläkelajeittain 2024 ja 2023

Eläkelaji	2024	2023	Muutos, %
Vanhuuseläkkeet	618	554	11,6
Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet	288	210	37,1
Täydet työkyvyttömyyseläkkeet	578	613	-5,7
Osatyökyvyttömyyseläkkeet	202	165	22,4
Perhe-eläkkeet	168	186	-9,7
Muut eläkeasiat	0	0	..
Kuntoutus	111	103	7,8
Kaikki	1 965	1 831	7,3

Lähde: Keva

Vuonna 2024 Keva teki 1 959 kirkon eläkkeitä ja kuntoutusta koskevaa päätöstä, tämä oli 7,6 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Kirkon eläkkeitä koskevien päätösten määrä eläkelajeittain 2024 ja 2023

Eläkelaji	2024	2023	Muutos, %
Vanhuuseläkkeet	618	559	10,6
Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet	288	210	37,1
Täydet työkyvyttömyyseläkkeet	582	608	-4,3
<i>joista uusia päätöksiä</i>	217	233	-6,9
Osatyökyvyttömyyseläkkeet	198	169	17,2
<i>joista uusia tai ennakkopäätöksiä</i>	77	65	18,5
Perhe-eläkkeet	168	186	-9,7
Muut eläkeasiat	0	0	..
Kuntoutuspäätökset	105	89	18
Kaikki	1 959	1 821	7,6

Lähde: Keva

Kirkon vanhuuseläkehakemukset käsiteltiin keskimäärin 3 päivässä (ed. vuonna 4 pv:ssä) ja työkyvyttömyyseläkkeet 36 päivässä (ed. vuonna 29 pv:ssä). Nopeimmin – keskimäärin 1 päivässä – käsiteltiin osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet. Kirkon uusia työkyvyttömyyseläkkeitä koskevista hakemuksista Keva hylkäsi 38,1 prosenttia. Kuntoutuspäätöksistä hylkääviä oli 56,4 prosenttia.

Kirkon eläkehakemusten kokonaiskäsittelyaika päivinä

Eläkelaji	pv
Vanhuuseläkkeet	3
Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet	1
Työkyvyttömyyseläkkeet	36
Perhe-eläkkeet	5
Kuntoutuslupaukset	15

Lähde: Keva

Kirkon eläkepäättösten itseoikaisumenettely

Vuonna 2024 Keva käsitteli niin sanotussa itseoikaisumenettelyssä yhteensä 36 Kevan kirkon päätöksiä koskevaa valitusta, jotka oli tehty Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Niistä 32 liittyi työkyvyn arviointiin. Kaikista valituksista Keva oikaisi kokonaan 8,3 prosenttia ja työkyvyn arviointia koskevista valituksista 9,4 prosenttia. Keva käsitteli vuonna 2024 myös 5 vakuutusosastoille tehtyä valitusta, jotka koskivat Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan antama päätöstä. Valituksista yhtään ei oikaistu.

Eläkkeelle siirtyneet

Kirkon palveluksesta siirtyi vuonna 2024 eläkkeelle 494 henkilöä. Eläkkeelle siirtyneitä oli 46 henkilöä enemmän kuin vuonna 2023. Myös uuden osatyökyvyttömyyseläkkeen aloittaneet lasketaan eläkkeelle siirtyneiksi, vaikka henkilö jatkaisikin työssä eläkkeen ohella. Osittain varhennetun vanhuuseläkkeen aloittaneita sen sijaan ei lasketa mukaan eläkkeelle siirtyneisiin.

Kirkon palveluksesta eläkkeelle siirtyneiden lukumäärä ja keski-ikä eläkelajeittain 2024

Eläkelaji	Henkilöä	Keski-ikä, v
Vanhuuseläke	370	65,1
Täysi työkyvyttömyyseläke (sis. työraueläke)	34	59,8
Täysi kuntoutustuki	43	52,4
Osatyökyvyttömyyseläke	47	56,3
Kaikki	494	62,8

Lähde: Keva

Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden osuus oli 75 prosenttia kaikista eläkkeelle siirtyneistä (vuotta aiemmin 65 %). Kirkon palveluksesta eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 62,8 vuotta (nousua 0,8 vuotta) ja vanhuuseläkkeelle siirryttiin vuonna 2024 keskimäärin 65,1 vuoden iässä eli samankäisenä kuin vuotta aiemmin.

2.5 Sijoitustoiminta

Eläkerahaston omaisuuden arvo 31.12.2024 oli 1 917 milj. euroa (vuonna 2023: 1 852 milj. euroa) arvostettuna markkinahintaan. Vuoden lopussa sijoitukset olivat hajautettuina seuraavasti:

Omaisuuslaji	Osuus salkusta
Osakesijoitukset	50,2 %
Likvidit osakesijoitukset	37,4 %
Suomi	6,0 %
Eurooppa	7,9 %
Pohjois-Amerikka	8,7 %
Japani	1,8 %
Kehittyvät markkinat	5,2 %
Globaalit/sektori	7,8 %
Muut osakesijoitukset	12,8 %
Pääomasijoitukset	9,0 %
Infrastruktuurisijoitukset	3,8 %
Korkosijoitukset	30,0 %
Likvidit korkosijoitukset	22,2 %
Rahamarkkinasijoitukset	3,3 %
Valtio	1,8 %
Investment Grade	6,9 %
High Yield	2,4 %
Kehittyvät markkinat	2,9 %
Lyhyen koron sijoitukset	5,0 %
Muut korkosijoitukset	7,8 %
Vaihtoehtoiset korkosijoitukset	7,8 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	19,8 %
Kiinteistö- ja metsäsijoitukset	18,1 %
Absoluuttisen tuoton sijoitukset	1,8 %
Johdannaiset	-0,1 %
Yhteensä	100,00 %

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2024 oli kokonaisuutena erittäin vahva, vaikka markkinoiden väliset tuottoerot olivatkin poikkeuksellisen suuria. Vuoden suurimmat tuotot syntyivät Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla. Korkosijoituksetkin tuottivat keskimääräistä paremmin.

Kirkon eläkerahastolle vuosi 2024 oli tuotoltaan hyvä. Vuoden 2024 sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin oli 7,4 %. Salkun reaalituotto 6,7 % oli selkeästi sijoitusstrategiassa asetettua

3,5 prosentin reaalitytuottotavoitetta korkeampi. Salkun volatilitteetti alitti asetetun 10,5 % riskitason, ollen 3,6 %. Eläkerahaston salkku hävisi omalle vertailuindeksilleen, jonka tuotto oli 9,6 %. Eläkerahaston pitkän aikavälin tuotto (1991–2024) pysyi edelleen hyvänä ollen vuoden lopussa 7,6 % p.a. Rahaston pitkän aikavälin reaalitytuotto (1991–2024) on ollut 5,8 %.

Eläkerahasto kehittää vastuullista sijoitustoimintaansa aktiivisesti. Eläkerahaston johtokunta hyväksyi keväällä 2024 vastuullisen sijoittamisen ohjeiden päivityksen. Vastuullinen sijoittaminen on kehittynyt entistä kokonaisvaltaisemmaksi osaksi sijoitustoimintaa. Muuttuva toimintaympäristö sekä muuttuvat toimintatavat megatrendien ja sääntelyn osalta näkyvät myös eläkerahaston toiminnassa. Vastuullisuuteen ja kestävyysnäkökulmaan liittyy merkittäviä teemoja sekä paikallisella että globaalilla tasolla, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja ihmisoikeudet. Ohjeiden päivityksessä tarkennettiin muun muassa eri omaisuusluokkien vastuullisuustyötä sekä päivitettiin sisältöä sääntelyyn sekä ajankohtaisiin vastuullisuus- ja kestävyysaiheisiin liittyen.

Eläkerahasto menestyi jälleen erittäin hyvin PRI-raportoinnissa (Principles for Responsible Investment). Erinomaisten tulosten taustalla on eläkerahaston pitkäjänteinen työskentelytapa, jossa hyödynnetään PRI-raportista saatua palautetta osana vastuullisen sijoitustoiminnan jatkuvaa kehittämistä.

Eläkerahasto osallistui yhteistyökumppanin käynnistämään yhteistyöaloitteeseen globaalien metaanipäästöjen vähentämiseksi (Oil and Gas Methane Partnership (OGMP) 2.0). Yhteistyöaloite käynnistettiin vuonna 2022 ja aloitteen tavoitteena on kannustaa öljy- ja kaasusektorilta toimivia yrityksiä vähentämään ja raportoimaan metaanipäästöjään. Aloitteeseen osallistuu eläkerahaston lisäksi noin 20 kansainvälistä institutionaalista sijoittajaa. Aloitteelle myönnettiin vuoden 2024 PRI Recognition for Action - Climate -palkinto työstään metaanipäästöjen vähentämisessä. Tunnustuksessa huomioitiin erityisesti aloitteen jäsenien merkittävästä yhteistyöstä suurten öljy- ja kaasuyhtiöiden, kuten Exxon Mobilin, Chevronin ja Petrobrasin kanssa.

Eläkerahaston johtokunta on laatinut vuodesta 2024 sijoitustoiminnan toimintakertomuksen sekä erillisen vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksen, jotka ovat tilinpäätöksen muissa liitetiedoissa.

2.6 Eläkerahaston tunnuslukuja

Seuraavassa taulukossa esitetään eräitä eläkerahastoon liittyviä lukuja vuosilta 2019–2024 (rahasto arvostettuna markkinahintaan):

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rahasto 31.12. (milj. euroa)	1 676	1 762	1 972	1 804	1 852	1 917
Eläkemeno (milj. euroa)	217,9	224,5	223,4	234,1	254,4	270,9
Rahasto/eläkemeno *	7,7	7,8	8,8	7,7	7,3	7,1
JuEL-palkkasumma (milj. euroa)	505,4	495,6	500,2	513,6	536,3	550,8
Rahasto/palkkasumma (milj. euroa)	3,3	3,6	3,9	3,5	3,5	3,5
Kokonaiseläkevastuu (milj. euroa)	4 795	4 895	4 943	5 224	5 516	5 617
Rahasto/eläkevastuu (%)	35,0 %	36,0 %	39,9 %	34,5 %	33,6 %	34,1 %

*Kertoo siitä, kuinka moneksi vuodeksi rahasto riittää eläkemenoihin.

2.7 Riskienhallinta

Hyvä riskienhallintakäytäntö edellyttää riskien ja riskienhallintakeinojen määrittämistä, riskien allokoimista ja hajauttamista sekä seuranta. Kirkon eläkerahasto laatii vuosittain riskienhallintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on selvittää sijoitustoimintaan liittyvät riskit päätoimintakäytännön, sijoitustoiminnan valvojen sekä muille sidosryhmille. Kirkon eläkerahaston johtokunta hyväksyi riskienhallintasuunnitelman vuodelle 2024 kokouksessaan 18.12.2023.

KER arvioi kirkon jäsenmäärän, kirkollisverotulojen sekä kirkon eläkejärjestelmän piirissä olevan henkilömäärän alenemisen ja siitä seuraavan rahoituspohjan merkittävän heikkenemisen pitkällä aikajänteellä suurimmaksi strategiseksi riskiksi.

Sijoitustoiminnan kannalta suurin riski on, että tuottotavoite ei toteudu pitkällä aikavälillä. Rahaston pitkän aikavälin reaalituottotavoitetta on nostettu sijoitusstrategian päivityksen yhteydessä ja vuoden 2024 alussa voimaan tullessa sijoitusstrategiassa rahaston reaalituottotavoite on 3,5 %. Sijoitusstrategiassa pitkän aikavälin riskitaso tavoitteeksi on asetettu 10,5 %. Numeerisella riskitasolla tarkoitetaan sijoitustoiminnan tuottojen vaihteluja eli

volatiliteettia. Tuottotavoite määräytyy eläkejärjestelmän kulloisenkin rahoitustilanteen mukaan ja päätetään sijoitusstrategiassa. Sijoitustoiminnan tuoton ja riskin kehittymistä seurataan pitkällä aikavälillä osana vuosittain laadittavaa eläkerahaston toimintakertomusta sekä lyhemmillä aikaperiodeilla osana kuukausittaista raportointia. Tuottoa seurataan jatkuvasti sekä absoluuttisesti että vertaamalla sitä salkun vertailuindekseihin. Eläkerahaston tuotto- ja riskiraportit laaditaan kolmannen osapuolen (Suomen Sijoitustutkimus Oy) toimesta, jotta pystytään varmistumaan raporttien objektiivisuudesta.

Liitetiedoissa on kuvattu Kirkon eläkerahaston toimintaan liittyviä avainriskejä. Perinteisiin vahinkoriskeihin on varauduttu vakuutuksilla. Kirkon eläkerahaston vakuutusyhteistyökumppani pakollisten työtaturma- ja ammattitautivakuutusten sekä muiden vakuutusten osalta on IF Vahinkovakuutus Oy.

2.8 Kirkon eläkerahaston toiminnan arviointi

Kirkon eläkerahaston toiminnan arviointiin on valittu seuraavat kolme strategista tavoitetta vuodelle 2024, jotka on johdettu kirkkohallituksen Ovet auki kokeiluille ja kehittämislle strategiasta.

Kirkon eläkerahaston toiminnan tavoitteet

- 1. Kirkon yhteiskunnallinen rooli säilyy merkityksellisenä Suomessa ja maailmalla:** Vahvistamme Kirkon eläkerahaston roolia merkityksellisenä ja luotettavana toimijana osallistumalla aktiivisesti alan keskusteluun ja kehittämällä vaikuttamistoimintaamme. Eläkerahasto haluaa säilyttää edelläkävijän maineen vastuullisessa sijoittamisessa Suomessa ja teemme aktiivista yhteistyötä alan muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyöverkoston merkitys kasvaa ja Kirkon eläkerahasto osallistuu alan uusien toimintatapojen kehittämiseen.
- 2. Kirkkohallitus on uudistunut ja osaaminen vastaa yhä paremmin seurakuntien ja yhteiskunnan tarpeita:** Eläkerahasto tukee seurakuntia sijoitusosaamista koskeissa kysymyksissä sekä tarjoaa seurakunnille malleja sijoitussuunnitelmien laatimiseen ja varainhoidon kilpailutukseen.
- 3. Kirkko on rakenteellisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla:** Kirkon eläkerahasto on oltava riittävän suuri eläkevastuuseen verrattuna. Eläkerahaston varoja hoidetaan tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti. Eläkerahasto noudattaa toiminnassaan kestävä kehityksen periaatteita. Eläkerahaston ilmastostrategia ohjaa työtä kestävä kehityksen puolesta.

Seuraavassa taulukossa on avattu tavoitteiden toteutumista vuonna 2024.

Kirkkohallituksen strategian painopiste	Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kirkon yhteiskunnallinen rooli säilyy merkityksellisenä Suomessa ja maailmalla.	Vahvistamme KERin roolia merkityksellisenä ja luotettavana toimijana osallistumalla aktiivisesti alan keskusteluun ja kehittämällä vaikuttamistoimintaamme.	Osallistumme alan yhteistyöhön eri yhdistyksissä, etujärjestöissä ja aloitteissa (Työeläkevakuuttajat, Eläkesäätiöyhdistys, Finland's Sustainable Investment Forum, Principles for Responsible Investment, Eläke-turvakeskus, Carbon Disclosure Project, IIGCC)	1. Luottamustoimien lkm., tapaamisten lkm. ja esiintymisen lkm. säilyy saavutetulla tasolla. Arvio: Toteutunut
		Teemme yhteistyötä muiden sijoittajien kanssa.	1. Tapaamisten lkm. ja esiintymisten lkm. säilyy saavutetulla tasolla. Yhteistyöhankkeiden lkm. Arvio: Toteutunut
		Päivitämme verkkosivujamme ja viestimme aktiivisesti. Julkaisemme KER:in uutiskirjeen.	2. Tiedotteiden ja uutiskirjeiden lkm. Arvio: Toteutunut
	Vastuullinen sijoittaminen on osa KERin sijoitustoimintaa.	PRI (Principles for Responsible Investment) periaatteet ohjaavat toimintaamme.	3. KER:in PRI:n vuosiraportin saama arvio on parempi kuin muiden instituutiosijoittajien (asset owner). Arvio: Toteutunut
			Edellytämme, että yhteistyökumppanimme ovat sitoutuneita vastuulliseen sijoitustoiminnan toteuttamiseen ja edistämiseen.
		KER on edelläkävijä vastuullisessa sijoittamisessa Suomessa.	Teemme aktiivista yhteistyötä yhteistyössä alan toimijoiden (sijoittajat/palveluntarjoajat) kanssa. Osallistumme alan uusien toimintatapojen kehittämiseen.
Kirkkohallitus on uudistunut ja osaaminen vastaa yhä paremmin seurakuntien ja yhteiskunnan tarpeita.	Seurakuntien sijoitusosaaminen on paremmalla tasolla.	Tuemme seurakuntia sijoitusosaamista koskevissa kysymyksissä.	6. Vastaamme kaikkiin seurakuntien kysymyksiin ja seuraamme seurakuntakontaktien lkm. Arvio: Toteutunut osittain

		Tarjoamme malleja sijoitus-suunnitelmien laatimiseen sekä varainhoidon kilpailutukseen.	7. Mallipohjat ovat seurakuntien käytössä. Arvio: Toteutunut
Kirkko on rakenteellisesti, toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävällä pohjalla.	KER on riittävän suuri eläkevastuuseen verrattuna.	Hoidamme eläkerahaston varoja tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti.	8. Rahaston tuotto on vähintään johtokunnan asettaman tuottotavoitteen suuruinen. Arvio: Toteutunut
		Laadimme vuosittain eläkemennoennusteen ja eläkevastuulaskelman. Arvioimme laske- mien perusteella työnantajan eläkemaksun ja eläkerahastomaksun suuruuden ja keskinäisen suhteen.	8. Rahastosiirto on ennusteen mukainen. Arvio: Toteutunut.
	KER noudattaa toiminnassaan kestävä kehityksen periaatteita. Kirkon ilmastotavoitteet huomioidaan KER:in toiminnassa.	KER:in uusi ilmastostrategia otetaan käyttöön ja se ohjaa työtä kestävä kehityksen puolesta. Strategian tavoitteena on hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä.	9. Ilmastostrategian mittareita seurataan vuosittain vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa. Mittareiden tulokset paranevat edelliseen vuoteen verrattuna. Arvio: Toteutunut
		KER:in vaikuttavuussijoitukset edistävät YK:n kestävä kehityksen periaatteiden toteuttamista. Lisäksi KER osallistuu teemavaikuttamishankkeisiin YK:n tavoitteiden edistämiseksi.	10. Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa seurataan vaikuttavuussijoitusten osuutta sekä teemavaikuttamishankkeiden lukumäärää ja tuloksia. Arvio: Toteutunut
		KER:in ympäristövaikutusten arviointi osana Kirkkohallituksen ympäristöohjelmaa.	11. Toimintaa ja sen edistymistä kuvataan Kirkkohallituksen ympäristöohjelman raportoinnin yhteydessä. Esimerkkinä seurattavista mittareista ovat lentomatkojen ja toimistokiinteistön hiilijalanjäljen seuranta. Arvio: Toteutunut

1. Tavoite toteutui. Luottamustoimien, esiintymisten ja tapaamisten määrä on säilynyt saavutetulla tasolla. Luottamustoimien määrä on säilynyt edellisen vuoden tasolla ja paikkoja oli vuoden 2024 lopussa 12 kappaletta (13). Aktiivinen yhteistyö sidosryhmien kanssa on jatkunut, pidimme vuoden 2024 aikana esityksen viidessä (6) tilaisuudessa ja osallistuimme vaikuttamiskeskusteluihin kansainvälisten instituutiosijoittajien kanssa. Lisäksi osallistuimme lukuisiin yhteistyökeskusteluihin muiden sijoittajien kanssa. Eläkerahastolla on paikat Telan yhteiskuntasuhteiden yhteistyöryhmässä ja sijoitusasiain neuvottelukunnassa. (suluissa edellisen vuoden tilanne)
2. Tavoite toteutui. Eläkerahaston verkkosivuja päivitettiin aktiivisesti ja tulostiedot julkaistiin kvartaaleittain verkkosivuilla. Vuoden 2024 aikana julkaistiin kaksi uutistiedotetta ja yksi uutiskirje.
3. Tavoite toteutui. Kirkon eläkerahasto sai PRI-vuosiraportissa (Principles for Responsible Investment) erinomaiset arvosanat. Kirkon eläkerahasto menestyi kaikkien vastaajien mediaania paremmin. Eläkerahastolla oli korkein tähtiluokitus kaikilla osa-alueilla.
4. Tavoite toteutui. Varainhoitajille tehtävästä vuosittaisesta vastuullisuuskyselystä on muodostunut tärkeä työkalu, Kirkon eläkerahasto on ollut tässä alan edelläkävijä. Varainhoitajien saamat arviot ovat kehittyneet, ja lisäksi eläkerahasto on kehittänyt omaa palautteenantoprosessiaan vuoden 2024 aikana. Kyselyn pohjalta voidaan todeta, että kaikki likvidien osake- ja korkosijoitusten varainhoitajat ovat määrittäneet omat ilmastoperiaatteensa. Vaihtoehtoisten sijoitusten sekä epälikvidien osake- ja korkosijoitusten osalta yli 69 prosenttia varainhoitajista on tehnyt vastaavat määritykset. Kaikki likvidien osake- ja korkosijoitusten varainhoitajat ovat tehneet julkisen hiilineutraaliussitoumuksen. Fossiilisiin polttoaineisiin liittyvät poissulkukriteerit ovat laajassa käytössä eläkerahaston käyttämissä rahastoissa
5. Tavoite toteutui. Mediassa julkaistiin vuonna 2024 8 (9) eläkerahastosta kertovaa juttua tai tiedotetta. Eläkerahasto on kertonut toiminnastaan vuoden aikana useissa erilaisissa tilaisuuksissa, esiintymisiä viidessä tilaisuudessa (6). Lisäksi eläkerahasto oli paras suomalainen eläketoimija vastuullisuuskysymyksiä integroimisessa rahastovalintaprosessiin Nordic Fund Selectionin kyselyssä. (suluissa edellisen vuoden tilanne)

Vuoden 2024 aikana Kirkon eläkerahasto kehitti uusia toimintatapoja seuraavilla tavoilla:

- Kirkon eläkerahasto raportoi ensimmäistä kertaa luonnon monimuotoisuuden huomioimisesta sijoitustoiminnassaan. Raportoinnissa käytettiin TNFD-raportointisuositusta (Taskforce for Nature-related Financial Disclosures). Raportti on osana vuoden 2024 vastuullisen sijoittamisen toimintakertomusta.
- Eläkerahasto oli mukana tuotekehityshankkeessa, jossa kehitettiin metsäalan käyttöön palvelua luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin huomioimisen edistämiseksi ja raportoimiseksi. Palvelu tarjoaa ratkaisuja metsien monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden tunnistamiseen ja monimuotoisuuden kehittymisen seurantaan tekoälyn ja paikkatiedon avulla. Luontoarvoiltaan tärkeiden kohteiden automatisoitu tunnistaminen nopeuttaa ja

helpottaa metsätaloustoimenpiteiden suunnittelua ja auttaa turvaamaan metsien arvokkaat luontokohteet nykyistä paremmin.

- Eläkerahasto osallistui yhteistyökumppanin käynnistämään yhteistyöaloitteeseen globaalien metaa-nipäästöjen vähentämiseksi (Oil and Gas Methane Partnership (OGMP) 2.0). Yhteistyöaloitteen tavoitteena on kannustaa öljy- ja kaasusektorilta toimivia yrityksiä vähentämään ja raportoimaan metaanipäästöjään. Aloitteeseen osallistui eläkerahaston lisäksi noin 20 kansainvälistä institutionaalista sijoittajaa. Aloitteelle myönnettiin vuoden 2024 PRI Recognition for Action – Climate -palkinto työstään metaanipäästöjen vähentämisessä.
6. Tavoite on toteutunut osittain, seurakuntakontaktien määrä oli hyvin alhainen. Vuoden 2024 aikana eläkerahastolla oli kaksi (1) seurakuntien sijoitusasioihin liittyvää keskustelua. Lisäksi pidimme seurakunnille talous- ja kiinteistöjohton koulutuspäivillä esityksen sijoitustoiminnasta ja sijoitussuunnitelman laatimisesta. (suluissa edellisen vuoden tilanne)
  7. Tavoite on toteutunut. Mallipohjat seurakuntien sijoitussuunnitelman laatimiseen ja varainhoidon kilpailutukseen ovat kaikkien seurakuntien saatavilla Sakastin sivuilla.
  8. Tavoite on toteutunut. Rahaston reaalituotto vuonna 2024 oli 6,7 prosenttia, tuotto ylitti selkeästi pitkän aikavälin 3,5 prosentin reaalituottotavoitteen. Rahastosiirto oli linjassa ennusteen kanssa. Toteutunut alijäämä oli 66,7 miljoonaa euroa, kun arvio alijäämälle sijoitussuunnitelmassa oli 63,8 miljoonaa euroa.
  9. Tavoite on toteutunut. Eläkerahaston ilmastostrategian tavoitteena on hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä edellyttäen, että sijoitusympäristö mahdollistaa sen. Strategian välitavoitteita vuodelle 2025 ovat vihreiden teemasijoitusten osuuden lisääminen 10 prosenttiin sijoituksista, päästöttömän lämpöenergian käyttäminen kaikissa suorissa kiinteistösijoituksissa, sekä likvidien osake- ja korkosijoitusten hiili-intensiteetin vähentäminen 25 prosentilla. Eläkerahasto on saavuttanut kaikki kolme välitavoitetta etuajassa. Vihreiden teemasijoitusten osuus oli vuoden 2024 lopussa 12,5 prosenttia. Kaikissa suorissa kiinteistöissä on siirrytty päästöttömään lämpöenergiaan. Likvidien osake- ja korkosijoitusten painotettu hiili-intensiteetti laski 21,9 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Vuoden 2020 lähtötasolta laskua on yhteensä 40 prosenttia ja tavoitteeksi asetettu 25 prosentin vähennys on saavutettu.
  10. Tavoite on toteutunut. Vuoden 2024 lopussa Kirkon eläkerahaston vaikuttavuussijoitusten osuus oli 1,8 prosenttia (1,6 % vuonna 2023). Kirkon eläkerahasto osallistuu lisäksi teemaperusteiseen vaikuttamistoimintaan, jossa yrityksiin pyritään vaikuttamaan rakentavalla tavalla vastuullisuutta ja kestävä kehitystä edistäen. Vaikuttamishankkeissa on mukana useita instituutiosijoittajia ja kohdeyrityksiä. Vaikuttamista toteutettiin vuonna 2024 kahdessa teemassa:
    - Kestävä metsä ja rahoitus: Vuosien 2021–2024 aikana toteutetun vaikuttamishankkeen kohteena oli yrityksiä metsän arvoketjun eri vaiheista. Vaikuttamishankkeessa oli mukana 22 kohdeyritystä. Vaikuttamishankkeen tavoitteena oli kannustaa yrityksiä osoittamaan, että niiden

ilmastonmuutoksen hallinta ja metsätalouteen liittyvät toiminnot ovat kansainvälisten standardien mukaisia. Yrityksiä kannustettiin asettamaan tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteita ja kehittämään käytännön toimenpiteitä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. Lisäksi vaikuttamishankkeen tarkoituksena oli edistää luontokatoon liittyvien riskien integrointia kohdeyritysten raportointiin, strategiseen suunnitteluun sekä riskienhallintaan. Kaikkien kohdeyhtiöiden osalta vaikuttamishanke oli kokonaisuudessaan positiivinen.

- Vesi: Vuonna 2024 aloitetun teemavaikuttamisen toiminta kohdistui kahdelle toimialalle: kemikaali- ja juomateollisuus. Vaikuttamisen kohteena on 30 yhtiötä eri puolilta maailmaa. Valituilla toimialoilla korostuu veteen liittyvät riskit sekä arvoketjujen että toimialariskien kautta. Teemavaikuttamisen tavoitteena on kannustaa yhtiöitä vesihuoltostrategian laatimiseen, veden säästämisen edistämiseen toimitusketjussa sekä veteen liittyvien vaikutusten vähentämiseen.

11. Tavoite on toteutunut. Eläkerahasto on osallistunut kirkkohallituksen ympäristöryhmän toimintaan. Kirkkohallituksen toimitalon yhteenlasketut kokonaispäästöt ovat vähentyneet vuosittain alkumittausvuodesta 2018 lähtien (255 tonnia CO₂). Päästöttömien energialähteiden myötä kirkon toimitalon CO₂ -päästöt ovat nollautuneet. Lisäksi eläkerahasto seuraa erikseen oman lentomatkustamisen hiilijalanjälkeä. Lentokilometrien määrä ja tehtyjen lentojen CO₂-päästöt laskivat vuoteen 2023 verrattuna. Lisäksi Eteläranta 8:n kiinteistö sai BREEAM In-Use Very Good -sertifiikaatin kesällä 2024.

2.9 Kirkon eläkerahaston eläketoiminnan talousarvion toteumavertailu 1.1.–31.12.2024

Tuloslaskelma (1 000 €)	TP 2024	TA 2024	TP 2023	tot. %
Maksutulot	210 706 083	197 700 000	201 794 424	106,6 %
JuEL-maksut	159 822 109	146 700 000	152 757 591	108,9 %
Eläkerahastomaksu	46 827 300	46 000 000	45 925 740	101,8 %
TVR-maksut	4 056 674	5 000 000	3 111 093	81,1 %
Eläkemenot	-277 396 590	-247 500 000	-259 775 928	112,1 %
Eläkemenot	-275 245 665	-245 300 000	-257 697 837	112,2 %
Hallintomenot (KEVA)	-2 150 925	-2 200 000	-2 078 091	97,8 %

2.10 Tulevaisuuden näkymät

Eläkerahaston sijoitustoiminta

Eläkerahaston johtokunnan hyväksymä sijoitusstrategia vuosille 2024–2027 määrittelee eläkerahaston tehtävät sekä sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteet. Sijoitustoiminnan strategisena tavoitteena on eläkevastuun kattamiseksi tapahtuva varojen kartuttaminen tuottavasti, turvaavasti ja vastuulliset näkökohdat huomioiden. Rahaston pitkän aikavälin reaalituottotavoitetta on nostettu sijoitusstrategian päivityksen yhteydessä. Vuoden 2024 alussa voimaan tullessa sijoitusstrategiassa rahaston reaalituottotavoite on 3,5 % ja riskitaso 10,5 prosenttia.

Osakepainon nostamisella tavoitellaan pitkän aikavälin sijoitustuottojen parantamista, rahastoinnin vahvistamista, ja edistetään siten seurakuntien työeläkemaksun pitämistä kohtuullisena. Strategiassa on varauduttu käynnissä olevaan eläkejärjestelmän uudistamishankkeeseen.

Työmarkkinaosapuolten valmistelema sopimus seuraavaksi eläkeuudistukseksi julkaistiin tammikuussa 2025. Eläkeuudistuksen tavoitteena on varmistaa koko työeläkejärjestelmän

rahoituksellinen kestävyys ja turvata riittävä etuustaso. Uudistuksessa eläkevaroilta tavoitellaan korkeampia sijoitustuottoja pitkällä aikavälillä kasvattamalla työeläkelaitosten mahdollisuuksia riskinottoon. Riskitasoa kasvatetaan mahdollistamalla korkeampi osakepaino kasvattamalla vastuuelan osaketuottosidonnaisuutta 20 prosentista 30 prosenttiin. Lisäksi kiinteistösijoitusten velkavipumahdollisuutta laajennetaan ja työnantajan takaisinlainan enimmäismäärä rajoitetaan 10 miljoonaan euroon.

Eläkeuudistusehdotuksen mukaan eläke-etuihin tai eläkeikään ei tule muutoksia. Sen sijaan vuodesta 2030 alkaen otetaan käyttöön uusi inflaatiopakauttaja. Maksussa olevien työeläkkeiden indeksikorotuksissa käytettävän työeläkeindeksin kasvu rajataan kahden vuoden tarkastelujaksolla palkkakertoimen kasvuun

Alla olevassa taulukossa on esitetty Kirkon eläkerahaston strateginen allokaatio. Strategisella allokaatiolla tarkoitetaan eri omaisuusluokkien välistä jakaumaa pitkällä aikavälillä ja painot on ilmoitettu prosentteina eläkerahaston koko markkina-arvosta. Vuodesta 2020 lähtien pääomasijoitukset (private equity) ovat olleet osa osakesijoituksia ja vaihtoehtoiset korkosijoitukset osa korkosijoituksia. Vuoden 2024 alusta lähtien infrastruktuurisijoitukset ovat olleet osa osakesijoituksia.

Eläkerahaston strateginen allokaatio

Omaisuusluokka	Peruspaino	min	max
Korkosijoitukset	35 %	20 %	60 %
Osakesijoitukset	50 %	30 %	60 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	15 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoitustoimintaan. PRI-periaatteiden allekirjoittajana eläkerahasto on sitoutunut jatkuvasti kehittämään aktiivisia omistajakäytäntöjään ja raportoimaan toimintansa edistymisestä. Eläkerahasto seuraa omistamiensa yhtiöiden toimintaa ja käy yhtiöiden kanssa vuoropuhelua sekä käyttää äänivaltaansa yhtiöiden yhtiökokouksissa. Kirkon eläkerahasto ottaa sijoitusprosessin jokaisessa vaiheessa huomioon vastuullisen sijoittamisen näkökohdat ja tavoittelee Suomessa vastuullisen sijoittamisen edelläkävijän asemaa. Vastuullisesta sijoittamisesta on kerrottu enemmän erillisessä vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa.

Kirkon eläkerahaston on saavuttanut ilmastostrategiassa asetetut välitavoitteet etuajassa. Ilmastostrategiassa ensimmäisenä välitavoitteena vuodelle 2025 oli likvidien osake- ja yritys-lainasijoitusten hiili-intensiteetin vähentäminen 25 % vuoden 2020 lähtötasoilta. Eläkerahasto on saavuttanut vuodelle 2025 asetetun välitavoitteen, kun lasku vuoden 2020 lähtötasosta laskua oli yhteensä 40 % vuoden 2024 lopussa. Toinen välitavoite päästöttömän lämpöenergian käyttäminen kaikissa suorissa kiinteistösijoituksissa on myös toteutunut, kaikissa suorissa kiinteistöissä on siirrytty päästöttömään lämpöenergiaan. Kolmas tavoite oli vihreiden teemasijoitusten osuuden nostaminen 10 prosenttiin koko sijoitusvarallisuudesta vuoteen 2025 mennessä. Kirkon eläkerahasto on saavuttanut tämänkin välitavoitteen ja vihreiden teemasijoitusten osuus koko eläkerahaston sijoitussalkusta oli 12,5 % vuoden 2024 lopussa.

Vuoden 2025 aikana päivitetään Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia ja asetetaan uudet välitavoitteet vuodelle 2030. Kirkon eläkerahaston tavoitteena on johdonmukaisesti vähentää sijoitustoimintansa hiilijalanjälkeä ja saavuttaa hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä.

Globaaliin talouskehitykseen liittyy paljon epävarmuutta ja uhkakuvia. Euroalueella inflaation hidastuminen, reaalityulojen kasvu ja korkojen lasku tukevat elpymistä. Samaan aikaan Saksan teollisuuden vaikeudet ja poliittiset riskit keskeisissä euroalueen valtioissa luovat epävarmuutta ja heikentävät kasvunäkymiä. Yhdysvalloissa vahva työllisyystilanne ylläpitää yksityistä kulutusta, vaikka talouden kasvun odotetaan hidastuvan. Kiinassa viennin elpymisen ja elvyttävä talouspolitiikka tukevat taloutta, mutta kotimaisen kysynnän heikkous ja deflaation uhka varjostavat näkymiä.

Teknologian ja erityisesti tekoälyn kehitys tarjoaa valtavia mahdollisuuksia uudelle talouskasvulle ja innovaatioille. Maailmantalouden haasteita kuitenkin pahentavat geopoliittiset jännitteet sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset. Sääntelyyn liittyvät epävarmuudet voivat estää monien markkinoiden täyden kasvupotentiaalin, mutta samalla kestävä kehityksen ja vihreän siirtymän investoinnit tuovat toivoa talouden tasapainottamiseen ja vahvistamiseen pitkällä aikavälillä.

Keskeinen uhka maailmantalouden kasvulle on Yhdysvaltojen kauppapolitiikka ja muiden maiden vastaus siihen. Yhdysvaltojen tullien nostot ja mahdollinen kauppasodan eskaloituminen heikentäisivät koko maailmantalouden kasvua.

Eläkejärjestelmän rahoittaminen

Eläkerahaston johtokunnan tehtävänä on seurata Kirkon eläkerahaston riittävyyttä ja tehdä vuosittain esitys kirkkohallitukselle seuraavana vuonna perittävän työnantajan eläkemaksun ja eläkerahastomaksun suuruudesta. Tarvittavan maksutason suuruutta tarkastellaan Kevan vuosittain laatiman eläkemenoennusteen sekä eläkevastuulaskelman perusteella. Eläkemenoennusteen skenaarioita päivitettiin vuoden 2024 aikana ja ennuste on laadittu neljälle eri skenaariolle.

Perusskenaario, jossa kirkollisveron maksajien ja vakuutettujen määrän oletetaan laskevan -1 % vuodessa lähtötasosta 2023 vuoteen 2030 saakka ja tämän jälkeen -1,5 % vuosina 2030–2050. Vuonna 2050 saavutettaisiin vakuutettujen määrän vakiotaso, joka on noin 68,9 % vuoden 2023 tasosta.

Shokkiskenaario, jossa kirkollisveron maksajien ja vakuutettujen määrän oletetaan laskevan 2,5 prosenttia vuodessa lähtötasosta 2023 vuoteen 2030 saakka, jonka jälkeen vuosittainen lasku olisi 1,5 prosenttia vuoteen 2050 asti. Tämän jälkeen saavutettaisiin vakuutettujen määrän vakiotaso, joka on noin 61,9 % vuoden 2023 tasosta.

Positiivinen skenaario, jossa kirkollisveron maksajien ja vakuutettujen määrän oletetaan laskevan 1 prosenttia vuodessa lähtötasosta 2023 vuoteen 2050 saakka. Tämän jälkeen vakuutettujen määrä saavuttaisi vakiotason, joka on noin 76,2 % vuoden 2023 tasosta.

Erillisskenaario, jossa kirkollisveron maksajien ja vakuutettujen määrän oletetaan laskevan 1 prosenttia vuodessa lähtötasosta 2023 vuoteen 2030 saakka. Tämän jälkeen vakuutettujen määrä laskisi 1,5 prosenttia vuosina 2030–2070, jolloin saavutettaisiin vakuutettujen määrän vakiotaso, joka on noin 50,9 % vuoden 2023 tasosta.

Evangelis-luterilaisen kirkon eläkerahastoa koskevan lain (656/2023) muutosvalmistelut

Kirkolliskokouksen aloitteesta Kirkkohallitus on valmistellut kirkon eläkerahaston hallitusta ja johtajaa koskevat muutosesitykset vuoden 2024 aikana. Kirkon eläkerahastomaksun määräytymisperusteeseen Kirkkohallitus ei esittänyt muutosta. Kirkkohallituksen täysistunto käsittelee asiaa alkuvuoden 2025 aikana siten, että esitys lain muuttamisesta tulisi kirkolliskokouksen käsittelyyn toukokuussa 2025. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi evangelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annettua lakia siten, että kirkkohallituksen nimeämän kirkon eläkerahaston johtokunnan sijasta eläkerahastolle nimitetään hallitus. Kirkkohallitus ei enää toimisi kirkon eläkerahaston halli-

tuksena. Kirkolliskokouksen kirkon eläkerahastolle valitsema hallitus johtaisi ja kehittäisi kokonaisvaltaisesti eläkerahaston toimintaa sekä valvoisi eläkerahaston etua. Eläkerahaston hallitus nimittäisi eläkerahaston johtajan, jona ei enää toimisi virkansa puolesta kirkkohallituksen talousosaston johtaja.

Kirkon eläkerahaston päätöksenteon itsenäistämisen tavoitteena on mahdollistaa, että kirkon eläkerahaston hallitus ja johtaja voivat keskittyä kokonaisvaltaisesti ja päätoimisesti eläkerahaston johtamiseen, sijoitustoimintaan ja eläkerahaston etujen ajamiseen. Keskittyminen tukee kirkon eläkevarojen pitkäjänteisen ja tuottavan sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista.

Esityksen tavoitteena on myös tarkentaa eläkerahaston hallitusta ja johtajaa koskevia erityisiä kelpoisuusvaatimuksia ja toimintavelvoitteita siten, että sääntely takaisi eläkerahaston johdon osaamisen ja asiantuntemuksen nimenomaan eläke- ja sijoitustoiminnan alalla.

Tilinpäätös

3. Taloudellinen suoriutuminen

3.1 Tuloslaskelma 1.1.–31.12.2024

Tuloslaskelma (€)	TP 2024	TP 2023
Maksutulot	210 706 083,64	201 794 423,66
JuEL-maksut	159 822 109,33	152 757 590,82
Eläkerahastomaksu	46 827 300,00	45 925 740,00
TVR-maksut	4 056 674,31	3 111 092,84
Eläkemenot	-277 396 590,31	-259 775 927,63
JuEL-eläkkeet	-249 110 683,19	-234 169 554,50
Kuntoutuskulut	-553 963,11	-518 696,31
Vilma-eläkkeet	-27 725 878,85	-25 118 283,81
Hallintomenot (KEVA)	-2 150 924,85	-2 078 091,00
Muut korjauserät/eläkkeiden clearing	2 144 859,69	2 108 697,99
RAHOITUSKATE	-66 690 506,67	-57 981 503,97
Sijoitustoiminnan tuotot	114 421 532,61	102 729 367,86
Sijoitustoiminnan kulut	-3 238 752,05	-14 315 707,52
RAHOITUS- JA SIOJITUSTOIMINNAN KATE	44 492 273,89	30 432 156,37
Toimintakulut	-4 231 828,86	-1 429 727,34
Henkilöstökulut	-726 534,36	-691 550,05
Palveluiden ja tavaroiden ostot	-3 459 987,90	-635 816,89
Muut tuotot/korjauserät	-45 306,60	-102 360,40
RAHASTOITUVA TULOS	40 260 445,03	29 002 429,03

3.2 Tase 31.12.2024

Tase (€)	31.12.2024	31.12.2023
Osakkeet ja osuudet	667 018 970,82	631 800 864,98
Sijoitukset	667 018 970,82	631 800 864,98
PYSYVÄT VASTAAVAT	667 018 970,82	631 800 864,98
Muut saamiset	23 748 187,26	20 608 454,18
Siirtosaamiset	12 424 725,60	13 924 820,78
Lyhytaikaiset saamiset	36 172 912,86	34 533 274,96
Saamiset	36 172 912,86	34 533 274,96
Osakkeet ja osuudet	906 714 107,41	878 239 015,76
Muut arvopaperit	10 000 000,00	40 000 000,00
Rahoitusarvopaperit	916 714 107,41	918 239 015,76
Rahat ja pankkisaamiset	13 682 649,99	6 785 727,03
VAIHTUVAT VASTAAVAT	966 569 670,26	959 558 017,75
VASTAAVAA	1 633 588 641,08	1 591 358 882,73
Peruspääoma	1 207 627 630,28	1 207 627 630,28
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	378 901 926,21	349 899 497,20
Tilikauden ylijäämä	40 260 445,03	29 002 429,01
Oma pääoma	1 626 790 001,52	1 586 529 556,49
Saadut ennakkomaksut	70 331,71	283,00
Ostovelat	29 223,69	-2 737,47
Muut velat	129 667,38	138 094,26
Siirtovelat	6 569 416,78	4 693 686,67
Lyhytaikainen vieras pääoma	6 798 639,56	4 829 326,46
Vieras pääoma	6 798 639,56	4 829 326,46
VASTATTAVAA	1 633 588 641,08	1 591 358 882,95

3.3 Rahoituslaskelma 1.1.–31.12.2024

Rahoituslaskelma (€)	2024	2023
Eläketoiminnan rahavirta		
Rahoituskate	-66 690 507	-57 981 504
Sijoitustoiminnan rahavirta	111 182 781	88 413 660
Rahoitus- ja sijoitustoiminnan kate	44 492 274	30 432 156
Muu toiminta	-4 231 829	-1 429 727
Eläketoiminnan nettorahavirta	40 260 445	29 002 429
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Investoinnit		
Sijoitukset	-35 218 106	-77 429 615
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten velkojen muutos	1 969 313	-118 171
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-1 639 638	-2 191 579
Yhteensä		
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	-34 888 431	-79 739 365
Rahavarojen muutos	5 372 014	-50 736 936
Rahavarat 31.12.		
Rahat ja pankkisaamiset	13 682 650	6 785 727
Rahoitusarvopaperit	916 714 107	918 239 016
Yhteensä	930 396 757	925 024 743
Rahavarat 1.1.		
Rahat ja pankkisaamiset	6 785 727	6 832 874
Rahoitusarvopaperit	918 239 016	968 928 805
Yhteensä	925 024 743	975 761 679
Rahavarojen muutos	5 372 014	-50 736 936

3.4 Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkkohallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 40 260 445,03 euroa kirjataan taseeseen oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

---

4. Liitetiedot

Laskennallinen osuus eläkevastuusta.....	35
Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet.....	36
Rahoitusomaisuuden arvostus.....	36
Kiinteistöomaisuuden arvostus.....	37
Johdannaissopimusten vastuut.....	37
Eläkerahaston johdannaissopimusten vastuut.....	37
Epälikvidien sijoitusten sitoumukset ja avoimet sitoumukset 31.12.2024.....	37
Omavelkaiset takaukset.....	38
Henkilöstö.....	38
Lähipiiriliiketoimet.....	38
Riskienhallinta.....	39
Sijoitustoiminnan riskit.....	39
Korkoriski.....	39
Osakeriski.....	39
Luottoriski.....	40
Maksuvalmisuriski.....	40
Valuuttakurssiriski.....	40
ESG-riskit (Environment, Social, Governance).....	40
Operatiiviset riskit.....	41
Tilintarkastuspalkkiot 1.1.–31.12.2024.....	42
Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus.....	43
Saamiset ja velat.....	44
Oman pääoman muutokset.....	44
Omistukset muissa yrityksissä.....	45
Omaisuusluettelo 31.12.2024.....	46
Tositelajit.....	50

Liitteet

- Tilintarkastuskertomus; kertomus on tilintarkastajien sähköisen allekirjoituksen allekirjoitusliitteessä.
- Sijoitustoiminnan toimintakertomus vuodelta 2024 /
Kirkon eläkerahaston johtokunta
- Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus vuodelta 2024 /
Kirkon eläkerahaston johtokunta
- Evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu 31.12.2024/Keva

Vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Evangelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu on laskettu täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen julkisten alojen eläkelakia, evangelis-luterilaisen kirkon eläkelakia sekä soveltuvin osin työntekijäin eläkelain rekisteröidyn lisäeläketurvan, työntekijän eläkelain (TyEL) ja Finanssivalvonnan antamia lisäeläkelaitosten vastuuvelan (FIVA 15/01.00/2021) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat olleet vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt matemaattiset mallit ja laskentaperiaatteet.

Eläkevastuu on laskettu yksilöllisesti jokaiselle kirkon eläkejärjestelmän piirissä eläkettä joskus työhistoriansa aikana kartuttaneelle henkilölle, olipa tämä jo eläkkeellä, kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa työssä tai työstä eronnut, mutta ei vielä eläkkeellä. Laskennassa on käytetty TyEL-perusvakuutuksen kuolevuutta ja työkyvyttömyysalkavuuksia.

Laskenta on tehty ns. prospektiivisellä menetelmällä eli laskemalla jokaiselle henkilölle laskentahetkeen mennessä kirkon eläkejärjestelmän piirissä karttuneista eläkeoikeuksista pääoma-arvot diskonttaamalla tulevaisuudessa maksettavat eläkkeet laskentahetkeen. Aktiivien ja vapaakirjalaisten sekä Kevassa myönnettyjen eläkkeiden osalta eläkevastuun laskennan lähtötiedot on pystytty muodostamaan laskentahetken 31.12.2024 tilanteesta. Muiden kuin Kevassa myönnettyjen evangelis-luterilaisen kirkon palveluksista karttuneiden eläkkeiden osalta korvausvastuun laskennassa on käytetty 31.12.2023 tilanteen tietoja korotettuna samaan indeksitasoon muiden aineistojen kanssa.

Laskelma sisältää myös arvion palkattomien aikojen perusteella karttuneesta eläke-etuudesta syntyneestä eläkevastuusta. Työeläkejärjestelmän kustannustenjaossa palkattomilta ajoilta karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenon jaetaan eläkelaitosten kesken palkkasummien suhteessa.

Keva on 12.11.2024 saanut Eläketurvakeskuksesta arvion koko työeläkejärjestelmässä palkattomilta ajoilta tarkasteluhetkeen mennessä karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenosta ja palkkasummasta vuoteen 2110 saakka. Eläketurvakeskuksen ennustetta palkattomien eläkemenosta ja työeläkejärjestelmän palkkasummasta ja Kevan pitkän tähtäimen eläkemenonennusteen palkkasumma-arviota käyttäen on laskettu arvio kirkon eläkejärjestelmän osuudesta palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenosta. Arvio palkattomien aikojen eläkevastuusta on saatu diskonttaamalla eläkemenovirta eläkevastuun laskentahetkeen.

Diskonttokorkona on käytetty 2,7 prosenttia, jonka katsotaan olevan eläkeoikeuksiin tehtävät tulevat indeksikorotukset ylittävä reaalikorko. Vastaavaa korkoa käytetään myös valtion eläkejärjestelmän mukaisen eläkevastuun laskennassa. Lisäksi laskelmissa on otettu huomioon myös elinaikakertoimen vaikutus. Elinaikakertoimina on käytetty Eläketurvakeskuksen ennustetta (29.11.2024) niille ikäluokille, joille elinaikakerrointa ei vielä ole vahvistettu. Laskentatuloksissa on esitetty vuoden 2024 eläkevastuu vertailun vuoksi myös 2,5 ja 3,0 prosentin diskonttokoroilla laskettuna.

Eläkevastuun määrässä on huomioitu 1.1.2025 annetut indeksikorotukset. Alkaneiden eläkkeiden osalta indeksikorotus on noin 1,32 % ja työsuhteessa olevien sekä vapaakirjan saaneiden osalta noin 2,20 % vuoden 2024 tasoon verrattuna.

Kevan tekemän eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2024 lopussa on 5 617,0 milj. euroa (vuonna 2023: 5 516,0 euroa).

Eläkerahaston suuruus 31.12.2024 on 1 917,2 milj. euroa (vuonna 2023: 1 852,2 milj. euroa), joten koko kirkon eläkevastuuvajaus on 31.12.2024 on 3 699,8 milj. euroa (vuonna 2023: 3 663,8 milj. euroa).

Koko kirkon palkkasumma vuonna 2024 oli 550 800 000 euroa ja Kirkon eläkerahaston oma palkkasumma 563 127 euroa. Näin ollen Kirkon eläkerahaston oman henkilöstön laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 3,70 milj. euroa.

Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Kirkon eläkerahasto on erityisellä lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkon eläkerahaston kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan hyvää kirjanpitolakia ja soveltuvien osin kirjanpitolakia.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Myyntivoittojen ja myyntitappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintamenuun tai tätä alempaan käypään arvoon. Tilinpäätöksessä 2024 kirjattiin Kiinteistö Oy Helsingin Eteläranta 8 osalta kiinteistöön kohdistuva 1 761 696,96 euron arvonalennus.

Johdannaissopimusten vastuut

Kirkon eläkerahasto käyttää johdannaisia sijoitussalkun valuuttariskin hallitsemiseen. Käytössä olevat valuuttajohdannaiset käsitellään suojaavina johdannaisina. Johdannaiset on arvostettu tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatteen mukaisesti (KPL 5:2 §). Kaikkien suljettujen ja eräänntyneiden johdannaisten tulokset on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Tilinpäätöshetkellä avoimien johdannaissopimusten kohde-etuusarvot sekä käyvät arvot on esitetty alla. Sopimukset on arvostettu markkinoilta saatuun tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Tässä kappaleessa ilmoitettujen vastuiden lisäksi Kirkon eläkerahaston käyttämissä sijoitusrahastoissa ja rakenteissa voidaan käyttää johdannaisia.

Eläkerahaston johdannaissopimusten vastuut

Suojaavat (€)	31.12.2024	31.12.2023
<i>Valuuttaoptiot</i>		
Kohde-etuuden arvo *	53 903 166,81	87 963 800,90
Sopimusten käypä arvo	-1 299 213,03	1 204 363,00

* Valuuttakurssina on käytetty Euroopan keskuspankin julkaisemaa vuoden viimeisen pankkipäivän (31.12.2024) EUR-USD kurssia 1,0389

* Suojaus on eräänntynyt 2.1.2025 EUR-USD kurssilla 1,0324

Epälikvidien sijoitusten sitoumukset ja avoimet sitoumukset 31.12.2024

	Sitoumus	Avoin sitoumus
CCF PE	115 000 000,00	16 839 524,01
CCF PE II	664 800 000,00	96 591 699,00
OP Henkivakuutus Oy	20 419 975,00	6 978 241,00
Mandatum Asset Management	91 073 131,00	28 566 809,00
eQ PE CCF	291 401 409,00	147 229 447,00

Omavelkaiset takaukset

Kirkon eläkerahasto on antanut enintään 20 miljoonan euron omavelkaisen takauksen Nordic Investment Bank:lle liittyen Kirkon eläkerahaston osittain omistaman Kiinteistöyhtiö Espoon Erica -rakennusprojektin rahoitukseen. Kiinteistöyhtiö Espoon Erica on nostanut 23 miljoonaa euroa lainaa, josta Kirkon eläkerahaston osuus ja annettuun takaukseen liittyvä laina on 11,5 miljoonaa euroa. Rakennusprojektin on tarkoitus valmistua syksyllä 2025.

Henkilöstö

Kirkon eläkerahaston henkilöstön lukumäärä tilikauden päättyessä oli 5.

Vuonna 2024 tapahtui yksi henkilöstömuutos. Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen päällikkö ja salkunhoitaja Anna-Stina Wiklund irtisanoutui Kirkon eläkerahaston palveluksesta elokuussa. Anna-Stina Wiklundin viimeinen työpäivä oli 30.9.2024. VTM Eeva Toivonen valittiin Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen päälliköksi ja salkunhoitajaksi 18.11.2024 alkaen.

Kirkon eläkerahaston henkilöstömenot ja johtokunnalle maksetut vuosipalkkiot

1.1.–31.12.2024:

Henkilöstömenot (€)	TP 2024	TP 2023
Palkat ja palkkiot	563 127	514 243
Eläkemaksut	151 260	144 937
Muut henkilösivukulut	12 147	11 966
Yhteensä	726 534	671 147

Lähipiiriliiketoimet

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta annetun lain (656/2023) 12 §:n mukaan Kirkon eläkerahastossa on pidettävä ajantasaista julkista luetteloa lähipiirin liiketoimista, niiden osapuolista ja niiden keskeisistä ehdoista. Lain määrittelemistä liiketoimista on tehty selvitys 11.12.2024 seuraavilta: kirkkohallituksen jäsen, Kirkon eläkerahaston johtokunnan jäsen, Kirkon eläkerahaston johtaja, Kirkon eläkerahaston palveluksessa oleva henkilö sekä tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta.

Kirkon eläkerahastolla ei ollut tilikaudella 2024 lähipiiriin kuuluvien yhteisöjen välisiä liiketoimia.

Riskienhallinta

Hyvä riskienhallintakäytäntö edellyttää riskien ja riskienhallintakeinojen määrittämistä, riskien allokoimista ja hajauttamista sekä seuranta. Kirkon eläkerahasto laatii vuosittain riskienhallintasuunnitelman, jonka tarkoituksena on selvittää sijoitustoimintaan liittyvät riskit päättöksentekijöille, sijoitustoiminnan valvojille sekä muille sidosryhmille. Riskienhallintasuunnitelma täydentää vuosittain laadittavaa sijoitussuunnitelmaa.

Riskienhallintaprosessi on yleensä monimuotoinen ja sijoitusriskit ovat usein päällekkäisiä. Sijoitusriskienhallinnan kannalta on tärkeää, että käytössä ovat ammattimaiset riskienhallinnan ohjeet ja sijoitustoiminnasta vastaa ammattitaitoinen henkilöstö. Lisäksi on huolehdittava, että sisäisen valvonnan kontrollit ja limiitit ovat kunnossa.

Sijoitustoiminnan riskit

Merkittävimmät riskit Kirkon eläkerahastolle liittyvät sijoitustoimintaan. Sijoitustoiminnan riskien hallinnalla tarkoitetaan lähinnä erilaisten markkina- ja vastapuoliriskien hallintaa. Kirkon eläkerahasto pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla sijoitusomaisuuttaan mahdollisimman laajasti maantieteellisen jakauman sekä eri omaisuusluokkien välillä. Lisäksi aikahajautus ja riittävä hajautus varainhoitajien kesken on tärkeää.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkotason muutoksesta johtuvaa lainojen markkina-arvon heilahtelua. Korkoriskin taso riippuu lainan korkoherkkyydestä, johon vaikuttaa laina-ajan pituus sekä kuponkikorko.

Osakeriski

Osakesijoituksien riski on osakemarkkinoiden tai yksittäisen yrityksen markkina-arvon heilahtelusta johtuva riski.

Luottoriski

Luottoriskillä tarkoitetaan tilannetta, jolloin vastapuoli ei pysty vastaamaan antamistaan sitoumuksista, johtuen esimerkiksi transaktioiden ketjuuntumisesta tai vastapuolen konkurssista. Vastapuolia on hyvin erilaisia, samoin on olemassa eri keinoja luottoriskin hallitsemiseksi, esimerkkinä tehokas hajautus sekä vastapuolen luottoriskien seuraaminen. Luottoriski on myös lainan luottoriskimarginaalin muutoksesta tai luottokelpoisuuden heikentymisestä johtuva lainojen markkina-arvon heilahtelu.

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriski eli likviditeettiriski voi toteutua kahta kautta. Markkinalikviditeettiriskillä tarkoitetaan tilannetta, jolloin sijoittaja ei voi heti toteuttaa isoa kauppaa tietyllä markkinalla markkinahintaan ilman merkittäviä hintaliikkeitä tai kustannusvaikutuksia. Rahoituslikviditeettiriskillä tarkoitetaan tilannetta, jolloin yritys ei pysty rahoittamaan lupaamiaan kassavirtoja johtuen esimerkiksi transaktioiden ketjuuntumisesta (selvitysrisiki).

Valuuttakurssiriski

Valuuttakurssiriski syntyy, kun sijoitetaan muihin kuin euromääräisiin sijoitusinstrumentteihin. Valuuttariski eli valuutan hinnanvaihtelu voi muodostaa hyvin suuren osan kokonaisriskistä.

ESG-riskit (Environment, Social, Governance)

Vastuullisessa sijoittamisessa sijoitusanalyysiin otetaan mukaan perinteisten taloudellisten mittareiden lisäksi ESG-tekijät. ESG-tekijät liitetään sijoitusanalyysiin sekä riskienhallinnan että tuoton näkökulmista. Kirkon eläkerahaston sijoitustoiminnassa ESG-riskejä seurataan sekä varainhoitajien että sijoituskohteiden tasolla. Eläkerahaston kaikki osake- ja korkovarainhoitajat ovat liittäneet ESG-analyysin osaksi sijoituspäätösten tekoa.

Tärkeänä riskienhallintatyökaluna on vuosittain kaikille varainhoitajille tehtävä ESG-kysely, jolla halutaan seurata ja varmistautua yhteistyökumppaneiden vastuullisen sijoittamisen tasosta.

Ympäristöön liittyvät asiat ovat olleet oleellinen osa Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa rahaston alusta alkaen. Eläkerahaston ilmastostrategia tuo esille konkreettisesti eläkerahaston ilmastontyöskentelyyn liittyvät prosessit, toimintatavat ja tavoitteet. TCFD-suositusten

mukainen ilmastoraportointi sisältää ilmastonmuutokseen liittyviä asioita hallinnon, strategian, riskienhallinnan sekä mittareiden ja tavoitteiden näkökulmasta.

Kirkon eläkerahasto raportoi vuodelta 2024 ensimmäistä kertaa TNFD-raportointisuositusta noudattaen. TNFD-suositusten (Taskforce for Nature-related Financial Disclosures) mukaisen luontoraportoinnin avulla voidaan huomioida luonnon monimuotoisuuden liittyviä aiheita osana sijoitustoimintaa.

Ilmasto- ja luontoraportointi on toteutettu osana Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen toimintakertomusta.

Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan, joko toiminnan yllättävien ulkoisten tapahtumien aiheuttaman tai sisäisten prosessien virheellisen toiminnan tuottamaa tappioriskiä, luottamuksen heikentymistä tai toiminnan jatkuvuuden vaarantumista. Operatiiviset riskit liittyvät yleensä prosesseihin ja menettelytapoihin, tietojärjestelmiin ja -turvallisuuteen, maineen hallintaan, väärinkäytösten mahdollisuuteen, ulkoistamiseen, sopimuksiin, omaisuuden vahingoittumiseen sekä henkilöstön osaamiseen.

Sijoitustoiminnan suurin operatiivinen riski on avainhenkilöstöriski. Koska sijoitustoimintaa hoitaa vain viisi henkilöä, voi yhdenkin henkilön vaihtuminen vaikeuttaa rahaston toimintaa huomattavasti. Henkilöstöriskejä minimoidaan varmistamalla pätevä ja motivoitunut henkilöstö. Henkilöstön odottamatonta vaihtumista varten työtehtävät ja työprosessit on dokumentoitu. Sijoitusyksiköllä on myös yksilöity varahenkilöjärjestely, jossa määritellään kunkin sijoitusyksikön tehtävän päävastuullinen henkilö sekä tämän varahenkilö. Tällä tavalla pystytään varmistamaan toiminnan jatkuvuus yllättävissä henkilöstövaihdoissa

Sijoitusyksikön ja talousosaston tietojärjestelmistä vastaa Kirkkohallituksen tietohallintoyksikkö. Tietohallintoyksikkö huolehtii työvälineistä sekä järjestelmien riskienhallinnasta, kuten virustorjunnasta, tietoturvasta ja varmuuskopioiden tekemisestä.

Kirkon eläkerahaston salkkujärjestelmästä vastaa Suomen Sijoitustutkimus. Suomen Sijoitustutkimus toimii riskiä ottavasta toiminnosta riippumattomana riskienvalvontatoimintana ja toimittaa riskiraportit kuukausittain eläkerahaston johtokunnalle. Lisäksi Suomen Sijoitustutkimus toimittaa kuukausiraportoinnin yhteydessä riskiraportin, joka sisältää limiittiseurannan, allokaatio-, riskikeskittymä- sekä luokittelurajoitteiden seurannan, riskitunnuslukuja

ja skenaarioanalyysin. Suomen Sijoitustutkimus on toimittanut kirkon eläkerahastolle EU:n Dora -asetuksen (Digital Operational Resiliency Act) mukaisen auditointiraportin.

Toimintojen ulkoistamiseen liittyy aina myös operatiivisia riskejä, joita ovat mm. toiminnan jatkuvuuteen liittyvät riskit, juridiset riskit ja tietoturvariskit. Näitä hallinnoidaan sopimuksin ja varmistamalla, että myös vastapuoli on varautunut toiminnallisiin riskeihin.

Tilintarkastuspalkkiot 1.1.–31.12.2024

Palkkiot (€)	TP 2024	TP 2023
Tilintarkastuspalkkiot	24 553	21 116

Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

Eläkerahasto (€)	31.12.2024	31.12.2023
Sijoitukset (pitkäaikaiset)		
Kiinteistöosakkeet		
Markkina-arvo	56 852 126	59 111 394
Kirjanpitoarvo	47 988 263	45 535 669
Erotus	8 863 863	13 575 725
Pääomasijoitukset		
Markkina-arvo	680 166 956	671 562 109
Kirjanpitoarvo	619 030 708	586 265 197
Erotus	61 136 248	85 296 912
Rahoitusarvopaperit		
Osakesijoitukset		
Markkina-arvo	717 133 828	700 981 006
Kirjanpitoarvo	513 656 338	534 592 136
Erotus	203 477 490	166 388 870
Korkosijoitukset		
Markkina-arvo	402 513 137	330 595 160
Kirjanpitoarvo	366 233 521	313 240 661
Erotus	36 279 616	17 354 500
Yhdistelmäsijoitukset		
Markkina-arvo	30 107 330	39 194 895
Kirjanpitoarvo	26 824 272	30 406 219
Erotus	3 283 058	8 788 676
Rahamarkkinasijoitukset		
Markkina-arvo	12 244 000	41 793 500
Kirjanpitoarvo	10 000 000	40 000 000
Erotus	2 244 000	1 793 500
Sijoitukset yhteensä		
Markkina-arvo	1 899 017 377	1 843 238 065
Kirjanpitoarvo	1 583 733 102	1 550 039 881
Erotus	315 284 275	293 198 183

* Taulukossa esitetyissä markkina-arvoissa ei ole mukana sijoitustilin käteisvaroja eikä varainhoidon mandaatteihin kuuluvia asiakasvaroja ja saatavia. Nämä ovat mukana jäljempänä esitetyssä omaisuusluettelossa.

Saamiset ja velat

Ei pitkäaikaisia saamisia.

Lyhytaikaiset saamiset (€)	31.12.2024	31.12.2023
Myyntisaamiset	2 562	
Muut saamiset	23 745 625	20 608 454
Siirtosaamiset	12 424 726	13 924 821
Yhteensä	36 172 913	34 533 275

Ei pitkäaikaisia velkoja.

Lyhytaikaiset velat (€)	31.12.2024	31.12.2023
Saadut ennakot	70 332	283
Ostovelat	29 224	-2 737
Muut velat	129 667	138 094
Siirtovelat	6 569 417	4 693 687
Yhteensä	6 798 640	4 829 327

Oman pääoman muutokset

Oma pääoma (€)	31.12.2024	31.12.2023
Peruspääoma (1.1.)	1 207 627 630,28	1 207 627 630,28
Edellisten tilikausien ylijäämä (1.1.)	378 901 926,21	349 899 497,00
Tilikauden yli-/alijäämä	40 260 445,03	29 002 429,00
Oma pääoma yhteensä (31.12.)	1 626 790 001,52	1 586 529 556,28

Omistukset muissa yrityksissä

Kirkon eläkerahastolla on omistuksia viidessä kiinteistöosakeyhtiössä. Kirkon eläkerahaston omistusosuus kiinteistöyhtiön osakkeista on ilmoitettu alla olevassa taulukossa kohdassa *omistus*. Kirkon eläkerahaston omistusosuus on kaikissa kiinteistöosakeyhtiössä yli 20 prosenttia. Taulukon kohdassa *oma pääoma* on kiinteistöyhtiön taseessa oleva kiinteistöyhtiön oma pääoma, ja kohdassa *tulos* on kiinteistöyhtiön tilikauden voitto / tappio. Taulukossa ilmoitetut luvut ovat vuoden 2023 lukuja, paitsi Espoon Erican osalta luvut ovat vuodesta 2024.

Nimi	Kotipaikka	Omistus	Oma pääoma (€)	Tulos (€)
Kiint. Oy Espoon Asemaraitti	Espoo	79,3 %	7 055 226,52	-78 202,86
Kiint. Oy Helsingin Fabriikki	Helsinki	100,0 %	5 379 275,80	-19 618,51
Kiint. Oy Pohjoinen Hesperiankatu 17	Helsinki	40,0 %	30 780 130,61	99 152,49
Kiint. Oy Helsingin Eteläranta 8	Helsinki	33,6 %	23 514 513,46	16 358,74
Kiint. Oy Espoon Erica	Espoo	40,9 %	42 400 000,00	0,00

Omaisuusluettelo 31.12.2024

Kirkon eläkerahaston omistukset 31.12.2024	% salkusta	Markkina-arvo (€)	Hankintameno (€)
Kaikki sijoitukset	100 %	1 917 198 373	1 621 512 567
Kotimaiset noteeratut osakkeet			
Admicom Oyj	0,1	1 480 440	1 530 066
Canatu Oyj A	0,0	560 677	583 677
Canatu Oyj sijoittajawarrantti	0,0	36 271	-
Detection Technology Oy	0,1	1 537 650	1 767 749
Eezy Oyj	0,0	336 000	1 743 495
Elisa Oyj	0,2	4 405 595	3 570 653
Enento Group Oyj	0,2	3 583 033	3 782 186
Fortum Oyj	0,1	1 611 204	2 037 283
Gofore Oyj	0,1	1 460 316	659 165
Harvia Oyj	0,2	3 222 320	1 996 382
Huhtamäki Oyj	0,3	5 742 513	5 499 121
Kesko Oyj B	0,2	2 999 136	2 970 204
Kojamo Oyj (eur,fh)	0,2	4 176 897	4 686 327
Kone Oyj B	0,3	5 619 179	4 833 540
Konecranes Oyj	0,3	6 237 443	3 674 769
Lemonsoft Oyj	0,0	627 251	1 368 475
Marimekko Oyj	0,1	2 188 484	1 358 085
Metso Oyj	0,3	6 270 860	3 955 112
Metsä Board Plc B	0,1	1 391 376	2 148 092
Musti Group Oyj	0,0	911 738	636 639
Nokia Oyj	0,3	6 058 086	6 319 787
Nordea Bank Oyj	0,4	7 193 361	6 524 517
Orion Oyj B	0,3	6 491 437	5 347 634
Ponsse Oyj	0,1	1 015 050	1 444 537
Puutila Oyj	0,1	2 243 658	1 565 961
Qt Group Oyj	0,2	4 228 291	4 244 581
Relais Group Oy	0,1	1 645 622	2 364 832
Remedy Entertainment Oyj	0,0	659 414	1 823 301
Sampo Oyj A	0,3	5 641 618	4 233 124
Sanoma Oyj	0,1	2 633 556	4 384 305
Sitowise Group Plc	0,1	1 007 726	2 467 072
Stora Enso Oyj R	0,0	903 512	1 064 055
Talenom Oyj	0,0	645 633	700 646
Terveystalo Oy	0,1	2 703 640	2 364 432
Tietoenvy Oyj	0,1	2 531 180	3 461 754
Tokmanni Group Corp	0,1	2 694 221	2 176 873
UPM-Kymmene Oyj	0,4	7 022 092	5 802 671
Valmet Oyj	0,2	4 600 559	4 595 941
Verkkokauppa.Com Oyj	0,0	424 733	1 897 458

Kirkon eläkerahaston omistukset 31.12.2024	% salkusta	Markkina-arvo (€)	Hankintameno (€)
Ulkomaiset noteeratut osakkeet			
Aena Sme Sa	0,0	493 500	511 342
Amundi Sa	0,0	898 800	852 424
ASM International N.V.	0,0	754 380	503 630
Atlas Copco Ab-a Shs	0,0	825 168	660 621
Aviva Plc	0,1	1 071 278	865 799
Baloise Holding -R	0,0	836 889	647 988
Belimo Holding Ag-reg	0,0	859 886	706 118
CAP GEMINI	0,0	632 600	360 374
Cellnex Telecom SAU	0,1	1 049 666	784 175
Coca-Cola European Partners	0,1	1 290 000	629 391
Coloplast-B	0,0	611 435	553 130
Compass Group Plc	0,0	925 430	455 909
Corporacion Acciona Energias Renovables SA	0,0	817 020	1 226 907
Croda International Plc	0,0	816 469	1 561 299
Dksh Holding Ltd	0,0	664 992	587 867
DSM-Firmenich AG	0,1	1 270 360	1 465 788
Fresenius Medical Care	0,0	627 072	1 094 335
Genmab A/s	0,0	580 366	979 522
Halma Plc	0,1	963 160	769 086
Hugo Boss AG	0,0	604 530	754 163
Imcd Group Nv	0,0	832 300	360 372
Informa Plc	0,0	288 864	303 312
Intercontinental Hotels Grou	0,0	888 343	717 107
Intermediate Capital Group	0,0	896 983	847 257
Intertek Group Plc	0,0	908 788	795 954
Ipsen	0,0	841 320	698 544
Julius Baer Group Ltd	0,1	1 015 892	672 818
Kaba Holding Ag-Reg B	0,0	827 922	616 538
Kerry Group Plc-A	0,0	848 575	773 376
Kingspan Group Plc	0,0	380 430	433 818
Kion Group Ag	0,0	820 395	1 067 438
Koninklijke Ahold Delhaize N	0,1	960 445	716 962
Koninklijke KPN NV	0,1	1 253 484	989 134
Legrand Sa	0,0	827 552	584 900
Logitech International S.A.	0,0	366 749	271 300
Michelin	0,0	381 600	429 914
Nordnet Ab Publ	0,0	502 016	506 361
Novo Nordisk A/S-B	0,0	786 757	190 269
Pandora A/S	0,0	547 440	513 465
Partners Group Holding Ag	0,1	1 110 816	1 005 851
Prysmian SpA	0,0	419 288	420 379
Rentokil Initial Plc	0,0	478 535	488 450
Rotork Plc	0,0	851 504	802 421
Sage Group Plc/the	0,0	686 258	612 487
Schindler Holding-Part Cert	0,0	452 274	424 819

KIRKON ELÄKERAHASTO[†]

Severn Trent Plc	0,0	680 552	665 290
Smith & Nephew Plc	0,0	496 190	502 308
Smurfit Westrock Plc	0,1	1 461 981	680 534
Societe Generale SA	0,0	923 440	798 039
Spirax-sarco Engineering Plc	0,0	636 575	965 095
Storebrand Asa	0,0	688 461	705 147
Swedbanken AB	0,1	988 722	877 720
Swedish Orphan Biovitrum Ab	0,0	504 117	490 037
Symrise Ag	0,1	1 077 825	1 153 717
Trainline Plc	0,1	1 146 193	742 100
Tritax Big Box Reit Plc	0,0	752 177	880 177
Tryg A/s	0,0	690 686	725 235
UCB SA	0,0	922 560	421 137
Weir Group Plc	0,0	808 616	742 518
Wolters Kluwer	0,0	866 160	821 903
Zalando Se	0,1	1 026 763	762 436

Kirkon eläkerahaston omistukset 31.12.2024	% salkusta	Markkina-arvo (€)	Hankintameno (€)

Osakerahastot

Handelsbanken Eurooppa Indeks Criteria	2,8	54 143 634	39 261 984
Storebrand Europa A EUR	1,4	26 290 676	21 837 837
DWS Invest ESG European Small/Mid Cap	1,2	22 108 846	23 000 000
Evli Osakefaktori USA B	1,3	24 638 595	17 525 528
Hermes US SMID Equity Fund USD	2,6	49 187 193	31 318 806
Storebrand USA A EUR	2,0	38 298 436	22 074 059
Xtrackers Net Zero Pathway Paris Aligned US Eq ETF	2,9	55 154 087	36 168 521
Storebrand Japan Class A EUR	1,8	35 075 668	32 832 792
Generation IM Asia Fund C	1,1	21 706 274	14 985 845
Handelsbanken Emg Mk Idx	0,6	11 099 415	8 932 542
Hermes Global Emerging Markets F EUR	1,6	30 985 085	25 266 388
Robeco QI EM Sustainable Active EQ	1,9	36 324 014	24 567 529
Danske Invest ESG Osake	3,7	71 848 541	13 292 946
Handelsbanken Global Indeks Criteria	2,5	48 503 369	44 034 946
Nordea Global Climate and Environment Fund	1,5	28 589 681	21 698 140

Korkorahastot, käteinen ja talletukset

SEB Euro Bond Fund	1,8	34 294 747	33 412 182
Aktia Corporate Bond	3,5	67 122 276	60 487 486
LähiTapiola Kestävä Vaikuttajakorko	3,4	65 207 411	62 472 483
Candriam Sustainable Bond Global High Yield	0,8	15 815 637	15 000 000
Nordea 1 - European High Yield Bond	0,7	13 554 163	10 202 285
Aktia Emerging Market LC Frontier Bond	0,7	14 002 266	10 694 635
Lgt Em Frontier Lc Bd	2,2	41 704 024	35 000 051
Evli Lyhyt Yrityslaina B	1,9	36 044 093	32 524 322
Evli Pohjoismaat Yrityslaina B	3,1	58 954 800	53 801 754

Danske Invest Yhteisökorko	2,3	43 822 380	42 638 323
Käteinen	2,0	13 587 180	13 582 768
Epälikvidit sijoitukset			
CCF PE	5,0	96 118 056	64 086 817
eQ PE CCF	8,0	153 445 216	143 600 000
CCF PE II Ky	16,9	324 931 854	326 739 418
Mandatum Life Credit	4,3	82 763 102	65 705 344
OP Kapitalisaatiosopimus	0,5	10 481 091	8 706 693
SEB Impact Opportunity Fund	0,3	6 224 000	5 000 000
SEB Impact Opportunity Fund 2019	0,3	6 020 000	5 000 000
The Trill Impact-DWM SDGs Credit Fund	0,6	11 991 341	10 000 000
R2 Crystal	1,6	30 107 330	22 063 428
Trium Esg Emissi Imp-sieur	0,2	4 760 844	5 000 000
Johdannaiset	-0,1	- 1 299 213	-
Espoon Asemaraitti	0,2	3 251 300	5 131 362
Espoon Erica	0,7	13 700 826	13 700 826
Eteläranta 8	0,7	12 500 000	14 261 697
Hgin Fabriikki	0,3	5 000 000	5 635 685
Kestävä Metsä KER II Ky	0,7	13 559 814	12 000 000
Pohj.Hesperiankatu 17	1,2	22 400 000	13 536 137

Tositelajit

Tositelaji	Nimi	Numerosarja
RV	Laskun siirto	00
AB	Kirjanpitosite	01
P1	Palkat verokäsittely	01
PV	Palkkavaraus	01
SA	Pääkirjatilitosite	01
SK	Srk:n muistiotosite	01
T1	Maksul. tiliote,vero	01
ZM	M2 Kirjanpitoliihtym	01
DZ	Asiakkaat - maksu	14
KZ	Toimittajat - maksu	15
KA	Toimittajatosite	19
KG	Toimittajat - hyvät.	19
KR	Toimittajat - lasku	19

Numero-sarja	Ensimmäinen nro	Viimeinen nro	Numerosarjan tila	Aukon alku	Aukon loppu
00	90000000	90001483	0		
01	1000000	1001057	0		
14	14000000	14001484	0		
15	15000000	15000334	0		

5. Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Kirkon eläkerahaston toimintakertomus ja tilinpäätös 1.1.–31.12.2024 on allekirjoitettu sähköisesti.

Helsingissä 18. maaliskuuta 2025

Kirkon eläkerahasto

Tapio Luoma	Kari Aakula	Lotta Endtbacka
Martina Harms-Aalto	Kaisamari Hintikka	Jari Jolkkonen
Hannu Kallunki	Kimmo Koivisto	Katri Korolainen
Pekka Niiranen	Eino Nissinen	Päivi Raunu
Ulla Ruusukallio	Vuokko Vänskä	Juha Tuohimäki

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus. Tilinpäätösmerkintä on allekirjoitettu sähköisesti.

Helsingissä sähköisen allekirjoituksen päivänä

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
KHT, JHT

Sijoitustoiminnan tuotto 2024: 7,4 %

Sijoitustoiminnan tuotto 1991–2024: +7,6 % p.a.

Kirkon eläkerahaston koko 31.12.2024: 1 917 198 373 €

Kirkon eläkerahaston eläkevastuu per 31.12.2024: 5 617 000 000 €

SIJOITUSTOIMINNAN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2024

KIRKON ELÄKERAHASTON JOHTOKUNTA

Kirkon eläkerahasto (KER) eriytettiin 1.1.2016 kirkon keskusrahastosta, ja se toimii itsenäisenä julkisoikeudellisena oikeushenkilönä.

1 Kirkon eläkerahaston johtokunnan kokoonpano ja tehtävät

Laisa evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta (656/2023) säädetään Kirkon eläkerahaston johtokunnasta seuraavasti: ”Kirkon eläkerahaston varojen sijoitustoiminnasta vastaavat kirkkohallitus ja kirkkohallituksen toimikaudekseen asettama kirkon eläkerahaston johtokunta”. Kirkon eläkerahaston johtokunta valittiin kirkkohallituksen täysistunnon kokouksessa 21.8.2024. Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin **Hanna Hiidenpalo** (varajäsen toimitusjohtaja Timo Toropainen). Johtokunnan muut jäsenet ovat toiminnanjohtaja **Jussi Junni** (varajäsen toiminnanjohtaja Tiina Laine), toiminnanjohtaja **Paula Aaltonen** (varajäsen controller Jari Bauer), lakiasiainjohtaja **Keijo Karhumaa** (varajäsen puheenjohtaja Jonna Voima), sijoitusjohtaja **Ari Huotari** (varajäsen operatiivinen johtaja Maaria Eriksson), sijoitusjohtaja **Laura Wickström** (varajäsen neuvottelupäällikkö Ulla Westermarck), hallinnosta ja taloudesta vastaava johtaja (COO) **Anu Impola** (varajäsen yhtymän johtaja Risto Hämäläinen), hallintojohtaja **Juha Silander** (varajäsen hallinto- ja talousjohtaja Timo Laakso) ja toimitusjohtaja **Kari Aakula** (varajäsen sosiaalineuvos Hannu Kallunki). Lisäksi täysistunto valitsi johtokunnan pysyväksi asiantuntijajäseneksi sijoituspäällikkö **Michaela Motzkin-Niemen**. Johtokunnan varapuheenjohtajana toimii toiminnanjohtaja Jussi Junni ja sihteerinä sijoitusjohtaja Ira van der Pals. Johtokunnan toimikausi päättyi 31.5.2028.

Johtokuntaan kuuluivat päättyneellä toimikaudella 26.8.2020-20.8.2024 toimitusjohtaja Pasi Strömberg (varajäsen toimitusjohtaja Timo Toropainen), toiminnanjohtaja Jussi Junni (varajäsen neuvottelupäällikkö Anne Mikkola), yhtymän johtaja Risto Hämäläinen (varajäsen hallintojohtaja Juha Silander), toiminnanjohtaja Paula Aaltonen (varajäsen lakimies Pekka Pietinen), sijoitusjohtaja Ari Huotari (varajäsen kiinteistöjohtaja Seppo Kosola), johtaja Hanna Hiidenpalo (varajäsen toimitusjohtaja Hannu Hokka), sijoitusjohtaja Tomi Viia (varajäsen lakimies Timo von Boehm), puheenjohtaja Tarja Kantola (varajäsen Heikki Sorvari) ja puheenjohtaja Jonna Voima (varajäsen lakiasiainjohtaja Keijo Karhumaa). Johtokunnan puheenjohtajana toimi Pasi Strömberg, varapuheenjohtajana toiminnanjohtaja Jussi Junni ja sihteerinä sijoitusjohtaja Ira van der Pals.

Johtokunnan tehtävät on määritelty evankelis-luterilaisen Kirkon eläkerahastoa koskevan lain 6 §:ssä. Tämän lisäksi kirkon eläkerahaston johtokunnan toimintaa ohjaa kirkkohallituksen täysistunnon hyväksymä johtosääntö¹.

¹ Johtosääntö on päivitetty 1.7.2023.

Johtokunnan tehtävänä on

- 1) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista ja niissä sovellettavista periaatteista
- 2) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista
- 3) päättää sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista
- 4) hyväksyä vuosittain kirkon eläkerahaston varojen sijoitussuunnitelma
- 5) päättää omaisuudenhoitajista ja näiden kanssa laadittavista sopimuksista
- 6) päättää niistä johtokunnan johtosäännössä määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi
- 7) laatia vuosittain kirkon eläkerahaston toimintakertomus ja tilinpäätös
- 8) huolehtia sijoitustoiminnan kokonaisuuden valvonnasta
- 9) päättää muut kuin 1–8 kohdassa tarkoitetut sijoitustoimintaa koskevat periaatteellista laatua oleva tai muuten tärkeät asiat.

Vuoden 2024 aikana pidettiin seitsemän johtokunnan kokousta. Johtokunnan kokousten varsinaisten jäsenten läsnäolo prosentti oli 96 prosenttia (88 % vuonna 2023). Osa kokouksista pidettiin etäyhteyksiä hyödyntäen.

2 Kirkon eläkerahaston sijoitustoiminta vuonna 2024

Kirkon eläkerahastolle vuosi 2024 oli tuotoltaan hyvä. Vuoden 2024 sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoihin oli 7,4 %. Salkun reaalityttö 6,7 % oli selkeästi sijoitusstrategiassa asetettua 3,5 prosentin reaalityttö tavoitetta korkeampi. Salkun volatiliiteetti alitti asetetun 10,5 % riskitason, ollen 3,6 %. Eläkerahaston salkku hävisi omalle vertailuindeksilleen, jonka tuotto oli 9,6 %. Eläkerahaston pitkän aikavälin nettotuotto (1991–2024) pysyi edelleen hyvänä ollen vuoden lopussa 7,6 % p.a.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2024 oli kokonaisuutena erittäin hyvä, vaikka markkinoiden väliset tuottoerot olivatkin poikkeuksellisen suuria. Vuoden suurimmat tuotot syntyivät Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla, jossa S&P 500 -indeksi tuotti noin 32 prosenttia. Yhdysvaltojen osakemarkkinoiden ylivoimainen tuotto oli seurausta etenkin teknologiaosakkeiden vahvuudesta ja Yhdysvaltojen dollarin vahvistumisesta. Erityisesti tekoälyn tuomat mahdollisuudet nousivat vuoden teemaksi osakemarkkinoilla. Toisessa ääripäässä kotimaisissa osakkeissa Helsingin pörssissä jäätettiin nollatuottoihin. Euroalueella ja kehittyvillä markkinoilla osakesijoituksien tuotto oli hyvää, ollen euroalueella noin 8 prosenttia ja kehittyvillä markkinoilla noin 15 prosenttia. Korkeasijoituksista kirjattiin vuonna 2024 keskimääräistä parempia tuottoja. Korkean luottoluokituksen investment grade -yrityslainat tuottivat noin 5 prosenttia ja matalan luottoluokituksen lainat tuottivat noin 7 prosenttia. Valtionlainatuotot jäivät kahteen prosenttiin.

Vuoteen 2024 mahtui paljon geopolittisia haasteita. Ukrainan sota jatkui läpi vuoden kohottaen ajoittain epävarmuutta. Lähi-idässä puolestaan Israel jatkoi iskujaan naapurivaltioihin, ja Syyriassa nähtiin vuoden lopussa yllättävä vallanvaihdos. Geopolitiikalla ei kuitenkaan ollut merkittäviä vaikutuksia maailman rahoitusmarkkinoihin. Vuoden ykköspuheenaihe olivat Yhdysvaltain presidentinvaalit. Istuva presidentti Joe Biden luopui kisasta kesällä ja Donald Trump voitti lopulta selvästi demokraattien ehdokkaaksi nousseen Kamala Harrisin. Trumpin politiikan odotetaan olevan osakemarkkinamyönteistä, erityisesti Amerikassa. Siten osakemarkkinat nousivat selvästi Trumpin voiton selvityksessä. Euroopassa puolestaan politiikka oli sekavassa tilassa, kun niin Britanniassa, Saksassa kuin Ranskassakin maan johto oli ongelmissa.

Talous- ja markkinavuosi oli maailmalla kaiken kaikkiaan jakaantunut. Yhdysvalloissa talous oli vahvassa vireessä. Koko vuoden talouskasvu nousi lähes kolmeen prosenttiin, kun vuoteen lähdeettäessä odotuksissa oli vain reilun prosentin kasvu. Hyvä työllisyys, vahva yksityinen kulutus ja valtion elvytystoimet auttoivat Yhdysvaltoja selviämään nousseiden korkojen ympäristössä. Vuoden mittaan myös keskuspankin koronlaskut ja odotukset niistä tukivat edelleen talouskehitystä. Muualla maailmassa kasvu oli sen sijaan vaikeaa. Euroopan talouden vauhti heikkeni vuoden aikana ja talouskasvu jäi alle prosenttiin. Erytisen pahasti kärsi euroalueen teollisuustuotanto, jota painoi vientikysynnän puute ja kilpailija-alueita merkittävästi korkeammat energiakustannukset. Euroalueen elpymistä haittasi poliittinen myllerrys sekä Ranskassa että Saksassa, joissa finanssipoliittiset paineet ja populistipuolueiden nousu horjuttivat poliittista konsensusta. Kiinassa kasvu pidettiin väkisin etukäteen ilmoitetussa 4,5 prosentissa, mutta kasvu vaatii yhä enemmän valtion tukea.

Osakemarkkinavuosi oli nousujohteinen aina vuoden alusta alkaen. USA:n hyvä talous ja varsinkin erinomaisessa kunnossa olleet yritykset ja sitä myötä vahvat tulokset siivittivät nousua. Merkittävin markkinalasku osui elokuun alkuun, kun Yhdysvaltojen heikot työllisyysluvut herättivät taantumapelkoja. Samaan aikaan Japanin keskuspankin yllättävän suuri koronnosto vahvisti jeniä sysäten Japanin pörssin voimakkaaseen laskuun. Yhdistelmä huonoja uutisia osui samaan hetkeen ja säikäytti markkinat, mutta pudotus jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi. Keskuspankeilla oli jälleen suuri rooli markkinoiden luottamuksen palauttamisessa. Japanin keskuspankki perui nopeasti koronnostopuheitaan. Yhdysvalloissa puolestaan saatiin syyskuussa puolen prosenttiyksikön koronlasku, mikä osaltaan häivytti huolia talouden taantumaan ajautumisesta. Syksy olikin osakkeissa vahvan nousun aikaa.

Korkomarkkinoilla suurin asia oli keskuspankkien suunnanmuutos ohjauksen nostoista laskuihin. Euroopan keskuspankki aloitti koronlaskut kesäkuussa ja Yhdysvaltain keskuspankki syyskuussa. Ohjauksen korot laskettiin tasaista tahtia loppuvuoden aikana. Vaikka lyhyet korot laskivat selvästi, pitkät joukkolainakorot päättyivät lähelle vuoden alun tasoa reippaan heilunnan jälkeen. Yrityslainat olivat hyvässä vedossa, kun maksuhäiriöt pysyivät vähäisinä. Yrityslainojen luottomarginaalit kaventuivat vuoden mittaan, mikä tuki niiden tuottoja.

Eläkerahaston tuottolukuja vuosille 2023 ja 2024 on esitetty taulukossa 1².

Taulukko 1.

Eläkerahaston tuottoluvut	2023	2024
Eläkerahaston tuotto	6,1 %	7,4 % ³
Eläkerahaston vertailuindeksi	8,8 %	9,6 %
Likvidit osakesijoitukset yhteensä	10,7 %	13,7 %
Likvidien osakesijoitusten vertailuindeksi	12,1 %	16,1 %
Likvidit korkosijoitukset yhteensä	6,7 %	7,0 %
Likvidien korkosijoitusten vertailuindeksi	6,3 %	4,7 %
Kiinteistö- ja metsäsijoitukset	-2,9 %	-3,3 %
Pääomasijoitukset	13,0 %	7,3 %
Infrastruktuurisijoitukset	-8,4 %	8,5 %
Vaihtoehtoiset korkosijoitukset	4,5 %	6,6 %
Absoluuttisen tuoton sijoitukset	9,6 %	9,2 %

² Tuotot on ilmoitettu euroissa

³ Tuoton laskentatapana on TWR (Time-Weighted Rate of Return)

Yksittäisten vertailuindeksien tuottoja	2023	2024
Rahamarkkina (3kk)	3,0 %	4,0 %
EMU valtionobligaatiot	7,1 %	1,8 %
Yrityslainat - Investment Grade	8,0 %	4,7 %
Yrityslainat - High Yield	11,8 %	7,1 %
Kehittyvät korkomarkkinat (EMD HC)	6,5 %	12,1 %
Kehittyvät korkomarkkinat (EMD LC)	5,6 %	4,5 %
Osakkeet maailma	18,0 %	25,3 %
Osakkeet Eurooppa	15,7 %	8,6 %
Osakkeet kehittyvät markkinat	6,0 %	14,7 %
Osakkeet Pohjois-Amerikka	21,6 %	32,3 %
Osakkeet Japani	16,1 %	15,5 %
Osakkeet Suomi	-0,5 %	-0,1 %

Eläkerahaston allokaatio ja koko 31.12.2024

Taulukko 2.

Omaisuuslaji	Markkina-arvo	Osuus salkusta
Kaikki sijoitukset	1 917 198 373	100,0 %
Osake	962 277 997	50,2 %
Likvidit osakesijoitukset	717 133 836	37,4 %
Suomi	114 741 775	6,0 %
Eurooppa	150 981 704	7,9 %
Pohjois-Amerikka	167 278 310	8,7 %
Japani	35 075 668	1,8 %
Kehittyvät markkinat	100 114 788	5,2 %
Globaalit/sektori	148 941 591	7,8 %
Muut osakesijoitukset	245 144 161	12,8 %
Pääomasijoitukset	172 689 600	9,0 %
Infrastruktuurisijoitukset	72 454 561	3,8 %
Korko	574 925 806	30,0 %
Likvidit korkosijoitukset	425 768 467	22,2 %
Rahamarkkinasijoitukset	62 560 274	3,3 %
Valtio	34 294 747	1,8 %
Investment Grade	132 329 687	6,9 %
High Yield	45 878 577	2,4 %
Kehittyvät markkinat	55 706 290	2,9 %
Lyhyen koron sijoitukset	94 998 892	5,0 %
Muut korkosijoitukset	149 157 339	7,8 %
Vaihtoehtoiset korkosijoitukset	149 157 339	7,8 %
Vaihtoehtoiset	379 994 570	19,8 %
Kiinteistö- ja metsäsijoitukset	346 425 609	18,1 %
Absoluuttisen tuoton sijoitukset	34 868 174	1,8 %
Johdannaiset	- 1 299 213	-0,1 %

3 Vuoden 2024 aikana eläkerahaston johtokunnassa käsitellyt asiat

3.1 Vastuullisen sijoittamisen ohjeet

Eläkerahasto kehittää vastuullista sijoitustoimintaansa aktiivisesti. Eläkerahaston johtokunta hyväksyi toukokuussa vastuullisen sijoittamisen ohjeiden päivityksen. Ohjeet oli päivitetty edellisen kerran vuonna 2018. Vastuullinen sijoittaminen on kehittynyt entistä kokonaisvaltaisemmaksi osaksi sijoitustoimintaa. Muuttuva toimintaympäristö sekä muuttuvat toimintatavat megatrendien ja sääntelyn osalta näkyvät myös eläkerahaston toiminnassa. Vastuullisuuteen ja kestäväyyteen liittyy merkittäviä teemoja sekä paikallisella että globaalilla tasolla, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja ihmisoikeudet. Ohjeiden päivityksessä tarkennettiin muun muassa eri omaisuusluokkien vastuullisuustyötä sekä päivitettiin sisältöä sääntelyyn sekä ajankohtaisiin vastuullisuus- ja kestävyysaiheisiin liittyen.

3.2 Epälikvidien sijoitusten strategia 2024-2027

Eläkerahaston johtokunta hyväksyi maaliskuussa epälikvidien sijoitusten strategian vuosille 2024–2027. Strategian tarkoituksena on kuvata periaatteet, joilla kirkon eläkerahasto tekee epälikvidejä sijoituksia. Strategiassa määritellään epälikvideihin sijoituksiin liittyvät pidemmän aikavälin tavoitteet.

3.3 Sijoitussuunnitelma

Sijoitussuunnitelmaa käsiteltiin marraskuun ja joulukuun johtokunnan kokouksissa. Seuraavassa taulukossa on esitetty eläkerahaston omaisuusluokkakohtainen perusallokaatio vuodelle 2025. Omaisuusluokan muodostavat sijoitukset, jotka reagoivat yhdenmukaisesti talouden muutoksiin. Yhteisvaihtelu eri omaisuusluokkien välillä on vähäisempää kuin omaisuuslajin sijoitusten keskinäinen yhteisvaihtelu. Hajauttamalla sijoitukset eri omaisuusluokkiin rahaston kokonaisriski pienenee. Eläkerahaston käyttämät omaisuusluokat ovat korko-, osake- ja vaihtoehtoiset sijoitukset. Infrastruktuurisijoitukset ja pääomasijoitukset (private equity) kuuluvat osakesijoituksiin ja vaihtoehtoiset korkosijoitukset korkosijoituksiin.

Taulukko 3. Eläkerahaston perusallokaatio vuodelle 2025

Omaisuusluokka	Peruspaino	Min	Max
Korkosijoitukset	32 %	20 %	60 %
Osakesijoitukset	49 %	30 %	60 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	19 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

Sijoitussuunnitelma sisältää myös suunnitelman vastuullisen sijoittamisen osalta. Suunnitelmassa kerrotaan, kuinka vastuullista sijoittamista toteutetaan käytännössä eläkerahastossa. Suunnitelma on jäsennetty PRI:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti. Vastuullisessa sijoitustoiminnassa on käytetty apuna ulkopuolisia palveluntarjoajia⁴. Vastuullisesta sijoittamisesta on kerrottu enemmän erillisessä vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa.

⁴ ISS ESG ja Sustainalytics

3.4 Riskienhallintasuunnitelma

Johtokunta käsitteli riskienhallintasuunnitelmaa marraskuun ja joulukuun kokouksissa. Riskienhallintasuunnitelman tarkoituksena on ohjata eläkerahaston sijoitustoiminnan riskienhallintaa. Riskienhallintasuunnitelmassa on lisäksi kuvattu sijoitustoiminnan organisaatio ja toimintatavat.

3.5 Muut johtokunnan käsittelemät asiat

Kertomusvuonna johtokunta käsitteli muun muassa seuraavia asioita:

Johtokunnan järjestäytymiskokous pidettiin 5.9.2024. Ennen järjestäytymiskokousta johtokunnan jäsenille ja varajäsenille järjestettiin koulutustilaisuus, jossa esiteltiin eläkerahaston johtokunnan tehtäviä sekä eläkerahaston organisaatiota ja toimintaa. Lisäksi johtokunnalle järjestettiin lokakuussa seminaari, jossa käsiteltiin laajemmin Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa ja toimintaympäristöä.

Laki Suomen evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta. Johtokunta osallistui aktiivisesti keskusteluun kirkon eläkerahastosta annetun lain muutostyöhön ja antoi lausunnon kirkkohallitukselle joulukuussa.

Finanssivalvonnan valvojan arvio merkittiin johtokunnassa tiedoksi. Kiinteistösijoitusten osalta Finanssivalvonnalle toimitettiin tietoa sekä teema-arvioon että kiinteistökyseleyn. Rahoitustoiminnan suunnittelun osalta järjestettiin kolme valvontatapaamista ja lisäksi Finanssivalvonnalle annettiin selvitys ESG-riskien huomioimista sijoitustoiminnassa.

PRI-raportti. Eläkerahasto sai erinomaiset pisteet PRI-vuosiraportissa ja korkeimman tähtiluokituksen kaikilla raportoiduilla osa-alueilla.

Salkkurakenteen muutokset. Kirkon eläkerahasto jatkoi vaihtoehtoisten sijoitusten omaisuusluokan kehittämistä päivitetyn epälikvidien sijoitusten strategian mukaisesti. Uuden strategian tavoitteena on pienentää kiinteistöallokaatiota ja näin ollen vuonna 2024 tehtiin vain yksi uusi kiinteistösijoitus. Metsäallokaatiossa jatkettiin sijoitustoimintaa uudessa KER Kestävä Metsä rakenteessa. Lisäsijoitukset kiinteistö- ja metsäallokaatioon olivat yhteensä noin 14,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 aikana kolme kiinteistörahastoa päätti toimintansa. Lisäksi metsäallokaatiossa yhden rahaston toimikausi päättyi, kun koko rahaston metsäomaisuus myytiin.

Korkosalkussa tehtiin vuoden alussa yksi uusi sijoitus globaaleihin high yield -yrityslainoihin sijoittavaan rahastoon. Epälikvidien korkosijoitusten osalta tehtiin neljä uutta sitoumusta. Tehtyjen sitoumuksien arvo oli yhteensä 20 miljoonan euroa. Uusina epälikvideinä rahastoina korkosalkkuun tuli kaksi uusiutuvan energian hankkeita rahoitettavaa rahastoa, yksi portfoliorahoitusta tarjoava rahasto sekä yksi erityistilannerahasto. Korkosalkku onnistui voittamaan vertailuindeksinsä vuonna 2024. Ylituoton lähteitä olivat muun muassa kehittyvien markkinoiden ylipainottaminen, onnistunut arvopaperivalinta kehittyvillä markkinoilla, hieman indeksiä korkeampi luottoriski yrityslainoissa sekä etenkin alkuvuonna korkoriskin eli duraation alipainottaminen.

Osakesalkussa tehtiin neljä merkittävää muutosta vuoden 2024 aikana. Kehittyvillä markkinoilla aktiiviriskiä vähennettiin luopumalla yhdestä osakerahastosta. Rahaston salkunhoitotiimissä oli tapahtunut paljon henkilövaihdoksia ja tämän todettiin heikentäneen strategian pitkäjänteistä toteutusta. Globaalissa salkussa luovuttiin globaaleille terveystalustoille sijoittavasta teemarahastosta, jonka tuotto oli ollut heikko suhteessa

verrokkeihin. Japani salkussa tehtiin varainhoitajan vaihto. Salkussa olleen rahaston koko oli pienentynyt ja tuotto ei vastannut odotuksia. Tilalle valittiin passiivinen artikla 8 mukainen osakestrategia, jossa on eläkerahaston vaatimuksien mukaiset kattavat poissulut. Vuoden lopussa salkkuun lisättiin vielä yksi rahasto, joka sijoittaa vahvalla vastuullisuusteemalla eurooppalaisiin pieniin ja keskisuuriin yhtiöihin. Likvidi osakesalkku jäi vertailuindeksilleen vuonna 2024, suurin negatiivinen kontribuutio tuli arvopaperivalinnasta Pohjois-Amerikkalaisissa osakkeissa. Epälikvidiin osakesalkkuun tehtiin vuoden 2024 aikana seitsemän uutta pääomasijoitusta, tehtyjen sitoumuksien arvo oli yhteensä noin 33,7 euroa. Yhden rahaston toimikausi päättyi ja rahasto lopetti toimintansa vuoden 2024 aikana.

Absoluuttisen tuoton salkussa toteutettiin laaja rahastohaku absoluuttisen tuoton -sijoituksista, jotka integroivat vastuullisen sijoittamisen periaatteita osaksi sijoitusprosessiaan. Rahastohaun toteutuksessa käytettiin ulkopuolisen konsultin bfinancen palvelukonseptia. Prosessin aikana ilmeni, että vastuullista sijoittamista on huomattavasti vaikeampaa implementoida absoluuttisen tuoton rahastoihin kuin perinteisiin korko- ja osakesijoituksiin. Lisäksi sellaisia absoluuttisen tuoton managereita, jotka ottavat vastuullisen sijoittamisen huomioon on vielä varsin vähän. Ala kuitenkin kehittyä jatkuvasti ja rahastohaussa löytyi myös toimijoita, jotka kiinnittävät huomiota vastuulliseen sijoittamiseen. Haun tulos oli 21 rahastoa, joista ensivaiheen due diligence -prosessista pääsi jatkoon 10 rahastoa, ja tästä joukosta viimeiseen vaiheeseen valittiin kolme rahastoa. Salkkuun valittiin vahvalla vastuullisuusnäkökulmalla toimiva uusi manageri, Trium ESG Emissions Improvers. Kyseessä on markkinaneutraali strategia, joka sijoittaa todellisiin siirtymäyhtiöihin ja ESG -voittajiin korkeapäästöisillä aloilla. Loppuvuona salkusta myytiin pois aktiivisesti sijoittava korkorahasto.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen. Kirkon eläkerahastolla on monipuoliset aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen keinot. Näihin lukeutuvat vaikuttamiskeskustelut yhtiöiden kanssa, vaikuttamisaloitteisiin osallistuminen yhdessä muiden sijoittajien kanssa, teemavaikuttaminen, yhtiötapaamiset, osallistuminen yhtiökokouksiin ja äänioikeuden käyttäminen yhtiökokouksissa. Vastuullisen sijoittamisen asioita käsiteltiin säännöllisesti johtokunnassa vuonna 2024.

Vastuullisen sijoittamisen työryhmä. Eläkerahaston johtokunta asetti vastuullisen sijoittamisen työryhmän ajalle 5.9.2024–31.5.2028. Ryhmän tehtävänä on tukea kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen kehittämistä. Työryhmään valittiin: Kirkon eläkerahaston johtaja Juha Tuohimäki (pj), johtokunnan puheenjohtaja Hanna Hiidenpalo, apulaisprofessori Emilia Vähämaa (Hanken), vastuullisen sijoittamisen päällikkö Karoliina Lindroos (Ilmarinen), toimitusjohtaja Jari Pussinen (Tradeka-sijoitus oy), vastuullisuusjohtaja, Markus Lindqvist (Aktia), yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija, rovasti Ilkka Sipiläinen (Kirkkohallitus), tiedottaja Tuija Helenelund (Kirkon viestintä) ja sijoitusjohtaja Ira van der Pals (KER). Työryhmän nelivuotinen toimikausi päättyi vuoden aikana. Työryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana kaksi kertaa.

Eläkejärjestelmän rahoitusryhmä. Eläkerahaston johtokunta asetti kirkon eläkejärjestelmän rahoitusryhmän ajalle 5.9.2024–31.5.2028. Ryhmän tehtävänä on seurata kirkon eläkerahaston riittävyyttä ja valmistella vuosittain esitys johtokunnalle seuraavana vuonna perittävän työnantajan eläkemaksun ja eläkerahastomaksun suuruudesta. Työryhmään valittiin: Kirkon eläkerahaston johtaja Juha Tuohimäki (pj), johtokunnan puheenjohtaja Hanna Hiidenpalo, hallintojohtaja Juha Silander (Helsingin seurakuntayhtymä), aktuaaripäällikkö Roman Goebel (Keva) ja lakimies Ismo Heinström (Eläkesäätiöyhdistys), sijoitusjohtaja Ira van der Pals (KER) ja salkunhoitaja Alex Helanterä (ryhmän koordinaattori, KER). Työryhmän nelivuotinen toimikausi päättyi vuoden aikana. Työryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana kaksi kertaa.

Kirkon eläkerahaston nimitystoimikunta. Kirkon eläkerahaston johtokunnan nimitystoimikuntaan kuuluivat Pasi Strömberg, Ira van der Pals, Tarja Kantola, Pekka Huokuna ja Juha Tuohimäki. Nimitystoimikunta antoi esityksen johtokunnan koonpanosta kirkkohallitukselle keväällä 2024 ja päätti työskentelynsä.

Henkilöstömuutokset. Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen päällikkö ja salkunhoitaja Anna-Stina Wiklund irtisanoutui Kirkon eläkerahaston palveluksesta elokuussa. Anna-Stina Wiklundin viimeinen työpäivä oli 30.9.2024. VTM Eeva Toivonen valittiin Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen päälliköksi ja salkunhoitajaksi 18.11.2024 alkaen.

Hanna Hiidenpalo
Johtokunnan puheenjohtaja

Ira van der Pals
Johtokunnan sihteeri

Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus 2024

Kirkon eläkerahasto

Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus 2024

Kirkon eläkerahasto

Sisällysluettelo

Vastuullinen sijoittaminen Kirkon eläkerahastossa	1
Vastuullinen sijoittaminen eri omaisuusluokissa.....	2
Vastuullisuuden kehitys sijoitussalkussa	3
PRI-raportointi.....	4
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen.....	5
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Yhtiökokoukset.....	5
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Vastuullisuusseulonta ja kansainväliset vaikuttamiskeskustelut	6
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Teemavaikuttaminen.....	8
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Sijoittaja-aloitteet ja foorumit.....	8
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Muu vaikuttaminen ja yhteistyö.....	10
Vastuullisen sijoittamisen organisoituminen	11
Ilmasto ja ympäristö Kirkon eläkerahaston sijoitustoiminnassa.....	12
Ilmastonmuutoksen huomioiminen sijoitustoiminnassa.....	13
Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia.....	13
TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi	18
TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Hallintotapa	18
TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Strategia.....	18
TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Riskienhallinta.....	23
TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Mittarit ja tavoitteet.....	24
Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen sijoitustoiminnassa.....	27
TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi	27
TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Hallintotapa.....	27
TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Strategia.....	28
TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Riskien ja vaikuttavuuden hallinta	28
TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Mittarit ja tavoitteet.....	31

Vastuullinen sijoittaminen Kirkon eläkerahastossa

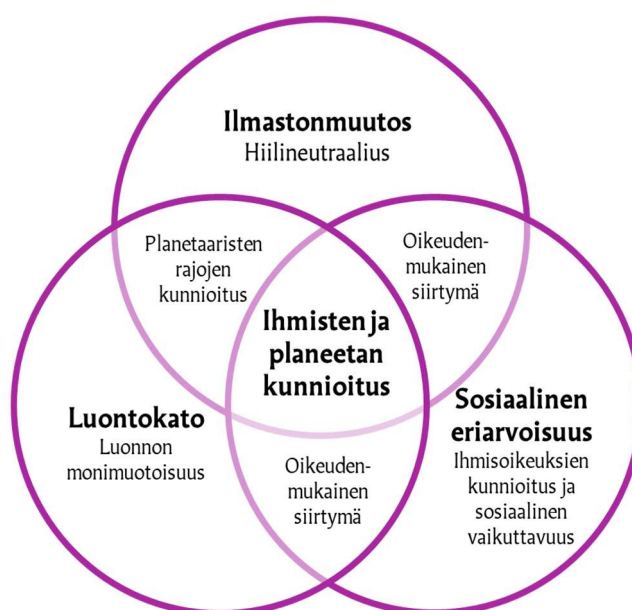
Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Vastuullisen sijoittamisen avulla eläkerahasto varmistaa sijoituksilleen hyvän tuoton sekä sijoitusriskien tehokkaan hallinnan. Eläkerahasto ottaa kaikessa sijoitustoiminnassaan huomioon ESG-näkökohdat eli ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvät asiat. Luterilainen etiikka, Kirkon eläkerahaston strategia ja vastuullisen sijoittamisen ohjeet ohjaavat eläkerahaston sijoitustoimintaa. Kirkon eläkerahasto on laatinut myös ilmastostrategian ja omistajaohjauksen periaatteet.

Strategia ja minimitason määrittelevät ohjeet	Luterilainen etiikka Kirkon eläkerahaston strategia Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeet
Ohjaavat periaatteet ja periaatteet, jotka olemme allekirjoittaneet ja joihin sitoudumme	YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (PRI) Kirkon eläkerahaston hiilineutraaliustavoite 2035
Riskit ja mahdollisuudet	Parempaa tuottoa sijoituksille ja positiivista vaikutusta ympäristöön ja yhteiskuntaan. Parempi riskienhallinta ja negatiivisten vaikutusten vähentäminen ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Eläkerahasto kehittää vastuullista sijoitustoimintaansa aktiivisesti. Vuoden 2024 aikana Kirkon eläkerahaston johtokunta hyväksyi uudet vastuullisen sijoittamisen ohjeet. Edellisen kerran ohjeita päivitettiin vuonna 2018. Ohjeissa tarkennettiin muun muassa eri omaisuusluokkien vastuullisuustyötä, lisättiin ohjeisiin metsä- ja infrastruktuurisijoitukset, päivitettiin sisältöä sääntelyyn sekä ajankohtaisiin vastuullisuus- ja kestävyysaiheisiin liittyen.

Vastuullinen sijoittaminen on kehittynyt entistä kokonaisvaltaisemmaksi osaksi sijoitustoimintaa. Muuttuva toimintaympäristö sekä muuttuvat toimintatavat megatrendien ja sääntelyn myötä vaikuttavat myös eläkerahaston sijoitustoimintaan. Vastuullisuuteen ja kestävyteen liittyy merkittäviä aiheita lokaalilla ja globaalilla tasolla, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus ja ihmisoikeudet. Vastuullisen sijoittajan tulee ottaa vastuullisuuteen ja kestävyteen liittyviä aiheita huomioon kokonaisvaltaisesti riippuvuuksien, riskien, vaikutusten sekä mahdollisuuksien näkökulmista.

Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen viitekehyksen mukaisesti toiminnan tavoitteena on ihmisten ja planeetan kunnioitus. Planetaaristen rajojen kunnioittaminen on edellytys elämälle

maapallon päällä. Planeettaamme ei ole ehtymätön raaka-ainevarasto. Ilmaston lämpenemisellä ja luontokadon lisääntymisellä voi olla peruuttamattomia vaikutuksia ekosysteemeille ja ekosysteemipalveluille, joista ihmiset ovat riippuvaisia.

Kirkon eläkerahasto edistää vastuullista sijoittamista sisällyttämällä vastuullisuustekijät sijoitustoimintaansa ja useiden kansallisten, kansainvälisten aloitteiden, jäsenyyksien ja sitoumuksien kautta. Eläkerahasto on allekirjoittanut YK:n tukemat vastuullisen sijoittamisen periaatteet (Principles for Responsible Investment, PRI) ja on suomalaisen vastuullista sijoittamista edistävän järjestön Finsif:in (Finland's Sustainable Investment Forum) jäsen. Eläkerahasto on osallistunut Climate Action 100+ sekä Nature Action 100 aloitteisiin, joiden tavoitteena on ilmastonmuutoksen hillitseminen ja sopeutuminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja edistäminen. Eläkerahasto on IIGCC (Institutional Investors Group on Climate Change) jäsen ja Paris Aligned Investment Initiative Net Zero Asset Owner Commitment -sitoumuksen allekirjoittaja. Eläkerahasto raportoi ilmastoon liittyen Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) raportointisuositusten sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyen TNFD (Task Force on Nature-related Financial Disclosures) raportointisuositusten mukaisesti.

Vastuullinen sijoittaminen eri omaisuusluokissa

Kirkon eläkerahasto ottaa vastuullisuusnäkökulmat huomioon kaikissa sijoituspäätöksissään. Kirkon eläkerahasto soveltaa useita eri vastuullisen sijoittamisen lähestymistapoja ja yhdistelee niitä eri tavoin. Vastuullisen sijoittamisen eri lähestymistavat eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan ne lähestyvät aihetta eri näkökulmista. Lähestymistapojen käyttö riippuu omaisuuslajista sekä siitä onko kyseessä suora vai epäsuora sijoitus. Eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen lähestymistapoja ovat vastuullisuusanalyysi, aktiivinen omistajuus sekä vaikuttavuussijoittaminen.

	Vastuullisuusanalyysi				Aktiivinen omistajuus		Vaikuttavuus-sijoittaminen
	Normi-tarkastelu	ESG-integrointi	Kestävän kehityksen teema	Poissulke-minen	Vaikuttamis-keskustelut	Yhtiökokous-osallistuminen	Vaikuttavuus-sijoittaminen
Suorat osakesijoitukset	●	●		●	●	●	●
Osakesijoitukset	●	●	●	●	●	●	●
Korkorahastot	●	●	●	●	●		●
Vaihtoehtoiset sijoitukset		●	●	●	●		●

Vastuullisuuden kehitys sijoitussalkussa

Korkosijoitukset: Eläkerahaston epälikvidissä korkosalkussa uusi vihreää siirtymää rahoittava rahasto

Kirkon eläkerahasto teki vuonna 2024 uuden sijoituksen Incus European Renewables Credit Fund II -rahastoon. Kyseessä on SFDR 9 artiklan mukaisia tiedonantovelvoitteita noudattava epälikvidi korkorahasto, joka rahoittaa tuuli- ja aurinkovoimaloita Etelä-Euroopassa. Vihreä siirtymä ja valtioiden hiilineutraalisuustavoitteet edellyttävät arviolta 125 miljardin euron sijoituksia uusiutuvaan energiaan Incusin tavoitemarkkinoilla Euroopassa. Rahaston tavoitteena on taloudellisten tuottojen lisäksi ESG-vaikutukset ja jokaiselle sijoituskohteelle asetetaan erilliset vastuullisuusmittarit.

Absoluuttisen tuoton sijoitukset: Sijoitus Trium ESG Emissions Improvers -rahastoon

Absoluuttisen tuoton salkussa toteutettiin laaja rahastohaku absoluuttisen tuoton -sijoituksista, jotka integroivat vastuullisen sijoittamisen periaatteita osaksi sijoitusprosessiaan. Rahastohaku toteutettiin ulkopuolisen konsultin bfinancen palvelukonseptia käyttäen.

Salkkuun valittu Trium ESG Emissions Improvers -rahasto on markkinaneutraali osakestrategia, joka sijoittaa siirtymäyhtiöihin ja ESG-menestyjiin korkeapäästöisillä aloilla. Rahaston sijoitusfilosofia ja -prosessi perustuvat näkemykseen, että korkeapäästöisten toimialojen kehittyvä sääntely asettaa kasvavia paineita hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Tämä trendi vaikuttaa korkeapäästöisten sektorien yhtiöiden arvostuksiin ja lisää dispersiota toimialojen sisällä.

Strategian pitkissä positioissa keskitytään yrityskohtaisiin positiivisiin muutoksiin vastuullisuuden, kasvun, revisioiden ja positiivisen vaikutustyön näkökulmista. Tavoitteena on löytää yhtiöitä, jotka nähdään menestyjinä vihreässä siirtymässä. Salkunhoitajat ja analyytikot tekevät aktiivista vaikuttamistyötä yhtiöihin ja pyrkivät varmistumaan yhtiöiden siirtymän todennäköisyydestä ja kestävydestä. Pitkiin positioihin valikoituu yhtiöitä, joiden johto on sitoutunut kehittämään yhtiöitä salkun strategian mukaisesti. Vastaavasti lyhyet positiot pyrkivät tyypillisesti hyötymään yritysten huonoista ESG-käytännöistä.

Vaihtoehtoiset sijoitukset: Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen metsäsijoituksissa

Eläkerahasto oli mukana tuotekehityshankkeessa, jossa kehitettiin metsäalan käyttöön palvelua luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin huomioimisen edistämiseksi. Palvelu tarjoaa ratkaisuja metsien monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden tunnistamiseen ja monimuotoisuuden kehittymisen seurantaan tekoälyn ja paikkatietodatan avulla. Luontoarvoiltaan tärkeiden kohteiden automatisoitu tunnistaminen nopeuttaa ja helpottaa metsätaloustoimenpiteiden suunnittelua ja auttaa turvaamaan metsien arvokkaat luontokohteet nykyistä paremmin. Palveluun sisältyy myös metsikkökohtainen biodiversiteetti-indeksi, jonka avulla eläkerahaston metsäsijoitusten monimuotoisuuden tilannetta ja kehittymistä voidaan seurata ja raportoida.

Vaihtoehtoiset sijoitukset: Eteläranta 8 kiinteistölle BREEAM-sertifikaatti

Kirkon eläkerahaston suorassa kiinteistösalkussa olevalle Kiinteistö Oy Helsingin Eteläranta 8 kiinteistölle on myönnetty käytönaikainen BREEAM Very good -sertifikaatti. BREEAM on kansainvälinen kiinteistöjen ympäristöluokitusjärjestelmä. Sertifikaatti kertoo, että kiinteistössä on kiinnitetty huomioita energiatehokkuuteen, materiaalien käyttöön, veden kulutukseen ja sisäilman laatuun.

PRI-raportointi

Kirkon eläkerahasto allekirjoitti YK:n tukemat vastuullisen sijoittamisen periaatteet (Principles for Responsible Investment, PRI) vuonna 2008. Allekirjoittajat raportoivat vuosittain PRI-periaatteiden mukaisesti vastuullisen sijoittamisen toimintatavoistaan. Raportoinnissa arvioidaan vastuullisen sijoittamisen toimia yleisellä tasolla sekä omaisuusluokkakohteisesti. Raportoinnin perusteella PRI arvioi allekirjoittajaorganisaation edistymistä vastuullisessa sijoittamisessa. PRI-arviointiraportin tarkoituksena on antaa raportoijalle palautetta ja tukea jatkuvaa oppimista ja kehitystä.

PRI:n tuottama arviointiraportti (engl. Assessment Report) ei tuota kokonaisarvosanaa, eli tulosten tarkastelussa tulee huomioida rinnakkain kaikkien eri osa-alueiden tulokset. Arviointiraporttia tulee tarkastella yhdessä kokonaisraportin (engl. Transparency Report) kanssa, joka sisältää kaikki Kirkon eläkerahaston raportoimat tiedot. Sekä arviointiraportti että kokonaisraportti on julkaistu Kirkon eläkerahaston verkkosivuilla.

Kirkon eläkerahaston tulokset PRI-raportoinnissa

Osa-alueet	Tulos	Luokitus	Vastaajien mediaani
Policy Governance and Strategy	97 %	★★★★★	68 %
Confidence Building Measures	100 %	★★★★★	80 %
Osakesijoitukset epäsuorat, passiiviset	98 %	★★★★★	59 %
Osakesijoitukset epäsuorat, aktiiviset	98 %	★★★★★	69 %
Korkosijoitukset epäsuorat, aktiiviset	97 %	★★★★★	67 %
Private equity epäsuorat	97 %	★★★★★	73 %
Kiinteistösijoitukset epäsuorat	97 %	★★★★★	71 %
Infrastruktuurisijoitukset epäsuorat (UUSI)	97 %	★★★★★	77 %
Hedge-rahastot epäsuorat (UUSI)	97 %	★★★★★	65 %

Tuloksen maksimi 100 %. Luokitus 1 tähti "heikko" ja 5 tähteä "paras". PRI ei suorita auditointia raportoitujen tietojen oikeellisuudesta.

Kirkon eläkerahasto menestyi vuoden 2024 raportoinnissa kaikilla osa-alueilla asset owner -vastaajien mediaania paremmin. Eläkerahastolla on korkein luokitus kaikilla osa-alueilla. Erinomaisten tulosten taustalla on eläkerahaston pitkäjänteinen työskentelytapa, jossa hyödynnetään PRI-raportista saatua palautetta osana vastuullisen sijoitustoiminnan jatkuvaa kehittämistä.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen

Vaikuttamistoiminnan avulla Kirkon eläkerahasto kantaa vastuunsa omistajana ja varmistaa sijoituskohteidensa kestävä arvonkehityksen pidemmällä aikavälillä. Jotta tämä olisi mahdollista, sijoituskohteina olevien yritysten on toimittava pitkäjänteisesti ja hallittava riskit omistajien etujen mukaisesti. Eläkerahaston lähtökohtana on keskustella yritysten kanssa haitallisten toimintatapojen muuttamisesta.

Eläkerahaston aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen keinoihin kuuluvat yhtiökokouksiin osallistuminen, sijoitussalkun vastuullisuusseulonta, vaikuttamiskeskustelut, teemavaikuttaminen sekä sijoittaja-aloitteisiin osallistuminen. Eläkerahasto tekee sekä suoraa että epäsuoraa vaikuttamista.

Kirkon eläkerahaston keskeinen vastuullisen sijoittamisen työkalu on vaikuttaminen, ja vuonna 2024 toiminta jatkui uusien aloitteiden ja vaikuttamishankkeiden myötä. Luonnon monimuotoisuus on noussut yhä tärkeämmäksi osaksi eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen työskentelyä. Nature Action 100 -aloitteen sekä suoran yhtiövaikuttamisen kautta eläkerahasto on kannustanut yhtiöitä huomioimaan luonnon monimuotoisuuden osana liiketoimintaansa. Nature Action 100 -aloitteessa Kirkon eläkerahasto on kuulunut sijoittajaryhmään, jonka vaikutuskohteena on Stora Enso. Vuonna 2024 keskustelut liittyivät esimerkiksi uhanalaisia raakkuja koskevaan ympäristöriskikseen. Sijoittajien kollektiivinen aktiivisuus on johtanut siihen, että vastuullisuuspalveluntarjoaja ISS ESG on siirtänyt Stora Enson seurantaan mahdollisesta normirikkomuksesta.

Ilmastostrategiatyöskentely jatkui aktiivisesti ja eläkerahasto raportoi IIGCC:n koordinoimalle Paris Aligned Net Zero -aloitteelle työn edistymisestä. Ilmastoanalyysin tuloksia otettiin mukaan varainhoitajavaikuttamiseen, ja ESG-kyselyn avulla kerättiin tietoa myös varainhoitajien ilmastotyöskentelystä.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Yhtiökokoukset

Vuonna 2024 Kirkon eläkerahasto osallistui 39 kotimaisen pörssiyrityksen yhtiökokoukseen. Suomalaisen yhtiöiden yhtiökokouksiin osallistuminen tapahtui yhdessä osakemandaattien hoidosta vastaavien varainhoitajien kanssa. Suuressa osassa yhtiökokouksia käytettiin ennakoäänestystä sekä valtakirjoja.

Kirkon Eläkerahaston aktiivinen omistajuus suomalaisissa yhtiöissä

Yhtiö	Päivämäärä	Äänestys
Musti Group Oyj	31.1.2024	Kannatettiin kaikkia muita kohtia paitsi kohtaa 10. Kohdassa 10 Neuvoa-antava päätös palkitsemisraportin hyväksymisestä, pidättäydettiin äänestämästä.
KONE Oyj B	29.2.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
QT Group	12.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
TietoEVRY Oyj	13.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Talenom Oyj	14.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Kojamo Oyj	14.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Admicom Oyj	19.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Orion Oyj B	20.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Stora Enso Oyj R	20.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Valmet Oyj	21.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Nordea Bank Abp	21.3.2024	Kaikkia kohtia kannatettiin. Esityslistan kohta 24 ei edennyt äänestykseen ennakoäänenten vuoksi, joten puollettiin hallituksen vastustavaa äänestysuositusta.
Enento Group Oyj	25.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Fortum Oyj	25.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Metsä Board Oyj	26.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Terveystalo Oyj	26.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia

Kesko Oyj	26.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Konecranes Oyj	27.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Detection Technology	27.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Kempower Oyj	27.3.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Nokia Oyj	3.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Gofore Oyj	4.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Verkkokauppa.com Oyj	4.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Sitowise Group Plc	4.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
UPM-Kymmene Oyj	4.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Lemonsoft Oyj	9.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Ponsse Oyj	9.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Eezy Oyj	9.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Relais Group Oyj	10.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Remedy Entertainment Oyj	11.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Elisa Oyj	12.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Musti Group Oyj, ylimääräinen yhtiökokous	12.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Marimekko Oyj	16.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Sanoma Oyj	17.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Tokmanni Oyj	23.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Huhtamäki Oyj	25.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Sampo Oyj A	25.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Metso Corporation	25.4.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia
Harvia Oyj	26.4.2024	Kannatettiin kaikkia muita kohtia paitsi kohtaa 11. Kohdassa 11 Neuvoo-antava päätös palkitsemispolitiikan hyväksymisestä, pidättäydettiin äänestämästä.
Puulo Oyj	15.5.2024	Kannatettiin kaikkia esityslistan kohtia

Kevään 2024 yhtiökokouksien osalta Kirkon eläkerahasto tai sen edustaja oli yhteydessä kuuteen yhtiöön ennen yhtiökokousta. Kysymykset ja kommentit koskivat esimerkiksi antivaltuutus- ja palkitsemiskäytäntöjä.

Kotimaisten yhtiökokouksien lisäksi Kirkon eläkerahasto osallistui ulkoisen proxy voting -palveluntarjoajan kautta 49 eurooppalaiseen yhtiökokoukseen. Yhtiökokouksissa äänestettiin yhteensä 942 esityskohdan osalta. Esityksistä 935 oli hallituksen ja 7 osakkeenomistajien yhtiökokouksille ehdottamia. Hallitusten esitysten osalta äänestimme esityksen puolesta 91 % äänestyskohdista, esitystä vastaan 9 % ja 5 kohdan osalta jätimme äänestämättä. Äänestimme hallituksen esitystä vastaa 36 % hallituksen ja johdon palkitsemista käsittelevissä esityksissä.

Kirkon eläkerahaston osakerahastoista ja -mandaateista, mukaan lukien indeksisijoitukset, 95 % osallistuu yhtiökokouksiin tai äänestää yhtiökokouksissa valtakirjalla.

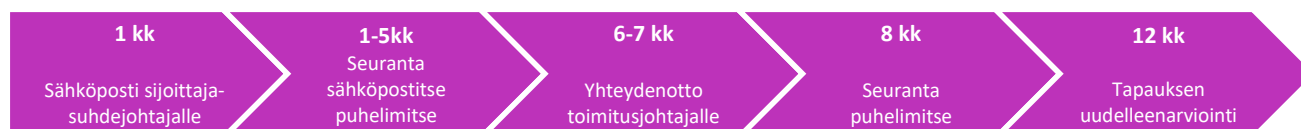
Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Vastuullisuusseulonta ja kansainväliset vaikuttamiskeskustelut

Eläkerahasto seuloo likvidin osake- ja korkosalkun kahdesti vuodessa, jotta salkun vastuullisuudesta saadaan ajantasainen kokonaiskuva. Seulonnasta vastaa vastuullisen sijoittamisen palveluihin erikoistunut palveluntarjoaja ISS ESG. Analyysipalvelun avulla eläkerahasto pystyy tunnistamaan sijoitussalkun kansainväliset sopimusrikkomustapaukset (ympäristö, ihmisoikeus, työoikeus ja korruptio) sekä kartoittamaan erityistä tarkkailua vaativat toimialat (tupakka, aseet, aikuisviihde, alkoholi, uhkapelit, kannabis sekä fossiiliset polttoaineet sisältäen hiili, arktinen öljynporaus, turve, liuskeöljy/-kaasu, öljyhiikka). Seulontatulokset ja niiden käsittely ovat pysyvä osa eläkerahaston varainhoitajatapeamia. Tulokset käsitellään myös eläkerahaston johtokunnassa.

Seulontatulokset toimivat vaikuttamistoiminnan lähtökohtana. Eläkerahasto osallistuu ISS ESG:n välityksellä vaikuttamiskeskusteluihin vakavia normirikkomuksia tehneiden yritysten kanssa. Vaikuttamiskeskustelut

yriytysten kanssa tapahtuvat sähköpostien, puhelinkokousten tai tapaamisten välityksellä. Vaikuttamiskeskustelun suunnitteluvaiheessa ISS ESG laatii listan toimenpiteistä, joita yrityksen tulisi suorittaa toimintansa puutteiden korjaamiseksi ja uusien ongelmien välttämiseksi. Toteutuneita toimenpiteitä käytetään vaikuttamiskeskustelussa edistymisen merkinä. Yritys poistuu seurantalistalta ja vaikuttamiskeskustelu päättyy, kun kaikki toimenpiteet on suoritettu.

ISS ESG:n vaikuttamisprosessi

Kaikki vaikuttamistapaukset ovat erilaisia ja positiivisten tulosten saavuttaminen voi kestää vuosia. Vaikuttamisen tavoite on saada yritys korjaamaan toimintaansa, luomaan kestävä toimintamallit sekä hyvä hallintotapa tulevaisuutta varten ja sitä kautta luoda omistajilleen lisäarvoa.

Mikäli vaikuttamiskeskusteluilla ei pystytä muuttamaan yrityksen toimintaa, eläkerahasto voi eskalointistrategiana harkita sijoituksesta luopumista. Sijoitusrahastoissa eläkerahasto on yksi osuudenomistaja monen muun joukossa, mutta eläkerahasto pyrkii ennakoivasti ja tapauskohtaisesti vaikuttamaan salkunhoitajan arvopaperivalintoihin.

Kirkon eläkerahasto toteutti vaikuttamiskeskusteluita vuonna 2024 ISS ESG:n palvelun kautta. Kirkon eläkerahasto ei omista kaikkia vaikuttamispalvelun piiriin kuuluvia yrityksiä, vaan tarkoituksena on olla mukana vaikuttamassa myös potentiaaliin sijoituskohteisiin. Vuoden 2024 aikana eläkerahasto osallistui ISS ESG:n kautta 124 eri yhtiön kanssa yhteensä 189 vaikuttamiskeskusteluun. Näistä 59 liittyi ympäristöön, 75 ihmisoikeuksiin, 49 työntekijöiden oikeuksiin ja 6 liittyi korruptioon.

Esimerkki onnistuneesta vaikuttamiskeskustelusta liittyy Walmartiin koskien työntekijöiden oikeuksia ja pakkotyövoimaa. Vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä ISS ESG lähetti Walmart Inc:lle yhteydenoton koskien yhtiön kiistoja ammattiliittojen oikeuksista Yhdysvalloissa sekä pakkotyövoiman käyttöä toimitusketjussa. Pakkotyövoimasytösten osalta Walmart kertoi tutkivansa väitteet ja toimittajat tapauskohtaisesti. Pääsääntöisesti ongelmallisiksi raportoidut toimittajat eivät kuulu Walmartin toimitusketjuun. Yhtiöllä on Kiinassa tiimi, joka suorittaa tutkimuksia. Walmart totesi lisäksi, ettei se julkista toimitusketjunsä toimittajalistaa kilpailusyistä ja ettei sillä ole suoria toimittajia Xinjiangissa. Huhtikuussa 2024 Walmart vastasi kirjallisesti ISS ESG:n jatkokysymyksiin. Xinjiangiin liittyvän valvonnan osalta Walmart kertoi soveltavansa ennakoivaa lähestymistapaa ja suorittavansa tiukkaa seurantaa toimittajiin liittyen. ISS ESG arvioi Walmartin edistyneen hyvin sitoumuksissaan sekä pakkotyövoimakiistojen että ammattiliittojen oikeuksien osalta. Yhtiön osallistumisen laatu arvioitiin myös hyväksi, ja ISS ESG jatkaa sitoumusten ja korjaavien toimenpiteiden seurantaa.

Esimerkki haastavasta vaikuttamiskeskustelusta liittyy Marathon Petroleum yhtiöön koskien alkuperäiskansojen oikeuksia. Vuoden 2024 toisella neljänneksellä ISS ESG lähetti yhtiölle yhteydenoton liittyen alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaan kiistaan Dakota Access -öljyputkella Yhdysvalloissa. Marathon vastasi kirjallisesti toukokuussa 2024, mutta kieltäytyi ISS ESG:n ehdottamasta vuoropuhelusta ja kehotti sijoittajia ottamaan yhtiöön suoraan yhteyttä. Yhtiön osallistuminen arvioitiin heikoksi. Useista seurantayrityksistä huolimatta Marathon ei ole reagoinut yhteydenottoihin. ISS ESG keskeytti vuoropuhelun, koska tavoitteiden saavuttaminen vaikutti epätodennäköiseltä. ISS ESG jatkaa tilanteen seurantaa ja arvioi mahdollisuutta aloittaa uusi vuoropuhelu.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Teemavaikuttaminen

Kirkon eläkerahasto osallistuu teemaperusteiseen vaikuttamistoimintaan, jossa yrityksiin pyritään vaikuttamaan rakentavalla tavalla vastuullisuutta ja kestävää kehitystä edistäen. Vaikuttamishankkeissa on mukana useita instituutiosijoittajia ja kohdeyrityksiä. Vaikuttamiskeskustelujen edistymistä seurataan ennalta määritettyjen mittareiden avulla. Vaikuttamista toteutettiin vuonna 2024 kahdessa teemassa.

Teemavaikuttaminen: Kestävä metsä ja rahoitus

Kestävän metsän ja rahoituksen vaikuttamishanke käynnistyi syksyllä 2021 ja päättyi vuoden 2024 lopulla. Vaikuttamishanke toteutettiin Sustainanalyticsin kautta. Vaikuttamishankkeessa oli mukana 22 kohdeyritystä. Hanke keskittyi metsän arvoketjun ilmastovaikutuksiin. Ilmastonmuutosvaikutusten lisäksi ihmisen toiminta, kuten maan muuntaminen maatalouskäyttöön ja heikot metsänhoitokäytännöt, ovat merkittäviä tekijöitä metsien biologisen monimuotoisuuden ja hiilinieluvaikutuksen heikentymisessä. Ilman toimenpiteitä maataloudesta voi tulla merkittävin globaalien kasvihuonekaasupäästöjen lähde vuoteen 2050 mennessä.

Vaikuttamishankkeen kohteena oli yrityksiä metsän arvoketjun eri vaiheista. Mukana oli yrityksiä, jotka toimivat suoraan metsätalouden parissa, tuottavat ja ostavat maataloushyödykkeitä, sekä niitä rahoittavia yrityksiä. Vaikuttamishankkeen tavoitteena oli kannustaa yrityksiä osoittamaan, että niiden ilmastonmuutoksen hallinta ja metsätalouteen liittyvät toiminnot ovat kansainvälisten standardien mukaisia. Yrityksiä kannustettiin asettamaan tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteita ja kehittämään käytännön toimenpiteitä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. Lisäksi vaikuttamishankkeen tarkoituksena oli edistää luontokatoon liittyvien riskien integrointia kohdeyritysten raportointiin, strategiseen suunnitteluun sekä riskienhallintaan.

Kohdeyhtiöiden osalta kehitystä seurattiin viiden KPI:n kautta: 1. tiedonanto ja hallintotapa, 2. päästöjen vähentämisstrategia, 3. metsät ja riskien vähentäminen, 4. fyysinen riski, arvoketjun hallinta, 5. luonnonvarojen hallinta. Kaikkien kohdeyhtiöiden osalta vaikuttamishanke oli kokonaisuudessaan positiivinen. Esimerkiksi kohdeyhtiöistä 68 % ilmastoraportointi on kehittynyt. Lisäksi seurantajakson aikana kuusi yhtiötä validoi ilmastositoumuksensa todellisiksi päästövähennystavoitteiksi. Vaikuttamishankkeessa järjestettiin yhteensä 111 puhelintapaamista, ja vaihdettiin 1048 sähköpostia.

Teemavaikuttaminen: Vesi

Eläkerahaston edellinen veteen liittyvä teemavaikuttaminen päättyi maaliskuussa 2023. Vuonna 2024 Eläkerahasto liittyi uuteen vaikuttamishankkeeseen vesiteeman alla, jossa vaikuttamistoiminta kohdistuu kahdelle toimialalle: kemikaalit ja juomat. Vaikuttamisen kohteena on 30 yhtiötä eri puolilta maailmaa, joiden osalta ISS ESG on arvioinut yhtiöiden edustavan vertailuryhmässään heikosti suoriutuneita vesiriskien hallinnan osalta. Valituilla toimialoilla korostuu veteen liittyvät riskit sekä arvoketjujen että toimialariskien kautta. Maailman väestönkasvu on lisännyt veden kysyntää viimeisen vuosisadan ajan. Kasvava kysyntä johtaa todennäköisesti vajeeseen makean veden tarjonnassa 10 vuoden kuluessa, mikä tarkoittaa, että maailmaa kohtaa vesikriisi. ISS ESG:n Water Thematic Engagement -vaikuttamisen tavoitteena on kannustaa yhtiöitä vesihuoltostrategian laatimiseen, veden säästämisen edistämiseen toimitusketjussa sekä veteen liittyvien vaikutusten vähentämiseen. Vaikuttamishankkeen edistymistä seurataan yhtiöittäin KPI:iden avulla.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Sijoittaja-aloitteet ja foorumit

CDP. Eläkerahasto on vuodesta 2007 lähtien tukenut CDP:n toimintaa ja sen hallinnoimia aloitteita, joita ovat CDP Water Disclosure, Forests ja Carbon Action. CDP:n kautta eläkerahasto on mukana kehittämässä yritysten ilmastonmuutostyöskentelyä ja raportointia. Vastuulliselle sijoittajalle on tärkeää saada luotettavaa

ja vertailukelpoista tietoa yritysten vastuullisesta toiminnasta. CDP lähettää vuosittain kyselylomakkeita tuhansille yrityksille.

Climate Action 100+. Joulukuussa 2017 käynnistynyt sijoittajavetoinen aloite, jonka tavoitteena on vaikuttaa maailman sataan eniten kasvihuonekaasuja tuottavaan yhtiöön. Päämääränä on hillitä yhtiöiden päästöjä sekä vahvistaa yhtiöiden ilmatoriskeihin liittyvää taloudellista raportointia ja hallintoa. Aloitteen taustalla on Pariisin ilmastopimuksen asettamat tavoitteet. Aloite on useiden kansainvälisten järjestöjen yhdessä koordinoima.

Finsif – Suomen vastuullisen sijoittamisen foorumi. Finsifin tarkoitus on edistää vastuullista sijoittamista Suomessa. Kirkon eläkerahasto on ollut mukana vaikuttamassa Finsifin toimintaan yhdistyksen perustamisesta vuodesta 2010 lähtien. Finsif tukee eläkerahaston vastuullista sijoitustyöskentelyä keräämällä yhteen samanhenkisiä sijoittajia, joiden kanssa eläkerahasto voi vaihtaa kokemuksia ja parhaita käytäntöjä vastuulliseen sijoittamiseen liittyen.

IIGCC - Institutional Investors Group on Climate Change. Eläkerahasto liittyi vuonna 2021 IIGCC:n jäseneksi. Tarkoituksena on tehdä yhteistyötä muiden instituutionaalisten sijoittajien kanssa ilmastonmuutoksen hidastamiseksi. IIGCC:n tarkoitus on ohjata pääomia siirtymässä kohti vähähiilistä tulevaisuutta. Aloitteen tavoitteena on lisätä yhteistyötä yritysten, viranomaisten ja sijoittajien kanssa, jotta varmistetaan ilmastonmuutoksen aiheuttamien vaikutusten asianmukainen hallinnointi.

Nature Action 100. Nature Action 100 -aloitteen tavoitteena on edistää yhtiöiden toimia luontokadon pysäyttämiseksi. Aloitteella kannustetaan yhtiöitä konkreettisiin ja tarpeellisiin toimiin luontokadon estämiseksi. Aloite käynnistyi yhtiöille lähetetyllä sijoittajakirjeellä ja jatkuu sijoittajien suoralla vaikuttamisella yhtiöihin joko itsenäisesti tai osana sijoittajaryhmää. Sijoittajat raportoivat vaikuttamisen edistymisestä Nature Action 100 -aloitteelle.

Paris Aligned Investment Initiative Net Zero Asset Owner Commitment. Eläkerahasto liittyi vuonna 2021 tähän kansainväliseen instituutiosijoittajien päästösitoumukseen, jonka tavoitteena on saada sijoitusomaisuuden nettopäästöt noltaan viimeistään vuoteen 2050 mennessä. Paris Aligned Net Zero -sitoumuksessa mukanaolo velvoittaa osallistujia toimimaan ja vaikuttamaan päätöksentekijöihin aktiivisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Osallistujia sitoo myös hiilineutraaliustavoitteiden asettaminen ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen omassa operatiivisessa toiminnassaan. Tavoitteiden ja toimintatapojen julkaisu ja raportointi ovat osa työskentelyä.

PRI:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet. Kirkon eläkerahasto on vuodesta 2008 lähtien sitoutunut PRI-periaatteisiin ja on rakentanut vastuullisen sijoittamisen toimintansa näiden periaatteiden ympärille. PRI-periaatteet tukevat eläkerahastoa vastuullisen sijoitustoiminnan toteutuksessa.

PRI Advance Initiative. Advance on PRI:n koordinoima sijoittaja-aloite, jossa sijoittajat toimivat yhdessä sosiaalisten näkökulmien ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. Aloitteen tavoitteena on omistajaohjauksen avulla edistää ihmisoikeuksia ja luoda positiivista muutosta työntekijöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle. Aloitteen vaikuttamistoiminta keskittyy alkuun 40 kohdeyritykseen kahdella kriittisellä yrityssectorilla: metalli ja kaivostoiminta sekä uusiutuva energia. Kirkon eläkerahasto osallistuu aloitteeseen tukijan roolissa toimikaudella 2022–2026.

Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) on G20-maiden Financial Stability Boardin asettama asiantuntijatyöryhmä, joka on laatinut ilmastonmuutosraportointiin liittyvät vapaaehtoiset suositukset yrityksille ja sijoittajille. Suositukset kattavat ilmastonmuutokseen liittyviä asioita hallinnon, strategian, riskienhallinnan sekä mittareiden ja tavoitteiden näkökulmasta. Eläkerahasto otti käyttöön TCFD-suositusten mukaisen raportoinnin vuonna 2020, jolloin ensimmäinen raportti julkaistiin vuoden 2019

tilanteesta. Tavoitteena on myös kannustaa eläkerahaston varainhoitajia sekä yrityksiä kehittämään ilmastoraportointiaan TCFD-suositusten mukaiseksi.

Tobacco-Free Finance Pledge. Eläkerahasto allekirjoitti aloitteen elokuussa 2019. Tobacco-Free Finance Pledge pyrkii nostamaan esiin sijoitusalan edelläkävijöitä ja rohkaisemaan muita seuraamaan parhaita käytäntöjä sekä jakamaan tietoa rahoitusalan tärkeydestä osana tupakkavapaata maailmaa. Aloitteen tavoitteet ovat myös linkitettävissä suoraan YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin 3 (Terveyttä ja hyvinvointia) ja 17 (Yhteistyö ja kumppanuus).

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Muu vaikuttaminen ja yhteistyö

Kirkon eläkerahasto osallistui vuoden 2024 aikana neljään vaikuttamiskampanjaan ja vaikuttamishankkeeseen yhdessä muiden sijoittajien kanssa.

CDP Non-disclosure Campaign. Eläkerahasto osallistui allekirjoittajana kirjeisiin, joissa yrityksiä kannustetaan raportoimaan CDP:n kyselyiden kautta. Kohdeyrityksiä on satoja. Vaikuttaminen koskee raportointia, joka liittyy ilmasto-, metsä- ja vesiteemoihin.

CDP Science-Based Targets Campaign. Kampanja kannustaa yrityksiä asettamaan tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteita päästöjen vähentämiseksi. Kirjeiden allekirjoittajana eläkerahasto on mukana kannustamassa yli 1000 yritystä asettamaan 1,5 °C:n mukaiset tieteeseen perustuvat päästöjen vähennystavoitteet, joiden pohjalta on mahdollista saavuttaa hiilineutraali toiminta vuoteen 2050 mennessä.

Oil and Gas Methane Partnership (OGMP) 2.0 vaikuttamishanke. Eläkerahasto osallistui Nordean käynnistämään yhteistyöaloitteeseen globaalien metaanipäästöjen vähentämiseksi. Yhteistyöaloite käynnistettiin heinäkuussa 2022. Tavoitteena on kannustaa öljy- ja kaasusektorilta toimivia yrityksiä vähentämään ja raportoimaan metaanipäästöjään. Aloitteeseen osallistuu eläkerahaston lisäksi noin 20 kansainvälistä institutionaalista sijoittajaa. Aloitteelle myönnettiin vuoden 2024 PRI Recognition for Action - Climate -palkinto työstään metaanipäästöjen vähentämisessä. Tämä tunnustus myönnettiin aloitteen jäsenien merkittävästä yhteistyöstä suurten öljy- ja kaasuyhtiöiden, kuten Exxon Mobilin, Chevronin ja Petrobrasin kanssa. Sijoittajat keskustelivat yhtiöiden kanssa, jotta ne sitoutuvat metaanipäästöjen vähentämiseen. Metaani on voimakas kasvihuonekaasu, jolla on kymmenkertaisesti suurempi ilmastovaikutus kuin hiilidioksidilla. Metaanin vaikutus ilmaston lämpenemiseen on merkittävä. Vaikuttamishanke kestää kolme vuotta ja päättyy kesäkuussa 2025.

Global Investor Statement to Governments on the Climate Crisis. Eläkerahasto osallistui sijoittajien yhteiseen kannanottoon, jossa kehoitetaan valtioiden hallituksia nostamaan kunnianhimon tasoa ja nopeuttamaan toimia ilmastokriisin torjumiseksi. Päätäjien on luotava toimintapuitteet, jotka tukevat investointeja kestäväan siirtymään kohti ilmastoresilienttiä, luontoposiitivista ja hiilineutraalia taloutta.

Vastuullisen sijoittamisen organisoituminen

Kirkon eläkerahaston vastuullista sijoitustoimintaa valmistellaan ja toteutetaan neljässä eri vaiheessa:

Eläkerahaston johtokunta hyväksyy vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian ja toimintakertomukset. Vastuullisen sijoitustoiminnan tukeminen ja seuraaminen kuuluvat johtokunnan tehtäviin, ja siihen liittyvää toimintaa käsitellään säännöllisesti johtokunnan kokouksissa.

Vastuullisen sijoittamisen työryhmä on asiantuntijaelin, joka tukee eläkerahaston johtokuntaa vastuullista sijoittamista ja yritysten vastuullisuutta koskevissa kysymyksissä. Työryhmä valmistelee vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian, omistajaohjauksen periaatteet ja tekee suosituksia johtokunnalle vastuulliseen sijoittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Työryhmä kokoontui kaksi kertaa vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 kokouksissa käsiteltiin vastuullisen sijoittamisen toimintakertomusta ja vastuullisen sijoittamisen ohjeita. Lisäksi työryhmä käsiteli PRI-arviointiraportin tuloksia. Uusi vastuullisen sijoittamisen työryhmä valittiin elokuussa, työryhmän toimikausi on 5.9.2024 – 31.5.2028. Työryhmän jäsenet ovat:

- Juha Tuohimäki, Kirkon eläkerahaston johtaja (työryhmän puheenjohtaja)
- Hanna Hiidenpalo, Kirkon eläkerahaston johtokunnan puheenjohtaja
- Emilia Vähämaa, apulaisprofessori, Hanken
- Ilkka Sipiläinen, yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija, rovasti, Kirkkohallitus
- Jari Pussinen, toimitusjohtaja, Tradeka-sijoitus Oy
- Karoliina Lindroos, vastuullisen sijoittamisen johtaja, Ilmarinen
- Markus Lindqvist, vastuullisuusjohtaja, Aktia Pankki Oyj
- Tuija Helenelund, viestintäasiantuntija, Kirkon viestintä
- Ira van der Pals, sijoitusjohtaja, Kirkon eläkerahasto
- Eeva Toivonen, salkunhoitaja ja vastuullisen sijoittamisen päällikkö, Kirkon eläkerahasto (työryhmän koordinaattori 1.1.2025 alkaen)

Vuonna 2024 päättyneellä toimikaudella työryhmään kuuluivat: Kirkon eläkerahaston johtaja Juha Tuohimäki, toimitusjohtaja Pasi Strömberg Eläkekassa Verso, vastuullisuusjohtaja Markus Lindqvist Aktia Pankki Oyj, toimitusjohtaja Jukka-Pekka Kärkkäinen FCA Investments, senior portfolio manager Kaisa Ojainmaa Varma, sijoitusjohtaja Sami Tuhkanen Sitra, yhteiskunnan ja kestävän kehityksen asiantuntija, rovasti Ilkka Sipiläinen Kirkkohallitus, viestintäasiantuntija Tuija Helenelund Kirkon viestintä, sijoitusjohtaja Ira van der Pals Kirkon eläkerahasto, salkunhoitaja ja vastuullisen sijoittamisen päällikkö Anna-Stina Wiklund Kirkon eläkerahasto.

Eläkerahaston johtaja hyväksyy osallistumiset kansainvälisiin sijoittaja-aloitteisiin ja päätös tuodaan johtokunnalle tiedoksi.

Eläkerahaston sijoitusyksikkö vastaa sijoitustoiminnan operatiivisesta toteuttamisesta ja raportoinnista. Sijoitusyksikkö käsittelee tapauskohtaisesti esiin nousevia uutisia yritysten toimintatavoista ja vastaa eri sidosryhmien yhteydenottoihin. Eläkerahaston sijoitusyksikön kaikki jäsenet toimivat vastuullisen sijoittamisen käytännön toteutuksen parissa eri omaisuusluokissa.

Ilmasto ja ympäristö

Kirkon eläkerahaston sijoitustoiminnassa

Ilmastomuutoksen huomioiminen sijoitustoiminnassa

Ilmastomuutos on yksi aikamme megatrendeistä, ja sillä on myös keskeinen rooli YK:n määrittelemissä kestäväen kehityksen tavoitteissa. Kyseessä on globaali muutosilmiö, joka tulevaisuudessa vääjäämättä vaikuttaa maailman yhteiskuntaan ja talouksiin.

Kirkon eläkerahaston ilmastoraportointi koostuu ilmastostrategiassa määritettyjen seurantamittareiden raportoinnista sekä erillisestä TCFD:n suositukseen perustuvasta ilmastoraportointiosiosta. Ilmastoraportointi perustuu eläkerahaston keräämiin tietoihin ja ulkopuolisen palveluntarjoajan tekemään ilmastoanalyysiin.

Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia

Kirkon eläkerahasto julkaisi ensimmäisen ilmastostrategiansa vuonna 2016 ja on johdonmukaisesti työskennellyt salkun hiilijalanjäljen pienentämiseksi. Eläkerahaston ilmastostrategia päivitettiin vuonna 2021. Ilmastostrategian tavoitteena on hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2035 mennessä edellyttäen, että sijoitusympäristö mahdollistaa sen. Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi eläkerahasto on määrittänyt kolme pääasiallista ilmastostrategian työkalua: hiilijalanjäljen vähentäminen, ilmastoratkaisuihin sijoittaminen ja vaikuttaminen. Seuraavissa kappaleissa on tiivistettynä eläkerahaston ilmastostrategian seurantamittarit.

Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia: Hiilijalanjäljen vähentäminen

Eläkerahaston ilmastostrategiassa yhtenä välitavoitteena vuodelle 2025 on likvidien osake- ja yritysainasijoitusten hiili-intensiteetin vähentäminen 25 % vuoden 2020 lähtötasoilta. Eläkerahasto on saavuttanut vuodelle 2025 asetetun välitavoitteen. Vuoden 2024 aikana painotettu hiili-intensiteetti laski 21,9 % ja vuoden 2020 lähtötasosta laskua on yhteensä 40 %. Toinen välitavoite vuoteen 2025 mennessä on päästöttömän lämpöenergian käyttäminen kaikissa suorissa kiinteistöisijoituksissa. Tämä tavoite on myös toteutunut, kaikissa suorissa kiinteistöissä on siirrytty päästöttömään lämpöenergiaan.

Kirkon eläkerahasto on aloittanut vuoden 2024 aikana oman toiminnan ja ostettujen palveluiden hiilijalanjäljen seurannan. Seuranta toteutetaan työkalulla, joka perustuu Suomen ympäristökeskuksen kehittämään laskentamalliin (SYKEra 15/2019). Tavoitteena on vähentää oman toiminnan hiilijalanjälkeä.

Eläkerahasto suosii ilmastonmuutosperiaatteita noudattavia ja niistä läpinäkyvästi raportoivia varainhoitajia. Kaikki likvidien osake- ja korkosijoitusten varainhoitajat ovat määrittäneet omat ilmastoperiaatteensa. Vaihtoehtoisten sijoitusten osalta, sisältäen kiinteistö-, infrastruktuuri- ja metsäsijoitukset, luku on 90 % ja epälikvidien korkosijoitusten puolella varainhoitajista 80 % on määrittänyt ilmastoperiaatteita. Kaikki likvidit osake- ja korkovarainhoitajat noudattavat TCFD-ilmastoraportointisuosituksia, mutta epälikvidien sijoitusten puolella vastaava luku on huomattavasti alempi.

Eläkerahasto suosii myös hiilineutraaliustavoitteeseen sitoutuneita varainhoitajia. Kaikki likvidien osake- ja korkosijoitusten varainhoitajat ovat tehneet julkisen hiilineutraaliussitoumuksen. Vastaava osuus vaihtoehtoisissa sijoituksissa on 62 % ja epälikvideissä korkosijoituksissa on 50 %. Epälikvideissä osakesijoituksissa vain 16 % varainhoitajista on tehnyt hiilineutraaliussitoumuksen. Suurin osa varainhoitajista on ottanut vuoden 2050 hiilineutraalisuuden tavoitevuodeksi. Osalla tavoitteena on vuosi 2040 tai vielä kunnianhimoisempi tavoitevuosi. Moni hiilineutraaliustavoitteen tehnyt varainhoitaja ei ole vielä asettanut toiminnalleen välitavoitteita. Välitavoitteiden määrittäminen on osa uskottavaa ja määrätietoista ilmastotyöskentelyä.

Eläkerahaston täyden valtakirjan osakemandaattisalkut (suorat sijoitukset suomalaisiin ja eurooppalaisiin pörssiyhtiöihin) käyttävät eläkerahaston ilmastostrategiassa määritellyjä fossiilisia poissulkukriteerejä. Osakemandaattisijoitusten osuus koko eläkerahaston sijoitussalkusta oli 13,9 % vuoden 2024 lopussa.

Fossiilisiin polttoaineisiin liittyvät poissulkukriteerit ovat laajassa käytössä eläkerahaston käyttämissä rahastoissa. Yli 80 prosenttia likvideistä osake- ja korkorahastoista sekä epälikvideistä korkorahastoista käyttää fossiilisia poissulkukriteerejä. Osuus on hieman yli puolet epälikvideissä osakesijoituksissa. Poissulkukriteerit käsittävät vähintään kivihiilen, mutta pääosa rahastoista huomioi laajemmin myös muut fossiiliset polttoaineet. Kaikilla rahastoilla on käytössä omat liikevaihtorajat poissulkujen määrittelyssä, ja osa rahastoista hyödyntää myös vaikuttamista yritysten kannustamiseksi vähähiiliseen siirtymään.

Työkalu 1: Hiilijalanjäljen vähentäminen		
TOIMENPITEET	TOTEUTUSTAVAT	SEURANTA JA MITTARIT
Salkun hiiliriskin seuranta	KER tekee vuosittaisen ilmastoanalyysin, skenaarioanalyysin ja vastuullisuusseulonnan likvidistä osake- ja yritysainasalkusta.	-Hiili-intensiteetti -Fossiilisten polttoaineiden osuus yritysten liikevaihdosta -Yritysten ilmastostrategian arviointi -Epätavanomaisiin fossiilisiin polttoaineisiin liittyvä liiketoiminta -Carbon Risk Rating -mittari -Akuutit ja krooniset fyysiset riskit -Yhteiskuntapalvelusektorin uusiutuva ja fossiilinen kapasiteetti sähkön tuotannossa -Energiatoimialan ja kaivosteollisuuden fossiilisten omistusten/varantojen määrä -Ympäristöön liittyvät normirikkomukset Ilmastoön liittyvä raportointi tarkemmin TCFD-raportointiosiossa
Varainhoitajavalinta ja seuranta	KER suosii ilmastonmuutosperiaatteita noudattavia ja niistä läpinäkyvästi raportoivia varainhoitajia. KER suosii hiilineutraaliustavoitteeseen sitoutuneita varainhoitajia.	Ilmastoperiaatteita määrittäneiden varainhoitajien osuus: 100 (100) % likvidit osakesijoitukset 100 (100) % likvidit korkosijoitukset 90 (75) % vaihtoehtoiset sijoitukset 80 (62) % epälikvidit korkosijoitukset 69 (64) % epälikvidit osakesijoitukset TCFD-suosituksia noudattavien varainhoitajien osuus: 100 (100) % likvidit osakesijoitukset 100 (100) % likvidit korkosijoitukset 52 (42) % vaihtoehtoiset sijoitukset 55 (55) % epälikvidit korkosijoitukset 14 (13) % epälikvidit osakesijoitukset Julkisen hiilineutraaliussitoumuksen tehneiden varainhoitajien osuus: 100 (100) % likvidit osakesijoitukset 100 (100) % likvidit korkosijoitukset 62 (58) % vaihtoehtoiset sijoitukset 50 (50) % epälikvidit korkosijoitukset 16 (17) % epälikvidit osakesijoitukset

Poissulkevat kriteerit	KER poissulkee fossiilisia polttoaineita suorissa sijoituksissa.	Poissulkevien strategioiden mukaan sijoitetun varallisuuden osuus: 100 % täyden valtakirjan osakemandaattisalkut
	KER seuraa varainhoitajien ja rahastojen fossiilisia poissulkukriteerejä.	Fossiilisten sijoitusten poissulkeminen rahastoissa: 89 (78) % likvidit osakesijoitukset 90 (83) % likvidit korkosijoitukset 77 (75) % epälikvidit korkosijoitukset 74 (70) % epälikvidit osakesijoitukset

Sijoitussalkun jakauma 31.12.2024: likvidit osakesijoitukset 37,4 %, likvidit korkosijoitukset 22,2 %, kiinteistö- ja metsäsijoitukset 18,1 %, infrastruktuurisijoitukset 3,8 %, epälikvidit korkosijoitukset 7,8 %, epälikvidit osakesijoitukset 9,0 % ja absoluuttisen tuoton sijoitukset 1,8 % koko sijoitussalkusta 31.12.2024. Suluissa vuoden 2023 tulokset. Vaihtoehtoiset sijoituksiin kuuluvat kiinteistö-, infra- sekä metsäsijoitukset.

Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia: Ilmastoratkaisut

Kirkon eläkerahaston tavoitteena on lisätä vihreiden teemasijoitusten osuutta eri omaisuusluokissa. Ilmastostrategiassa on asetettu välitavoitteeksi, että vihreiden teemasijoitusten osuus olisi 10 prosenttia koko sijoitusvarallisuudesta vuoteen 2025 mennessä. Mahdollisia teemoja ovat esimerkiksi uusiutuva energia, vihreät joukkovelkakirjalainat, metsä ja muut ratkaisut, jotka tukevat siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan.

Kirkon eläkerahasto on saavuttanut välitavoitteen ja vihreiden teemasijoitusten osuus koko eläkerahaston sijoitussalkusta oli 12,5 % vuoden 2024 lopussa. Vastaava luku edelliseltä vuodelta oli 10,7 %.

Työkalu 2: Ilmastoratkaisut

TOIMENPITEET	TOTEUTUSTAVAT	SEURANTA JA MITTARIT
Teemasijoitukset	KER lisää vihreiden teemasijoitusten osuutta eri omaisuusluokissa.	Teemasijoitusten osuus koko sijoitusvarallisuudesta ja eri omaisuusluokista: 12,5 % koko sijoitussalkku (10,7 % vuonna 2023) 4,0 (3,2) % likvidit osakesijoitukset 26,3 (19,0) % likvidit korkosijoitukset 23,2 (3,4) % epälikvidit osakesijoitukset 4,0 (1,6) % epälikvidit korkosijoitukset 13,4 (2,8) kiinteistö- ja metsäsijoitukset 0,0 (1,5) % absoluuttisen tuoton sijoitukset
Vihreät ratkaisut osana yritysten liikevaihtoa	KER seuraa likvidien osake- ja yrityslainasijoitusten vihreän liikevaihto-osuuden kehitystä.	EU:n vihreän taksonomian mukaisten sijoitusten osuus ja mahdolliset muut vihreän liikevaihdon mittarit: Suorat likvidit osakesijoitukset: 12,1 % Likvidit osake- ja yrityslainasijoitukset: 25,5 %

Taksonomian mukaisuus suorat likvidit osakesijoitukset per 31.12.2023 varainhoitajien raportoituun tietoon perustuen. Likvidien osake- ja yrityslainasijoitusten taksonomiamukaisuus arvioitu perustuen 30.11.2024 salkun sisältöön, lähteenä ISS ESG.

EU:n asetus kestävytyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla (SFDR, Sustainable Finance Disclosure Regulation) edistää rahoitustuotteiden kestävyysvaikutusten mitattavuutta ja niiden läpinäkyvyyttä, vähentää viherpesua sekä parantaa rahoitustuotteiden vertailtavuutta. SFDR-tiedonantoasetuksen artikla 8 mukaisia tiedonantovelvoitteita noudattavat rahoitustuotteet edistävät muiden ominaisuuksien ohella ympäristöön tai yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia tai näiden ominaisuuksien yhdistelmiä. Artikla 9 mukaisia tiedonantovelvoitteita noudattavat rahoitustuotteet tekevät ainoastaan kestäviä sijoituksia. Kaikkien eläkerahaston sijoitukset eivät kuulu tiedonantovelvoitteen piiriin. Eläkerahaston sijoituksista artikla 9 mukaisia tiedonantovelvoitteita noudattaa likvideistä osakesijoituksista

19,8 %, likvideistä korkosijoituksista 22,9 %, kiinteistösijoituksista 2,2 %, infrasijoituksista 58,3 %, epälikvideistä korkosijoituksista 23,2 % ja epälikvideistä osakesijoituksista 3 %. Eläkerahasto seuraa yritysten vaiheittain aloittamaa CSRD-kestävyysraportointia, taksonomian mukaisen liiketoiminnan ja mahdollisten muiden vihreän liikevaihdon mittareiden kehittymistä.

Kirkon eläkerahaston ilmastostrategia: Vaikuttaminen

Kirkon eläkerahaston lähtökohtana on vaikuttaa niin yrityksiin, varainhoitajiin kuin päätöksentekijöihin globaalien ilmastonmuutostavoitteiden edistämiseksi.

Eläkerahasto kannustaa salkkuyrityksiä laatimaan ilmastonmuutosstrategiota, -raportointia ja asettamaan tavoitteita hiiliriskin vähentämiseksi. ISS ESG:n suorittaman ilmastoanalyysin mukaan 72 % (64 % vuonna 2023) yrityksistä likvidissä osake- ja yrityslainasalkussa ovat määrittäneet riittävän ilmastostrategian ja siihen liittyvät tavoitteet linjassa kansainvälisten ilmastopöytäkirjojen kanssa.

Eläkerahasto kannustaa varainhoitajiaan huomioimaan ilmatoriskiä sijoituksissaan ja omalta osaltaan vaikuttamaan yritysten ilmastotyöskentelyyn. Eläkerahasto toteuttaa vuosittain varainhoitajille ESG-kyselyn ja antaa palautteen kyselyn vastauksista. Yhdeltätoista sijoitusrahastolta kysyttiin lisätietoja ilmastotavoitteista, fyysisten ilmatoriskien huomioimisesta ja/tai fossiilisten polttoaineiden varannoista. Likvidit osake- ja korkorahastot raportoivat yhteensä 586 (227) ilmastoon liittyvästä yrityskeskustelusta vuoden 2024 aikana.

Eläkerahasto osallistuu myös vaikuttamiseen ja ilmastoyhteistyöhön viranomaisten, päätöksentekijöiden, järjestöjen, yritysten ja muiden sijoittajien kanssa. Eläkerahasto on mukana useissa ilmastonmuutokseen liittyvissä aloitteissa kuten IIGCC, Paris Aligned Investment Initiative ja CDP sekä kannanotossa Global Investor Statement to Governments on the Climate Crisis. Lisäksi eläkerahasto osallistuu vuosittain useisiin vaikuttamishankkeisiin ja kannanottokirjeisiin. Nämä aloitteet ja vaikuttamistoimet kuvataan tarkemmin luvussa Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen: Sijoittaja-aloitteet ja foorumit.

Työkalu 3: Vaikuttaminen

TOIMENPITEET	TOTEUTUSTAVAT	SEURANTA JA MITTARIT
Yritykset	KER kannustaa salkkuyrityksiä laatimaan ilmastomuutosstrategiota, raportointia ja asettamaan tavoitteita hiiliriskin vähentämiseksi.	Yritysten kanssa käytyjen ilmastokeskustelujen määrä ja tulokset: 1 tapaaminen yhteistyössä Suomi-osakemandaattien varainhoitajien kanssa. Yritysten osuus, joilla riittävä ilmastostrategia: 72 % (64 % vuonna 2023)
Varainhoitajat	KER kannustaa varainhoitajia huomioimaan ilmastoriskiä sijoituksissaan ja omalta osaltaan vaikuttamaan yritysten ilmastotyöskentelyyn.	Varainhoitajien kanssa käytyjen ilmastokeskustelujen määrä ja tulokset: 11 sijoitusrahastolta pyydetty lisätietoja ilmastotavoitteista, fyysisten ilmastoriskien huomioimisesta ja/tai fossiilisten polttoaineiden varannoista. Lisäksi 28 varainhoitajalle annettu kirjallista palautetta ESG-kyselyn ja siihen liittyvän ilmasto-osion vastauksista. Varainhoitajien ilmastokeskustelut yritysten kanssa, määrä ja tulokset: 586 (227) raportoitua keskustelua likvidien osake- ja korkosijoitusten puolella.
Muu vaikuttaminen ja yhteistyö	KER osallistuu vaikuttamiseen ja ilmastoyhteistyöhön viranomaisten, päätöksentekijöiden, järjestöjen, yritysten ja muiden sijoittajien kanssa.	Vaikuttamistoimenpiteiden määrä ja tulokset: <u>Jatkuvat</u> CDP-tukija Climate Action 100+ IIGCC-jäsenyys Paris Aligned Investment Initiative -sitoutuminen <u>Rajattu toimintakausi</u> CDP Non-disclosure -kampanjan tukija CDP SBT-kampanjan tukija Kestävä metsä ja rahoitus -vaikuttamishanke Oil and Gas Methane Partnership (OGMP) 2.0 -vaikuttamishanke Global Investor Statement to Governments on the Climate Crisis

TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut noudattamaan TCFD:n suositusten mukaista ilmastoraportointia. *Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)* on G20-maiden Financial Stability Boardin asettama asiantuntijatyöryhmä, joka on laatinut ilmastonmuutosraportointiin liittyvät vapaaehtoiset suositukset yrityksille ja sijoittajille. Nämä suositukset kattavat ilmastonmuutokseen liittyviä asioita hallintotavan, strategian, riskienhallinnan sekä mittareiden ja tavoitteiden näkökulmasta.

Ympäristöön liittyvät asiat ovat olleet oleellinen osa Kirkon eläkerahaston sijoitustoimintaa rahaston alusta alkaen. Vuonna 2019 käyttöön otettujen TCFD-raportointisuositusten myötä eläkerahasto on kehittänyt toimintaansa ja prosessejaan. Vuonna 2021 päivitetty eläkerahaston ilmastostrategia tuo yhä konkreettisemmin esille eläkerahaston ilmastonmuutostyöskentelyyn liittyvät prosessit, toimintatavat ja tavoitteet.

TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Hallintotapa

Tässä kappaleessa kuvataan eläkerahaston ilmastoon liittyvien riskien ja mahdollisuuksien hallinta TCFD-raportointisuositusten mukaisesti.

Ilmastonmuutosasioita valmistellaan ja toteutetaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muita vastuullisuuteen liittyviä asioita:

Eläkerahaston johtokunta hyväksyy vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian, sijoitussuunnitelman, riskienhallintasuunnitelman ja toimintakertomukset. Johtokunnan kokouksissa käsitellään ilmastonmuutokseen liittyviä asioita säännöllisesti, muun muassa puolivuositaisen seulonnan, ESG-kyselyjen läpikäynnin sekä toimintakertomuksen hyväksymisen yhteydessä. Johtokunta käy lisäksi tarvittaessa läpi muita ympäristöön liittyviä asioita, kuten teemavaikuttamishankkeita. Johtokunnan tehtävissä on erikseen määritelty vastuullisuusasiat, joilla on selkeä strateginen merkitys Kirkon eläkerahaston toiminnassa.

Vastuullisen sijoittamisen työryhmä neuvoo eläkerahaston johtokuntaa vastuullista sijoittamista ja yritysten vastuullisuutta koskevista kysymyksistä. Työryhmä valmistelee vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian ja tekee suosituksia johtokunnalle vastuulliseen sijoittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Tämän lisäksi työryhmän kokouksissa voidaan käsitellä muita ajankohtaisia ilmastoon liittyviä asioita. Työryhmä koostuu eläkerahaston johtokunnan puheenjohtajasta, Kirkon eläkerahaston johtajasta, sijoitusjohtajasta sekä alan asiantuntijoista.

Eläkerahaston johtaja hyväksyy osallistumiset kansainvälisiin sijoittaja-aloitteisiin ja päätökset tuodaan johtokunnalle tiedoksi.

Eläkerahaston sijoitusyksikkö vastaa sijoitustoiminnan operatiivisesta toiminnasta ja raportoinnista eri omaisuusluokissa. Eläkerahaston sijoitusyksikkö seuraa ilmastoon liittyviä asioita osana sijoitustoimintaa sekä varainhoitajilta että ulkoisilta palveluntarjoajilta saamansa datan perusteella. Tuloksia seurataan vuosittain ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa. Sijoitusyksikössä työskentelee myös vastuullisen sijoittamisen päällikkö, joka koordinoi vastuullisen sijoittamisen kehitystyötä kaikkien omaisuusluokkien osalta.

TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Strategia

Tässä kappaleessa kuvataan ilmastoon liittyvien riskien ja mahdollisuuksien todelliset ja mahdolliset vaikutukset eläkerahaston toimintaan, strategiaan ja taloussuunnitteluun TCFD-raportointisuositusten

mukaisesti. Kirkon eläkerahaston ilmastostrategiatyö liittyy luonnon monimuotoisuustyöhön. Eläkerahasto on asettanut pitkän aikavälin tavoitteeksi hiilineutraalin sijoitussalkun vuoteen 2035 mennessä.

Riskit ja mahdollisuudet

Ilmaston lämpeneminen ihmisen toiminnan seurauksena on yksi suurimmista maailmanlaajuisista kriiseistä. Ilmastonmuutos luo riskejä ja mahdollisuuksia sijoitustoimintaan kaikissa omaisuusluokissa. Ilmastonmuutos on huomioitu Kirkon eläkerahaston pitkän aikavälin sijoitusstrategiassa toimintaympäristöön vaikuttavana tekijänä. Hiilijalanjäljen vähentämiseksi eläkerahasto on tunnistanut ilmastonmuutosstrategiassaan joukon ilmastonmuutostyökaluja, joiden käyttö vaihtelee eri omaisuusluokkien mukaan. Eläkerahaston pitkä sijoitushorisontti tekee eri omaisuusluokkiin liittyvien riskien ja mahdollisuuksien huomioimisesta erittäin tärkeää, jotta strateginen tavoite täyttyisi.

Ilmastonmuutoksesta eläkerahastolle aiheutuvat riskit voidaan jakaa fyysisiin riskeihin sekä siirtymäriskeihin. *Fyysisillä riskeillä* tarkoitetaan suoraan ilmastonmuutoksesta aiheutuvia riskejä, kuten kuivuutta tai äärimmäisiä sääilmiöitä. Fyysiset riskit voivat olla joko kroonisia, kuten kuivuus ja nouseva merenpinta, tai akuutteja, kuten esimerkiksi myrskyt. Kirkon eläkerahastolle oleellisia fyysisiä riskejä lyhyellä aikavälillä ovat esimerkiksi yritysten omaisuuden tai kiinteistöihin kohdistuvat sääilmiöt, jotka saattavat alentaa omaisuuden arvoa. Tämän lisäksi esimerkiksi vakuutusyhtiöomistusten riskit kasvavat äärimmäisten sääilmiöiden yleistyessä. Pidemmällä aikavälillä oleelliset riskit liittyvät yrityksen toimialaan, sijaintiin tai toimintaan alueella, jolla esiintyy kroonisia fyysisiä riskejä. Esimerkiksi kuivuuden takia yrityksen toimintaedellytykset voivat heikentyä tai merenpinnan nousun seurauksena kiinteistöomaisuus voi menettää arvonsa.

ISS ESG:n kanssa tehdyssä ilmastoanalyysissä arvioitiin Kirkon eläkerahaston likvidien osake- ja yrityslainasijoitusten fyysisiä riskejä yritysten sijainnin ja liiketoiminnan perusteella¹. Eläkerahaston sijoitusten fyysiset riskit ovat analyysin perusteella samalla tasolla vertailuindeksin kanssa sekä todennäköisessä että huonoimmassa skenaariossa². ISS ESG:n analyysin perusteella yritysten fyysisten riskien hallinnoimisessa on edelleen parannettavaa. Kehitys on oikean suuntaista, kun 24 % yrityksistä oli fyysisten riskien hallinnointi hyvällä tasolla vuonna 2024. Vuonna 2022 vastaava osuus oli vain 2 %. Sektoritasolla suurin osa fyysisistä riskeistä tulee teollisuustuotteet ja palvelut, kulutustavarat sekä -palvelut sekä informaatioteknologian sektoreilta. Yksittäisten sääilmiöiden tasolla eläkerahaston riskiprofiili on hieman vertailuindeksiä matalampi kaikissa kategorioissa (trooppiset syklonit, rannikotulvat jokitulvat, maastopalot, kuumuus, kuivuus). Eläkerahaston tulee jatkossa kiinnittää huomiota ja pyrkiä kohdistamaan vaikuttamistoimintaansa erityisesti sektoreihin sekä yrityksiin, joihin kohdistuu suuri fyysinen riski. Lisäksi varainhoitajien kanssa pitää keskustella, miten fyysiset riskit huomioidaan sijoitusprosessissa.

Siirtymäriskeillä tarkoitetaan vähähiilisempään tulevaisuuteen siirtymisestä johtuvia riskejä. Ne kohdistuvat usein korkeiden hiilidioksidipäästöjen aloihin, kuten fossiilisiin polttoaineisiin, energiantuotantoon, auto- ja kuljetusalaan sekä sementti- ja terästeollisuuteen. Erityisesti poliittiset päätökset ilmastoasioissa ja uusi lainsäädäntö voivat haastaa vanhoja liiketoimintamalleja. PRI on todennut ”Inevitable Policy Response” -projektinsa yhteydessä, että mitä myöhemmin poliittisia muutoksia tehdään, sitä suuremmat niiden vaikutukset ovat muun muassa rahoitusmarkkinoille. Uudet teknologiainnovaatiot voivat tuoda mahdollisuuksia, mutta myös olevan riski yrityksille, jotka eivät pysty uudistamaan liiketoimintamallejaan. Siirtymäriskeihin luetaan myös markkina- ja maineriskit, jotka koskevat esimerkiksi asiakkaiden muuttuneita kulutustapoja ja tottumuksia. Siirtymäriskeille ominaista on niiden vaikeasti ennustettavuus.

¹ Analyysi on tehty 31.12.2024 tilanteesta.

² Todennäköinen ja huonoin skenaario perustuvat IPCC-ilmastopaneelin viidennessä arviointiraportissa käytettyihin RCP 4,5- ja RCP 8,5 -skenaarioihin.

Kriittiset siirtymäriskit koskevat energiantuotantoa sekä fossiilisten polttoaineiden parissa toimivia yrityksiä. Energiantuotannon näkökulmasta on merkityksellistä, onko tulevaisuuden energia tuotettu uusiutuvalla energialla (vihreä) vai fossiilisilla polttoaineilla (ruskea). Taulukossa on vertailtu eläkerahaston omistuksia molemmista näkökulmista vertailuindeksiin³. Energiantuotanto-sarake näyttää ”vihreän” ja ”ruskean” energiantuotantokapasiteetin salkkutasolla, kun taas Reservit-sarake näyttää fossiilisia polttoaineita omistavien yritysten osuuden.

Kirkon eläkerahaston sijoitusten siirtymäriskit

	Energiantuotanto			Reservit		
	Vihreä tuotanto-kapasiteetti (%)	Muutos vuoteen 2023 (prosentti-yksikköä)	Ruskea tuotanto-kapasiteetti (%)	Muutos vuoteen 2023 (prosentti-yksikköä)	Fossiilisia polttoaineita omistavat yritykset (%)	Muutos vuoteen 2023 (prosentti-yksikköä)
Sijoitussalkku	50,03 %	+9,51 %	10,95 %	-10,05 %	0,48 %	+0,02 %
Vertailuindeksi	37,90 %	+7,58 %	32,00 %	-13,00 %	4,00 %	-0,81 %

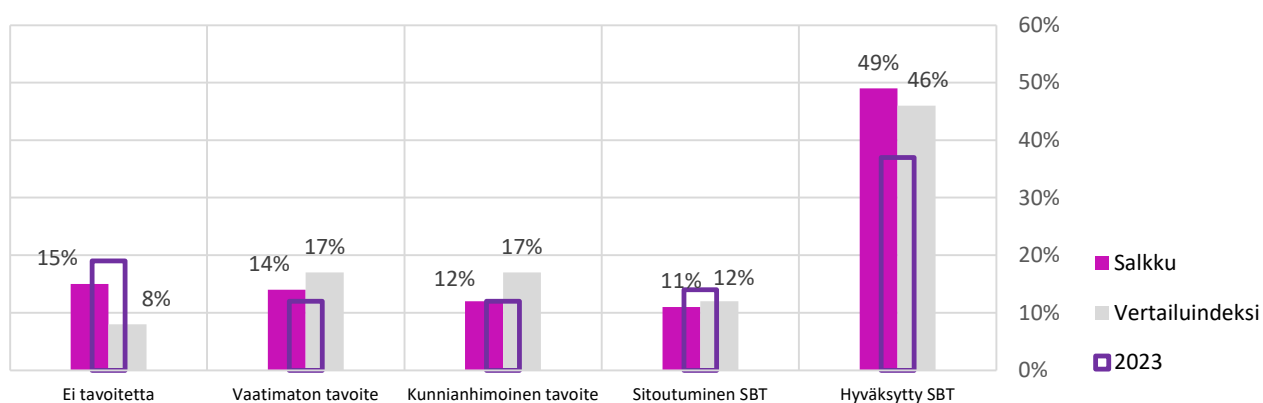
Kirkon eläkerahaston salkusta löytyy huomattavasti vähemmän energiantuottajia vertailuindeksiin verrattuna. Tämän lisäksi salkkuyhtiöiden energiantuotantokapasiteetti perustuu enemmän vihreään energiaan verrattuna vertailuindeksiin. Eläkerahaston vihreän tuotantokapasiteetin osuus on noussut vuoden 2024 aikana, ja nousu on ollut suurempaa kuin vertailuindeksissä. Ruskea tuotantokapasiteetti on vuoden aikana laskenut yli 10 prosenttiyksikköä.

Fossiilisia polttoaineivarantoja omistavia yrityksiä eläkerahastolla on huomattavasti indeksiä vähemmän. Fossiilisia polttoaineivarantoja omistavien yritysten osuus eläkerahaston salkussa on kasvanut hieman, 0,02 prosenttiyksikköä. Suurin vaikuttava tekijä yllä mainittuihin ovat muutokset ENGIE SA:n ja Fortumin toiminnassa. Esimerkiksi Fortumin suhteen vihreä siirtymä on ollut vain kahden vuoden aikana vahvaa. Fortumin vihreän energian tuotantokapasiteetti on noussut vuoden 2022 18,3 %, osuudesta nykyiseen 54,8 %. Samalla Fortumin fossiilisen energian tuotantokapasiteetti on laskenut 60,9 % osuudesta nykyiseen 10,7 %. Analyysin perusteella siirtymäriskit ovat olemassa, mutta ne ovat kooltaan vertailuindeksiä selkeästi pienemmät. Eläkerahaston tulee varmistaa, että sen omistusten tulevaisuuden energiantuotanto kohdistuu kasvavissa määrin vihreään energiaan ja toisaalta vähentää omistuksia etenkin korkeapäästöisiä polttoaineita omistavissa yrityksissä. Nämä tavoitteet on tunnistettu Kirkon eläkerahaston ilmastostrategiassa ja työkaluna käytetään poissulkemista, ilmatoratkaisuja ja vaikuttamista. Ilmastoanalyysin lisäksi eläkerahasto toteuttaa ilmastoseulontaa kahdesti vuodessa; seurattavina kriteereinä ovat esimerkiksi kivihiilikaivostoiminta ja fossiilisten polttoaineiden tuottajat.

Toinen näkökulma riskien määrittämiseen on tarkastella yritysten ilmastotavoitteita, joiden avulla voidaan arvioida, kuinka hyvin yritysten strategiat ovat linjassa kansainvälisten ilmastotavoitteiden kanssa, ja mitkä ovat niiden valmiudet reagoida ilmastonmuutokseen. Ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi yritysten tulee asettaa Science Based Targets Initiative -aloitteen (SBTi) mukaisia ilmastotavoitteita, eli tieteeseen perustuvien vaatimusten ja Pariisin ilmastosopimuksen mukaisia tavoitteita. Yrityksen heikot ilmastotavoitteet voivat lisätä pitkän aikavälin riskejä. Kuviossa on vertailtu eläkerahaston vuoden 2024 omistuksien ilmastotavoitteita suhteessa vertailuindeksiin, sekä havainnollistettu edellisen vuoden vastaava luku.

³ Eläkerahaston vertailuindeksi koostuu neljästä korkoindexistä ja kuudesta osakeindexistä, joiden painot on määritelty sijoitussuunnitelmassa. Ilmastoanalyysissä ei ole huomioitu valtionlaina-, rahamarkkina- tai kehittyvien markkinoiden obligaatioindexejä. Tämän lisäksi indeksirahastoja on käytetty joidenkin indeksien omistusten estimoinnissa.

Kirkon eläkerahaston sijoitusten ilmastotavoitteet

Eläkerahaston salkusta löytyy jonkin verran vertailuindeksiä enemmän yrityksiä, joilta edelleen puuttuvat ilmastotavoitteet. SBT:n mukaisiin tavoitteisiin sitoutuneita tai hyväksyttäneitä yrityksiä on eläkerahaston salkussa enemmän kuin indeksissä. Tieteeseen perustuvia päästötavoitteita asettaneiden yritysten osuus on kasvanut vuosien aikana. Samanaikaisesti niiden yritysten osuus, joilta puuttuu ilmastotavoitteet, on pienentynyt. Tämä kuvaa erityisesti koko sijoitusmarkkinalla tapahtuvaa kehitystä. Eläkerahasto kannustaa varainhoitajia käyttämään resursseja yritysten ilmastostrategioiden arviointiin, sillä tavoitteiden puuttumisen tai heikkouden voi nostaa salkun ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä. Lisäksi eläkerahasto tekee vaikuttamistyötä yritysten parissa CDP:n hallinnoiman Science Based Targets -kampanjan kautta.

Yritysten ilmastostrategian arvioinnin lisäksi ISS ESG on kehittänyt Carbon Risk Rating -arvosanan (CRR, mitta-asteikko 0–100, 100 ollessa paras arvosana), joka pyrkii kokonaisvaltaisesti arvioimaan yritysten valmiuksia toimia vähähiilisessä ympäristössä. CRR on luonteeltaan eteenpäin katsova, minkä vuoksi se täydentää hyvin esimerkiksi perinteisiä ainoastaan nykyhetken perustuvia hiilijalanjälkilaskelmia. Eläkerahaston keskimääräinen CRR-arvosana on 58 ja vertailuindeksin keskimääräinen CRR-arvosana on 59. Eläkerahaston arvosana on pysynyt ennallaan (vuonna 2023 eläkerahasto 59 ja vertailuindeksi 59). Eläkerahaston tulee edelleen seurata erityisesti salkun suurimpien hiilijalanjäljen omaavien yritysten CRR-arvosanaa ja tarvittaessa käydä keskustelua salkunhoitajien kanssa.

Tarkasteltaessa ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia on huomioitava, että Kirkon eläkerahasto sijoittaa pääosin ulkoisten varainhoitajien kautta. Eläkerahasto ei siis lähtökohtaisesti analysoi yksittäisiä yrityksiä, vaan riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen tapahtuu pääasiassa sijoitusstrategia- ja rahastotasolla. Sijoitusstrategiatasolla riskien ja mahdollisuuksien voidaan katsoa liittyvän varainhoitajien ilmastonmuutososaamiseen sekä eläkerahaston kykyyn arvioida varainhoitajien ilmastonmuutososaamista riittävällä tasolla. Eläkerahasto lähettää vuosittain varainhoitajille erillisen ESG-kyselyn, jossa selvitetään varainhoitajien kykyä ja resursseja arvioida ilmastonmuutoksesta aiheutuvia riskejä ja mahdollisuuksia.

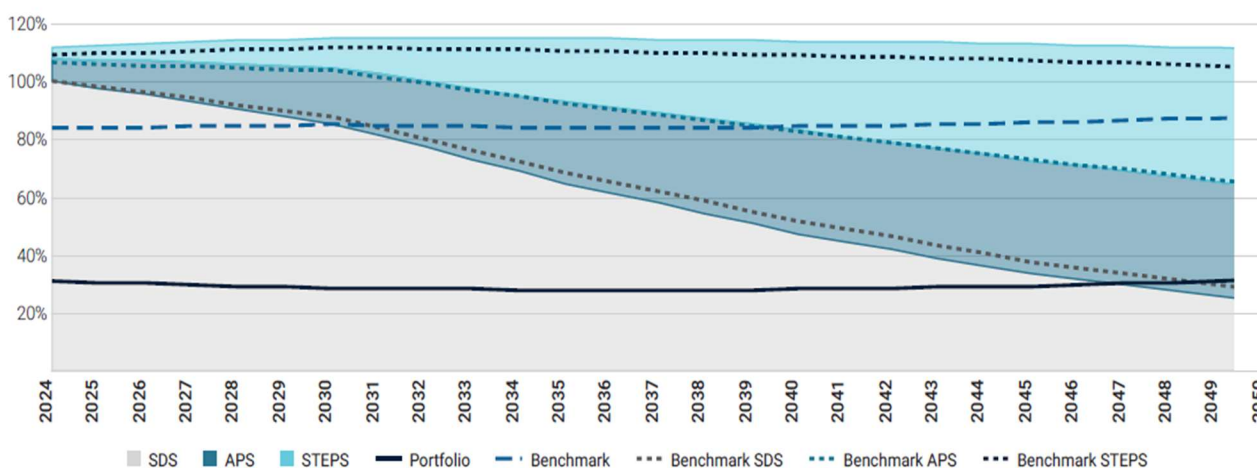
Ilmastonmuutos luo sijoittajalle myös mahdollisuuksia. Kirkon eläkerahasto pyrkii hyödyntämään ilmastonmuutoksen luomia mahdollisuuksia varsinkin sijoituksilla ilmastoratkaisuihin. Vihreät teemasijoitukset auttavat rahoittamaan siirtymistä vähähiilisempään talouteen, ja ne vaikuttavat suoraan tämänhetkisiin päästöihin. Sijoitusmahdollisuuksia löytyy eri markkinoilta ja omaisuusluokista, kuten kestävä kehitys teemarahastoista, uusiutuvan energian projekteista, vihreistä joukkovelkakirjalainoista ja metsäsijoittamisesta.

Skenaarioanalyysi

Skenaarioanalyysin avulla analysoidaan Kirkon eläkerahaston salkun nykyisiä sekä mahdollisia tulevia päästöjä ja verrataan niitä Kansainvälisen energijärjestön (IEA) ilmastoskenaarioihin vuoteen 2050 saakka. Tarkastelussa on huomioitu IEA:n Sustainable Development Scenario (SDS), Stated Policies Scenario (STEPS) sekä Announced Pledges Scenario (APS). Kestävän kehityksen mukainen SDS on skenaarioista tiukin. STEPS heijastelee valtioiden tämänhetkistä sekä suunniteltua tulevaisuuden politiikkaa, kun taas APS olettaa, että valtioiden tekemät ilmastotavoitteet ja -sitoumukset toteutuvat suunnitelmien mukaan. Sekä STEPS että APS johtavat selkeästi SDS-skenaariota suurempaan lämpötilojen nousuun.

Skenaarioanalyysi kattaa likvidit osake- ja yrityslainasijoitukset. Tulevia päästöjä arvioidaan yhdistelemällä tietoja yrityksen markkinaosuuksista sekä toimialan odotetusta päästökehityksestä. Analyysi huomioi myös yritysten päästövähennystavoitteet. Skenaarioanalyysi on tehty yhteistyössä ISS ESG:n kanssa ja sen tulokset on havainnollistettu kuviossa alla.

Kirkon eläkerahaston sijoitussalkun skenaarioanalyysi

Kirkon eläkerahaston tilanne on tuloksien mukaan parantunut edellisen vuoden analyysiin verrattuna. Tuloksien perusteella osake- ja yrityslainasalkku ylittää SDS-skenaarion mukaisen päästöbudjetin vuonna 2047, kun vuonna 2023 tehdyn analyysin mukaan ylitys oli tapahtunut vuonna 2036. Salkku on kehittynyt ilmastonäkökulmista parempaan suuntaan. Salkku on linjassa STEPS-skenaarion sekä APS-skenaarion kanssa vuoteen 2050 asti.

ISS ESG:n analyysin perusteella salkkuun liittyy 1,6 °C lämpeneminen vuoteen 2050 mennessä. Vertailuindeksillä vastaava luku on 2,4 °C. Kirkon eläkerahaston tulos tässä suhteessa on parantunut (2,3 °C vuonna 2023). Myös vertailuindeksillä tulos on parantunut (2,8 °C vuonna 2023). Eläkerahaston salkun osalta kehitys on positiiviseen suuntaan, mutta eläkerahaston tulee kiinnittää päästöihin huomiota koko salkun tasolla, kehittää salkkua ja kannustaa yhtiöitä muutokseen, jotta pääsemme Pariisin ilmastopimuksen mukaiseen tavoitteeseen. Pariisin ilmastopimuksen mukaisesti tavoitteena on rajoittaa ilmaston lämpeneminen 1,5 asteeseen vuoteen 2050 mennessä.

Ilmastoskenaarioanalyysin yhteydessä on tärkeää huomioida, että analyysi on herkkä sekä skenaarioiden oletuksille että tulevien päästöjen estimoinnille. Lähestymistapojen kehittyessä laskelmien laatu paranee, jolloin skenaarioanalyysin tuloksia voidaan mahdollisesti tuoda selkeäksi osaksi sijoituspäätöksentekoa.

TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Riskienhallinta

Tässä kappaleessa kuvataan prosessit, joita eläkerahasto käyttää ilmastoon liittyvien riskien tunnistamiseen, arvioimiseen ja hallintaan TCFD- raportointisuositusten mukaisesti.

ESG-asiat, sisältäen ilmastonmuutokseen liittyvät asiat, ovat osa Kirkon eläkerahaston laajempaa riskienhallintasuunnitelmaa. Riskienhallintasuunnitelman mukaisesti ESG-riskejä seurataan kahdella tasolla; varainhoitajittain sekä sijoituskohteittain. Tällä hetkellä ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä tunnistetaan ja hallinnoidaan eläkerahastossa seuraavilla tavoilla:

- Tekemällä puolivuositista **salkkuseulontaa**, jossa ulkoinen palveluntarjoaja seuloa likvidejä osake- ja korko-omistuksia kahdesta näkökulmasta. *Normiperusteisessa seulongnassa* tarkoituksena on selvittää, löytyykö sijoitussalkusta ympäristöön liittyvien kansainvälisten normien rikkojia. Lisäksi *toimialaperusteisessa seulongnassa* selvitetään omistukset, joiden liiketoiminta perustuu kivihiihikaivostoimintaan tai fossiilisiin polttoaineisiin. Molempien seulontojen osalta Kirkon eläkerahasto on tarvittaessa yhteydessä varainhoitajiin. Eläkerahasto osallistuu lisäksi palveluntarjoajan välityksellä vaikuttamiskeskusteluihin, jotka kohdistuvat normiperusteisessa seulongnassa esiin tulleisiin vakaviin ympäristönormirikkomuksiin, jotta seulongnassa tunnistettuja riskejä voidaan paremmin arvioida ja hallita.
- Osallistumalla **ennakoivaan teemavaikuttamiseen**. Tällä hetkellä Kirkon eläkerahasto on mukana veteen liittyvässä teemavaikuttamisessa, jossa kannustetaan yhtiöitä vesihuoltostrategian laatimiseen, veden säästämisen edistämiseen toimitusketjussa sekä veteen liittyvien vaikutusten vähentämiseen.
- Käymällä **aktiivista vuoropuhelua varainhoitajien kanssa**. Eläkerahasto pyrkii tuomaan esiin omia tavoitteitaan ilmastonmuutostyön osalta ja vaikuttamaan näin varainhoitajien toimintaan. Eläkerahaston aloitteesta varainhoitajat ovat esimerkiksi kiristäneet poissulkukriteerejään kivihiihikaivostoimintaan ja fossiilisiin polttoaineisiin liittyen. Varainhoitajat myös tuottavat salkuistaan vastuullisuusanalyysia, jota eläkerahasto käyttää osana riskienhallintaa. Lisäksi salkunhoitajatapaamisissa käydään säännöllisesti keskustelua rahastojen hiilijalanjäljestä sekä ilmastovaikutuksista.
- Vuosittaisen varainhoitajien **ESG-kyselyn** avulla eläkerahasto arvioi varainhoitajien osaamista ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa. ESG-kyselyn palautekeskustelujen tavoitteena on saada varainhoitajat parantamaan käytäntöjään esimerkiksi ilmastonmuutokseen liittyvän raportoinnin osalta sekä tekemään aktiivisempaa vaikuttamistyötä salkkuyritysten kanssa.
- **Tapaamalla suoraan yrityksiä** ja kannustamalla niitä asettamaan ilmastotavoitteita ja raportoimaan kattavammin ilmastonmuutostyöskentelystään. Yritysten parempi ilmastoraportointi auttaa sijoittajia arvioimaan riskejään yhä kattavammin.
- **Osallistumalla sijoittaja-aloitteisiin**, joiden tavoitteena on mahdollisimman laajalla ja vaikutusvaltaisella omistajapohjalla vaikuttaa yritysten toimintatapoihin, tai vaikuttaa laajemmin sijoitustoimialaan ja päätöksentekijöihin ilmastonmuutostavoitteiden edistämiseksi. Osallistuminen sijoittaja-aloitteisiin auttaa sekä riskien tunnistamisessa että niiden hallinnassa. Kirkon eläkerahasto on mukana ilmastoon liittyen IIGCC, CDP, Paris Aligned Investment Initiative Net Zero sekä Climate Action 100+ aloitteissa.
- **Varmistamalla, että henkilökunnalla on tarvittava tietotaso** ilmastonmuutokseen liittyen. Tämä toteutuu esimerkiksi osallistumalla aktiivisesti alan seminaareihin, lukemalla alan kirjallisuutta ja tutkimuksia sekä erilaisten koulutuksien kautta.

- Seuraamalla rahastojen hiilijalanjälkeä ja ympäristöön liittyviä ESG-arvosanoja suoraan salkunhoitojärjestelmästä. Salkunhallintajärjestelmän ESG-osion avulla pystytään tarvittaessa reagoimaan nopeasti muuttuneihin riskitekijöihin.
- Tekemällä ilmastoanalyysin kerran vuodessa yhteistyössä ISS ESG:n kanssa, mikä antaa hyvät työkalut identifioida kaikista keskeisimpiä riskikeskittymiä sekä tarvittaessa tehdä strategiamuutoksia sijoitussalkussa. Ilmastoanalyysin tuloksia käytetään myös työkaluna varainhoitajavaikuttamisessa.

TCFD:n suositusten mukainen ilmastoraportointi: Mittarit ja tavoitteet

Tässä kappaleessa kuvataan mittarit ja tavoitteet, joita käytetään olennaisten ilmastoon liittyvien riskien ja mahdollisuuksien arvioimiseen ja hallintaan TCFD- raportointisuositusten mukaisesti.

Kirkon eläkerahastolla on käytössä useita mittareita ilmastomuutoksen aiheuttamien riskien ja mahdollisuuksien arvioinnissa.

Kirkon eläkerahaston ilmastomittarit

Mittari	Lähde	Kohde	Frekvenssi
Hiilijalanjälki (sisältäen attribuutio- ja toimialaperusteiset laskelmat)	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Energiantuotannon vihreä / ruskea osuus tuotantokapasiteetista	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Fossiilisten polttoaineiden omistukset ja niistä mahdollisesti muodostuvat päästöt	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Yritysten ilmastomuutosstrategian arviointi	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Carbon Risk Rating, jolla pyritään arvioimaan yritysten tulevaisuuden valmiutta toimia vähähiilisessä yhteiskunnassa	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Yritysten ja salkun fyysiset riskit ja niiden hallinnointi	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja yrityslainastrategiat)	Vuosittain
Ympäristöön liittyvät normirikkomukset	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja korkostrategiat)	Puolivuositain
Kivihiilikaivostoimintaa tai fossiilisiin polttoaineisiin liittyvää liiketoimintaa harjoittavien yritysten osuus salkusta	ISS ESG	Kokonaissalkku (osake- ja korkostrategiat)	Puolivuositain
Hiilijalanjälki	MSCI	Rahastokohtainen	Jatkuva
Ympäristöön liittyvä ESG-arvosana	MSCI	Rahastokohtainen	Jatkuva
Vaikuttavuusmittarit* ja vastuullisuusanalyysi	Varainhoitajat	Rahasto/ mandaattikohtainen	Jatkuva
Vaikuttamistapausten tulokset	ISS, Sustainalytics, KER	Yrityskohtainen	Jatkuva
ESG-kyselyjen vastaukset ja pisteytykset	KER	Rahasto/ mandaattikohtainen	Vuosittain

*Varainhoitajien vaikuttavuusmittaustavat vaihtelevat, eivätkä siten ole yhdistettävissä keskenään. Kirkon eläkerahaston tavoitteena on tulevaisuudessa tuoda salkkutason vaikuttavuusmittareita osaksi riskienhallintaa.

Ilmastotunnusluvut

Vuonna 2024 Kirkon eläkerahasto käytti hiilijalanjäljen laskentaan ulkoista palveluntarjoajaa ISS ESG:tä. Hiilijalanjälki laskettiin erikseen likvideille osake- sekä yritysainasijoituksille.

Kirkon eläkerahaston likvidin osake- ja yrityslainasalkun absoluuttiset päästöt

	Kattavuus (%)	Scope 1 ja 2 (tCO ₂ e)	Scope 1,2 ja 3 (tCO ₂ e)
Osakesalkku	85,5 %	17 107 (24 062)	325 107 (327 756)
Vertailuindeksi	89,0 %	33 794 (51 230)	451 483 (478 903)
Yrityslainasalkku	93,6 %	11 808 (19 099)	153 801 (148 144)
Vertailuindeksi	92,6 %	15 132 (15 480)	166 467 (182 883)

*Vuoden 2023 tulokset suluissa. Kattavuus omistusten painotuksen mukaan.

Scope 1 -päästöt kattavat yritysten toiminnasta suoraan aiheutuvat päästöt. Scope 2 -päästöt kattavat epäsuorat päästöt, jotka aiheutuvat yrityksen energian- ja sähkön käytöstä. Scope 3 -päästöt kattavat myytyjen tuotteiden loppukäytöstä sekä tavaroiden ja palvelujen hankinnasta aiheutuvia päästöjä. Scope 3 -päästöjen estimointi on haastavaa ja lukua voidaan pitää ainoastaan suuntaa antavana.

Lisäksi eläkerahasto seuraa rahastojen raportointiasteita. Mitä korkeampi sijoituskohteiden raportointien tietojen kattavuus, sitä tarkempi hiilijalanjälkiluku. Mikäli yritys ei ole raportoinut hiilijalanjälkeään, on sen päästöt arvioitu ISS ESG:n mallin avulla, joka huomioi satoja muuttujia.

Kirkon eläkerahaston absoluuttiset päästöt ovat vertailuindeksiä pienemmät sekä osake- että yrityslainasijoitusten osalta. Ero vertailuindeksiin johtuu pääasiassa eläkerahaston alipainosta energia- ja yhdyskuntapalvelusektorilla, sekä yritysvalinnasta perusteollisuussektorilla.

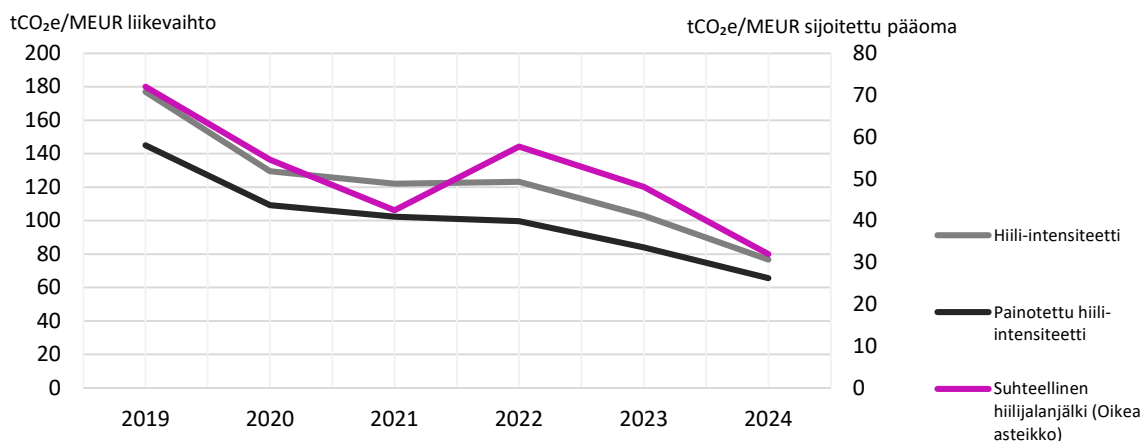
Kirkon eläkerahaston sijoitusten suhteelliset päästöluvut

	tCO ₂ e/MEUR sijoitettu pääoma		tCO ₂ e/MEUR liikevaihto			
	Suhteellinen hiilijalanjälki	Muutos vs. 2023 (%)	Hiili-intensiteetti	Muutos vs. 2023 (%)	Painotettu hiili-intensiteetti	Muutos vs. 2023 (%)
Osakesalkku	24,15	-36,09 %	65,98	-21,12 %	65,49	-9,91 %
Vertailuindeksi	47,70	-40,71 %	127,61	-26,35 %	111,54	-24,93 %
Yrityslainasalkku	52,83	-47,56 %	94,85	-39,39 %	67,1	-41,03 %
Vertailuindeksi	67,7	-17,09 %	133,62	-9,02 %	102,42	+7,55 %
YHTEENSÄ	32,00	-33,36 %	76,83	-25,35 %	65,59	-21,90 %
Vertailuindeksi	54,41	-32,62 %	133,41	-19,49 %	114,29	-15,46 %

Suhteellisia päästöjä voidaan laskea vertailemalla päästöjä joko sijoitettuun pääomaan tai yritysten liikevaihtoon. Sijoitettuun pääomaan verrattaessa päästöt jaetaan sijoittajan salkun koolla. Yritysten liikevaihtoon suhteutettua lukua seurataan pääasiassa painotetun hiili-intensiteettiluvun muodossa (engl. weighted average carbon intensity), joka on myös TCFD:n suosittelema tapa raportoida hiilijalanjälki. Luku indikoi rahaston sijoituskohteiden hiilidioksidipäästöt tonneissa, suhteessa miljoonan euron liikevaihtoon (tCO₂e/MEUR sales). Luku huomioi sijoituskohteiden painot rahastossa ja on vertailukelpoinen osake- ja yrityslainarahastojen välillä. Hiili-intensiteetti huomioi sijoittajan omistusosuuden yrityksessä, mutta ei painoa rahastossa.

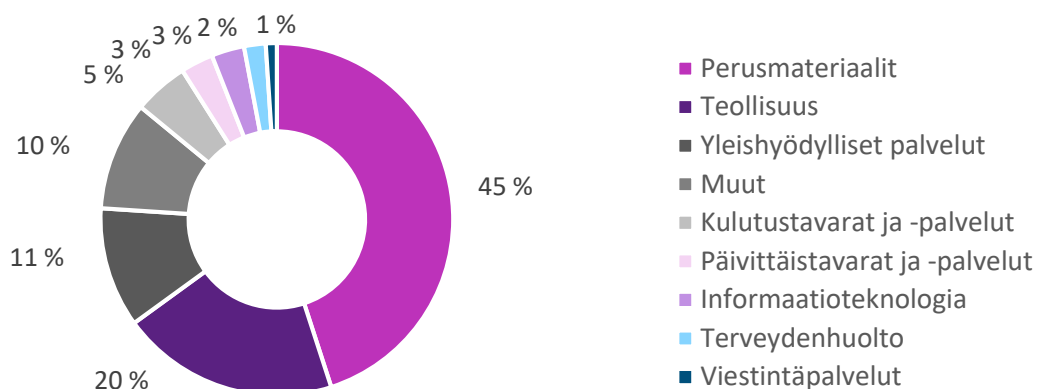
Eläkerahaston päästöluvut (suhteellinen hiilijalanjälki, hiili-intensiteetti, painotettu hiili-intensiteetti) ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan. Merkittävimmät positiiviset muutokset ovat yrityslainasalkun tunnusluvuissa, mutta kauttaaltaan salkun päästölukujen osalta positiivista kehitystä.

Kirkon eläkerahaston sijoitusten ilmastotunnuslukujen kehitys

Absoluuttinen hiilijalanjälki vaihtelee merkittävästi sektoreittain. Käytännössä muutama toimiala vastaa sijoitussalkun hiilidioksidipäästöistä kohdemarkkinasta riippumatta. Suuripäästöisiä toimialoja ovat erityisesti yhdyskuntapalvelut, perusteollisuus- ja energiatoimiala. Pienimmät päästöt tulevat IT-, tietoliikenne- ja rahoitussektorilta. Kuvio alla esittää, miten päästöt jakautuvat eri toimialasektorien kesken Kirkon eläkerahaston sijoitussalkussa. Isoimmat eläkerahaston sijoitussalkun hiilipäästöihin vaikuttavat toimialat ISS ESG:n tuottamaan analyysiin perustuen ovat perusteollisuus 45 % (materials), teollisuus 20 % (industrials) ja yleishyödylliset palvelut 11 % (utilities). Perusteollisuuden osuus on noussut salkussa (vuonna 2023 34 %), teollisuuden osuus pienentynyt (vuonna 2023 25 %) ja yleishyödyllisten palvelujen osuus pienentynyt (vuonna 2023 18 %). Tiedot perustuvat vuoden 2024 lopun tilanteeseen ja toimialajakauma voi vaihdella analyysin ajankohdasta riippuen.

Kirkon eläkerahaston sijoitussalkun päästöjen jakauma toimialoittain

Eläkerahaston salkun ilmastotunnusluvut ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan vuoden 2024 aikana. Eläkerahasto jatkaa aktiivista työskentelyä ilmastoön liittyen ilmastostrategian mukaisesti.

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen sijoitustoiminnassa

Kirkon eläkerahasto on pitkäjänteisesti ottanut huomioon ilmastonmuutokseen liittyvät tekijät osana sijoitustoimintaa ja raportointia. Ilmastonmuutos on yksi luontokadon pääajureista, ja luontokato puolestaan kiihdyttää ilmastonmuutosta. Luontokadon kiihtyminen ja lajien katoaminen on ilmastonmuutoksen ohella globaali muutosilmiö, jolla on peruuttamattomia vaikutuksia yhteiskuntiin ja yrityksiin. Luontokato on riski yritysten liiketoiminnalle, joka on joko suoraan tai epäsuorasti riippuvaista luonnosta. Ottamalla sijoitustoiminnassa huomioon sekä ilmastonmuutokseen että luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tekijöitä edistämme vihreää siirtymää, ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuutta. Luontokatoa aiheuttavat erityisesti luonnonvarojen hyödyntäminen, ilmastonmuutos, saastuminen, vieraslajit sekä maan ja merenkäytön muutokset (IPBES The Global Assessment report on Biodiversity and Ecosystem Services, 2019). Jokainen näistä on enemmän ja vähemmän johdannainen ihmisen toiminnasta. Heikentynyt biodiversiteetti eli luontokato sekä ilmastonmuutos aiheuttavat riskejä sijoittajille järjestelmätasolla.

Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeet ohjaavat sijoitustoimintaa. Vastuullisen sijoittamisen menetelmissä huomioidaan välillisesti myös biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia. Sijoitustoimintaan liittyy esimerkiksi toimialojen poissulkuja, kestävyystekijöiden huomioimista sekä normiperusteista seulontaa UN Global Compact -periaatteiden mukaisesti. Vastuullisen sijoittamisen monipuolisilla menetelmillä tunnistetaan biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä olennaisia vaikutuksia, riskejä, riippuvuuksia ja mahdollisuuksia.

TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi

TNFD-raportointisuositusten (Taskforce for Nature-related Financial Disclosures) avulla voidaan huomioida luonnon monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä. Raportointi koostuu neljästä osa-alueesta: hallinnointi, strategia, riskien- ja vaikuttavuudenhallinta sekä mittaaminen ja tavoitteet. TNFD:n avulla yritykset voivat tunnistaa, hallita ja raportoida liiketoiminnan luontovaikutuksia ja -riippuvuuksia, riskejä sekä luontoon liittyviä mahdollisuuksia. Eläkerahasto tutkii parhaita käytäntöjä ja kehittää luonnon monimuotoisuuteen liittyvää työtään jatkuvasti. Kirkon eläkerahasto raportoi ensimmäistä kertaa TNFD- raportointisuosituksia noudattaen.

TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Hallintotapa

Tässä kappaleessa kuvataan eläkerahaston luontoon liittyvät riippuvuudet, vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet TNFD-raportointisuositusten mukaisesti.

Luonnon monimuotoisuusasioita valmistellaan ja toteutetaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muita vastuullisuuteen liittyviä asioita:

Eläkerahaston johtokunta hyväksyy vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian, sijoitussuunnitelman, riskienhallintasuunnitelman ja toimintakertomukset. Johtokunnan kokouksissa käsitellään luonnon monimuotoisuuteen liittyviä asioita säännöllisesti, muun muassa puolivuositaisen seulonnan, ESG-kyselyjen läpikäynnin sekä toimintakertomuksen hyväksymisen yhteydessä. Johtokunta käy lisäksi tarvittaessa läpi muita ympäristöön liittyviä asioita, kuten teemavaikuttamishankkeita. Johtokunnan tehtävissä on erikseen määritelty vastuullisuusasiat, joilla on selkeä strateginen merkitys Kirkon eläkerahaston toiminnassa. Kirkon eläkerahaston johtokunta hyväksyi päivitetyn version Vastuullisen sijoittamisen ohjeista keväällä 2024. Ohjeissa käsitellään myös luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista.

Vastuullisen sijoittamisen työryhmä neuvoo eläkerahaston johtokuntaa vastuullista sijoittamista ja yritysten vastuullisuutta koskevista kysymyksistä. Työryhmä valmistelee vastuullisen sijoittamisen ohjeet, ilmastostrategian ja tekee suosituksia johtokunnalle vastuulliseen sijoittamiseen liittyvistä kysymyksistä. Tämän lisäksi työryhmän kokouksissa voidaan käsitellä muita ajankohtaisia luonnon monimuotoisuuteen liittyviä asioita. Työryhmä koostuu eläkerahaston johtokunnan puheenjohtajasta, Kirkon eläkerahaston johtajasta, sijoitusjohtajasta sekä alan asiantuntijoista.

Eläkerahaston johtaja hyväksyy osallistumiset kansainvälisiin sijoittaja-aloitteisiin ja päätökset tuodaan johtokunnalle tiedoksi.

Eläkerahaston sijoitusyksikkö vastaa sijoitustoiminnan operatiivisesta toiminnasta ja raportoinnista eri omaisuusluokissa. Eläkerahaston sijoitusyksikkö seuraa luonnon monimuotoisuuteen liittyviä asioita osana sijoitustoimintaa sekä varainhoitajilta että ulkoisilta palveluntarjoajilta saamansa datan perusteella. Sijoitusyksikössä työskentelee myös vastuullisen sijoittamisen päällikkö, joka koordinoi vastuullisen sijoittamisen kehitystyötä kaikkien omaisuusluokkien osalta.

TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Strategia

Tässä kappaleessa kuvataan luontoon liittyvien riippuvuuksien, vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien vaikutus eläkerahaston sijoitustoimintaan, strategiaan ja taloudelliseen suunnitteluun TNFD-raportointisuositusten mukaisesti.

Eläkerahasto tulee sisällyttämään luonnon monimuotoisuuden entistä kokonaisvaltaisemmin osaksi toimintaa ja raportointia. Luonnon monimuotoisuus teemana sisällytettiin vuonna 2024 vastuullisen sijoittamisen ohjeisiin. Luonnon monimuotoisuuteen liittyvässä työssä keskeisessä asemassa on myös ilmastoon liittyvät tavoitteet ja toimet. Eläkerahasto on asettanut pitkän aikavälin tavoitteeksi hiilineutraalin sijoitussalkun vuoteen 2035 mennessä. Erillistä luonnon monimuotoisuuteen liittyvää strategiaa Kirkon eläkerahasto ei ole vielä laatinut.

TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Riskien ja vaikuttavuuden hallinta

Tässä kappaleessa kuvataan eläkerahaston käyttämät prosessit, joita käytetään luontoon liittyvien riippuvuuksien, vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamiseen, arvioimiseen ja priorisoimiseen TNFD-raportointisuositusten mukaisesti.

TNFD-raportoinnissa riskit on jaoteltu fyysisiin riskeihin ja siirtymäriskeihin. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen aiheuttaa monenlaisia *fyysisiä riskejä*, jotka vaikuttavat ekosysteemeihin ja ihmisten hyvinvointiin. Eläkerahaston sijoituksiin mahdollisesti vaikuttavia fyysisiä riskejä ovat esimerkiksi:

Ekosysteemipalvelujen heikkeneminen: Monimuotoisuuden köyhtyminen heikentää ekosysteemipalveluja, kuten vedenpuhdistusta, pölytystä, ravinteiden kiertoa ja maaperän hedelmällisyyttä. Tämä voi johtaa esimerkiksi heikentyneeseen ruoantuotantoon ja juomaveden laatuun.

Ilmastoriskit: Monimuotoiset ekosysteemit, kuten metsät ja kosteikot, ovat tärkeitä hiilinieluja. Näiden tuhoutuminen tai heikentyminen voi kiihdyttää ilmastonmuutosta ja lisätä sään ääri-ilmiöiden, kuten tulvien, kuivuuksien ja myrskyjen esiintymistä.

Elinkeinot ja taloudelliset menetykset: Kalastus, maatalous ja metsätalous ovat vahvasti riippuvaisia terveistä ekosysteemeistä. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen voi johtaa saaliskantojen romahtamiseen, sadon menetyksiin ja luonnonvarojen ehtymiseen, mikä uhkaa ihmisten toimeentuloa ja taloudellista vakautta.

Epidemiat ja terveystriskit: Luonnon monimuotoisuuden väheneminen voi lisätä tartuntatautien leviämisen riskiä. Esimerkiksi monimuotoiset ekosysteemit voivat toimia puskurina eläimistä ihmisiin siirtyville taudeille. Ekosysteemien heikentyessä ja lajien kadotessa, taudinaiheuttajien leviämisen riski kasvaa.

Meren ekosysteemien rappeutuminen: Koralliriuttojen, mangrovemetsien ja meriruohoniittyjen tuhoutuminen heikentää rannikkoalueiden suojaa myrskyiltä ja eroosiolta. Samalla elinympäristöt tarjoavat tärkeitä kalakantojen kutualueita, mikä vaikuttaa suoraan kalastuselinkeinoon.

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät *siirtymäriskit* viittaavat niihin haasteisiin ja riskeihin, jotka syntyvät, kun yhteiskunta pyrkii siirtymään kestävämpään ja ympäristöystävällisempään talouteen luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi ja ennallistamiseksi. Nämä siirtymäriskit voivat olla taloudellisia, sosiaalisia ja poliittisia, ja ne vaikuttavat eri toimijoihin eri tavoin. Tärkeimmät siirtymäriskit luonnon monimuotoisuuden osalta ovat:

Säätelymuutosten riskit: Hallitukset voivat ottaa käyttöön uusia ympäristösäädöksiä ja -lakeja suojellakseen luonnon monimuotoisuutta. Esimerkiksi tiukemmat ympäristöstandardit, luonnonsuojelualueiden perustaminen tai kielletyt toiminta-alueet voivat rajoittaa yritysten toimintaa, erityisesti maatalouden, metsätalouden, kaivosteollisuuden ja infrastruktuurin sektoreilla. Tämä voi johtaa yrityksille lisäkustannuksiin ja liiketoiminnan muutoksiin.

Taloudelliset ja markkinariskit: Siirtyminen luonnon monimuotoisuutta tukevaan liiketoimintaan voi aiheuttaa epävarmuutta markkinoilla. Yritykset, joiden toiminta riippuu luonnonvarojen käytöstä, voivat kohdata markkinamuutoksia, kuten raaka-aineiden hintojen nousua, resurssien saatavuuden heikentymistä tai muutoksia kuluttajien kysynnässä. Esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta heikentävien tuotteiden, kuten trooppisen puutavaran tai liiallisesti kalastettujen kalalajien, kysyntä voi laskea.

Vastuullisuuteen liittyvät maine- ja oikeudelliset riskit: Yritysten odotetaan toimivan vastuullisesti suhteessa luonnon monimuotoisuuteen, ja ne voivat kohdata paineita sidosryhmiltä, kuluttajilta ja sijoittajilta. Jos yritys ei ota riittävästi huomioon luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, se voi kärsiä mainehaitoista tai oikeudellisista seuraamuksista.

Teknologiariskit: Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen voi vaatia uusien, kestävämpien teknologioiden käyttöönottoa, mikä voi aiheuttaa siirtymäkustannuksia. Yritykset, jotka eivät investoi ajoissa ympäristöystävällisiin teknologioihin tai menetelmiin, voivat jäädä kilpailussa jälkeen, kun kestävyuden merkitys kasvaa.

Rahoitusriskit: Sijoittajat ja rahoituslaitokset kiinnittävät yhä enemmän huomiota ympäristöriskeihin ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Tämä voi johtaa siihen, että rahoitusmahdollisuudet vähenevät niiltä yrityksiltä ja sektoreilta, jotka eivät kykene osoittamaan toimia luonnon monimuotoisuuden hyväksi.

Sosiaaliset ja alueelliset vaikutukset: Siirtymä kohti luonnon monimuotoisuuden suojelua voi aiheuttaa sosiaalisia haasteita, erityisesti alueilla, jotka ovat riippuvaisia luonnonvaroista. Esimerkiksi kaivosteollisuuden, kalastuksen tai metsätalouden supistaminen voi johtaa työpaikkojen menetyksiin ja taloudellisiin vaikeuksiin tietyissä yhteisöissä. Tämä voi aiheuttaa sosiaalista jännitettä, jos siirtymä ei ole oikeudenmukainen eikä tarjolla ole riittäviä tukitoimia ja vaihtoehtoisia työllistymismahdollisuuksia.

Näiden siirtymäriskien hallinta vaatii huolellista suunnittelua, jotta luonnon monimuotoisuuden suojelun tavoitteet voidaan saavuttaa ilman suuria negatiivisia vaikutuksia talouteen tai yhteiskuntaan.

Sijoitustoiminnassa olennaista ovat toimialat, joille sijoitetaan. Luonnon monimuotoisuuden kannalta korkeimman vaikutuksen toimialoja ovat: kaivannaisteollisuus; metsäteollisuus; öljy & kaasu;

kuljetusteollisuus; ruoka, juoma & tupakka sekä kalastus (IUCN Red List threat data, Maxwell et al (2016); UN Environment Programme, UNEP Finance Initiative and Global Canopy (2020). Näiden toimialojen osalta eläkerahasto soveltaa toimialojen poissulkuja, toteuttaa huolellista vastuullisuusanalyysia sekä hyödyntää aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen menetelmiä.

Kirkon eläkerahaston sijoitusten luonnon monimuotoisuuden liittyvien riskien hallinta

Luonnon monimuotoisuuden liittyvät asiat, jotka ovat osa ESG-asioiden hallintaa, ovat osa Kirkon eläkerahaston riskienhallintasuunnitelmaa. Riskienhallintasuunnitelman mukaisesti ESG-riskkejä seurataan kahdella tasolla; varainhoitajittain sekä sijoituskohteittain. Tällä hetkellä luonnon monimuotoisuuden liittyviä riskejä tunnistetaan ja hallinnoidaan eläkerahastossa seuraavilla tavoilla:

- Tekemällä puolivuositista **salkkuseulontaa**, jossa ulkoinen palveluntarjoaja seuloa likvidejä osake- ja korko-omistuksia kahdesta näkökulmasta. *Normiperusteisessa seulonnessa* tarkoituksena on selvittää, löytyykö sijoitussalkusta ympäristöön liittyvien kansainvälisten normien rikkojia. Seulontatulosten osalta Kirkon eläkerahasto on tarvittaessa yhteydessä varainhoitajiin. Eläkerahasto osallistuu lisäksi palveluntarjoajan välityksellä vaikuttamiskeskusteluihin, jotka kohdistuvat normiperusteisessa seulonnessa esiin tulleisiin vakaviin ympäristönormirikkomuksiin, jotta seulonnessa tunnistettuja riskejä voidaan paremmin arvioida ja hallita.
- Osallistamalla **ennakoivaan teemavaikuttamiseen**. Tällä hetkellä Kirkon eläkerahasto on mukana teemavaikuttamisessa veteen liittyen. Vaikuttamisessa kannustetaan yhtiöitä vesihuoltostrategian laatimiseen, veden säästämisen edistämiseen toimitusketjussa sekä veteen liittyvien vaikutusten vähentämiseen.
- Käymällä **aktiivista vuoropuhelua varainhoitajien kanssa**. Eläkerahasto pyrkii tuomaan esiin omia tavoitteitaan luonnon monimuotoisuustyön osalta ja vaikuttamaan näin varainhoitajien toimintaan. Varainhoitajat myös tuottavat salkuistaan vastuullisuusanalyysia, jota eläkerahasto käyttää osana riskienhallintaa. Lisäksi salkunhoitajatapaamisissa käydään säännöllisesti keskustelua rahastojen työstä luonnon monimuotoisuuden eteen.
- Vuosittaisen varainhoitajien **ESG-kyselyn** avulla eläkerahasto arvioi varainhoitajien osaamista luonnon monimuotoisuuden liittyvissä asioissa. Vuonna 2024 eläkerahaston ESG-kyselyssä nostettiin esiin luonnon monimuotoisuuden liittyviä kysymyksiä. Tuloksien perusteella usea varainhoitaja on sisällyttänyt luonnon monimuotoisuusteeman mukaan sijoitustoimintaansa. Varainhoitajilta kysyttiin esimerkiksi, onko heillä strategiaa tai politiikkaa, joka huomioi luonnon monimuotoisuuden liittyvät riskit ja mahdollisuudet. Mikäli kyseinen politiikka on käytössä, kysyttiin lisäksi järjestääkö varainhoitaja koulutusta työntekijöilleen aiheesta, onko aihe huomioitu aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen työskentelyssä ja onko luonnon monimuotoisuus implementoitu omaisuuslajikohtaisesti.
- **Tapaamalla suoraan yrityksiä** ja kannustamalla niitä asettamaan tavoitteita ja raportoimaan kattavammin työskentelystään luonnon monimuotoisuuden eteen. Yritysten parempi luonnon monimuotoisuusraportointi auttaa sijoittajia arvioimaan riskejään yhä kattavammin.
- **Osallistamalla sijoittaja-aloitteisiin**, joiden tavoitteena on mahdollisimman laajalla ja vaikutusvaltaisella omistajapohjalla vaikuttaa yritysten toimintatapoihin, tai vaikuttaa laajemmin sijoitustoimialaan ja päätöksentekijöihin luontokadon ehkäisemiseksi sekä kannustanut yhtiöitä huomioimaan painotetummin luonnon monimuotoisuuden osana liiketoimintaansa. Kirkon eläkerahasto on mukana Nature Action 100- aloitteessa Stora Enson vaikuttamiskeskustelussa.

- **Varmistamalla, että henkilökunnalla on tarvittava tietotaso** luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Tämä toteutuu esimerkiksi osallistamalla aktiivisesti alan seminaareihin, lukemalla alan kirjallisuutta ja tutkimuksia sekä erilaisten koulutuksien kautta. Vuonna 2024 eläkerahaston sijoitusyksiköstä kaksi henkilöä osallistui Sitran järjestämään nelipäiväiseen koulutukseen, jossa käytiin monipuolisesti läpi luonnon monimuotoisuus -teemaa ja TNFD-raportointisuosituksia. Lisäksi vuoden aikana eläkerahaston edustajat osallistuivat useaan luonnon monimuotoisuutta käsittelevään seminaariin ja webinaariin.

TNFD-suositusten mukainen luontoraportointi: Mittarit ja tavoitteet

Tässä kappaleessa kuvataan mittarit ja tavoitteet, joita käytetään olennaisten luontoon liittyvien riippuvuuksien, vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien arvioimiseen ja hallintaan TNFD-raportointisuositusten mukaisesti.

Luonnon monimuotoisuuden mittaaminen ja työkalut ovat vielä kehittyviä, eikä markkinoille ole vakiintunut tapaa tarkastella luontoon liittyviä riippuvuuksia, vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia laaja-alaisesti ja vertailukelpoisesti. Eläkerahasto tarkastelee aktiivisesti työkalujen saatavuutta ja kehitystä.

Luonnon monimuotoisuuteen liittyvä työskentely alkoi vuonna 2023, jolloin suorissa metsäsijoituksissa otettiin käyttöön luonnon monimuotoisuustavoitteet. Tavoitteet ovat Luonnonvarakeskuksen (Luke) suosituksia luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi talousmetsissä.

Vuonna 2024 Kirkon eläkerahaston likvideissä osake- ja korkosijoituksissa tunnistettiin keskeiset luonnon monimuotoisuuteen ja luontopääomaan liittyvät toimialat. Työkaluna on käytetty TNFD:n sijoittajille luomaa ohjeistusta. Ohjeistus tunnistaa luonnolle merkittävät sektorit. Eläkerahasto toteutti myös kartoituksen Kirkon eläkerahaston riippuvuuksista ja vaikutuksista luontopääomaan ja ekosysteemipalveluihin ENCORE-analyysin avulla.

Kirkon eläkerahaston altistumat luonnon monimuotoisuuden kannalta olennaisille toimialoille

TNFD:n toimialakohtaisten suositusten mukaisesti eläkerahasto on analysoinut likvidin osake- ja korkosalkkumme altistumat luonnon monimuotoisuuden kannalta olennaisille toimialoille. Näille toimialoille lukeutuvat esimerkiksi kemikaalit, rakennusmateriaalit, öljy ja kaasu sekä sähköntuotanto, autoteollisuus, logistiikka, tekstiiliteollisuus, puolijohotteet, kuluttajatuotteet, pakkaukset, metsäteollisuus, jätteenkäsittely, metallit ja kaivosteollisuus, juoman ja ruoan tuotanto ja lääketeollisuus. Analyysin perusteella suurin osa eläkerahaston likvideistä osake- ja korkosijoituksista on toimialoilla, joita TNFD ei ole määrittänyt luonnon monimuotoisuuden kannalta ensisijaisiksi. Noin 27 % näistä sijoituksista on toimialoilla, joilla luontovaikutukset ja -riippuvuudet ovat merkittävässä roolissa. Suurimmat altistumat, kattaen noin kaksikolmasosaa altistumista, ovat teollisissa tuotteissa ja palveluissa, paperi- ja metsäteollisuudessa ja kestokulutushyödykkeissä.

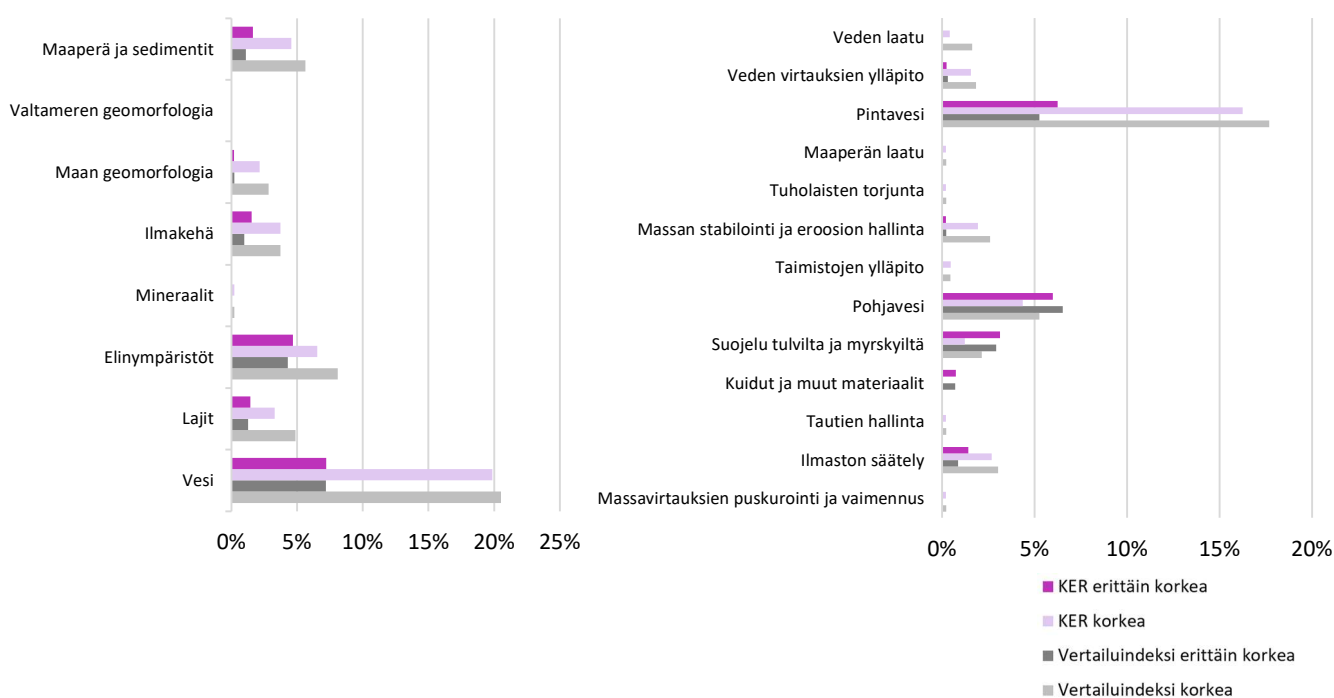
Kirkon eläkerahaston riippuvuudet ja vaikutukset luontopääomaan ja ekosysteemipalveluihin

Analyysiä likvidin osake- ja korkosalkkumme luontoriippuvuuksista ja vaikutuksista on tehty ENCORE-työkalun avulla yhteistyössä varainhoitajamme kanssa. ENCORE:n tuottaman datan avulla voidaan tarkastella, kuinka paljon esimerkiksi rahaston sisältämät toimialat ovat riippuvaisia luonnon tarjoamista ekosysteemipalveluista ja millaisia vaikutuksia kyseisten toimialojen toiminnalla on luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen. Työkalun kehityksestä ja ylläpidosta vastaavat Global Canopy, UNEP FI ja UNEP-WCMC, jotka yhdessä muodostavat ENCORE-kumppanuuden. Yleisesti ottaen korkeimman riippuvuuden toimialoiksi voidaan luetella: metsäteollisuus; kalastus; tekstiilit, vaatteet ja ylellisyystuotteet; ruoka, juoma ja tupakka; sähköntuotanto (WEF (2020); UN Environment Programme, UNEP Finance Initiative

and Global Canopy (2020). Yleisesti ottaen eläkerahaston sijoitukset ovat tehokkaasti hajautettu eri toimialoille, jolloin yksittäisiä omistuksia lukuun ottamatta, eläkerahastolla ei ole merkittävää altistumaa mainittuihin toimialoihin. Lisäksi eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen ohjeiden mukaisesti sovellamme sijoituskohteiden poissulkua esimerkiksi tupakkaan ja sähkötuotantoon liittyen.

Analyyssissä rahastojen omistukset jaettiin toimialojen perusteella erilaisiin tuotantoprosesseihin, jonka jälkeen tarkasteltiin niiden suoria mahdollisia riippuvuuksia ja vaikutuksia ekosysteemipalveluihin ja luonnon pääomaresursseihin. Päällekkäisyyksien välttämiseksi ENCORE-työkalu ottaa huomioon vain suorat riippuvuudet ja vaikutukset, joten toimitusketjun kautta tapahtuvia riippuvuuksia ja vaikutuksia ei oteta huomioon. Analyyssissä riippuvuus ja vaikutus ekosysteemipalvelusta tai luonnon pääomaresurssista arvioidaan seuraavasti: erittäin korkea, korkea, keskimääräinen, matala, erittäin matala.

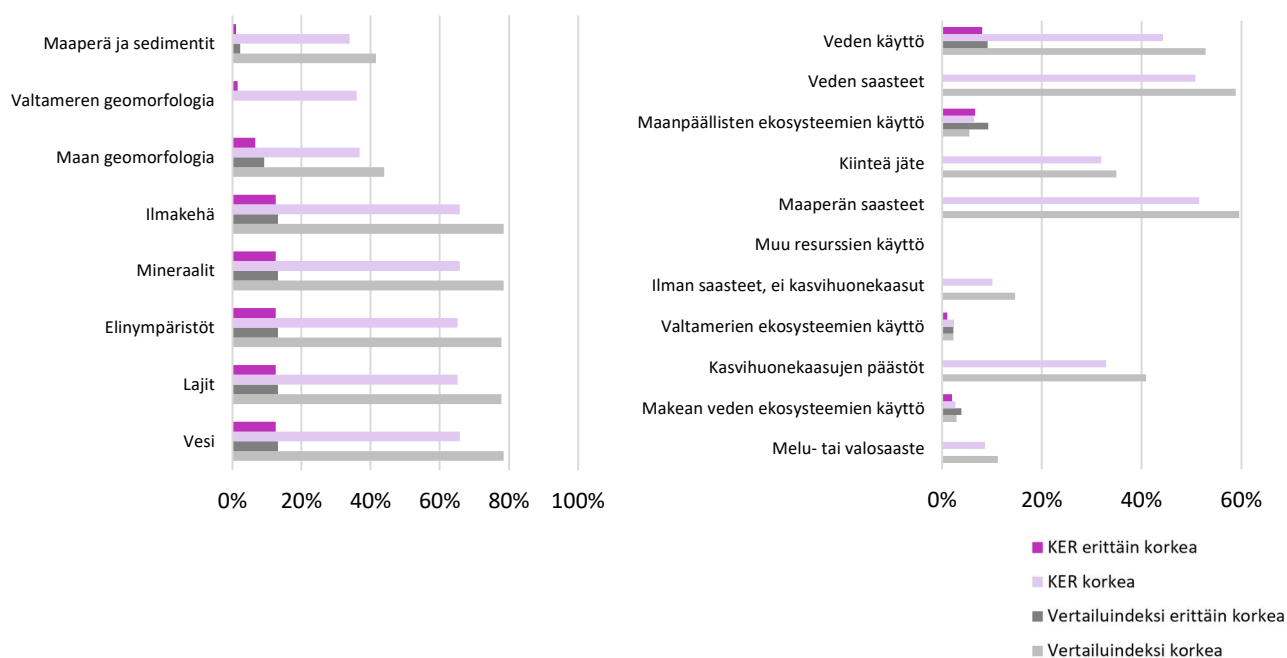
Kirkon eläkerahaston sijoitusten riippuvuudet luontopääomista ja ekosysteemipalveluista

Lähde: SEB, Factset, ENCORE, Natural Capital Finance Alliance and UNEP FI, maaliskuu 2024.

Analyyssin perusteella eläkerahaston riippuvainen luontopääomista erityisesti vedestä (yhteensä riippuvuus noin 27 %) sekä elinympäristöistä (yhteensä riippuvuus noin 11 %). Lisäksi luontopääomariippuvuutta on maaperästä ja sedimenteistä, ilmakehästä, mineraaleista sekä lajeista. Analyyssin perusteella merkittävimmät riippuvuudet luonnon ekosysteemipalveluista eläkerahaston likvidin osake- ja korkosalkun osalta ovat pohjavesi, pintavesi sekä suojelu tulvilta ja myrskyiltä. Tuloksista voidaan päätellä esimerkiksi, että pohjaveden ollessa yksi merkittävä ekosysteemipalveluriippuvuus sijoituksissa, on pohjavesi suoraan ja välillisesti merkittävä tekijä monen toimialan arvoketjuissa.

Kirkon eläkerahaston sijoitusten vaikutukset muutoksiin ympäristössä ja vaikutukset luontopääomaan

Lähde: SEB, Factset, ENCORE, Natural Capital Finance Alliance and UNEP FI, maaliskuu 2024.

Analyyysin perusteella merkittävimmät vaikutukset ympäristön muutoksiin eläkerahaston likvidin osake- ja korkosalkun osalta ovat veden käyttö, veden saasteet, maaperän saasteet, kiinteät jätteet sekä kasvihuonekaasupäästöt. Analyyysin perusteella merkittävimmät vaikutukset luontopääomaan eläkerahaston likvidin osake- ja korkosalkussa on useita sekä erittäin korkean että korkean vaikuttavuuden suhteen. Lähes kaikkien luontopääomatyyppien osalta eläkerahaston vaikutukset ovat vertailuindeksiä matalammat, erityisesti erittäin korkean vaikuttavuuden näkökulmista.

Analyyysi toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2024 ja tavoitteena on suorittaa analyysejä säännöllisesti. Eläkerahasto tulee sisällyttämään luonnon monimuotoisuuden entistä kokonaisvaltaisemmin osaksi toimintaansa ja raportointia. Luonnon monimuotoisuus teemana sisällytettiin vuonna 2024 vastuullisen sijoittamisen ohjeisiin. Kirkon eläkerahasto edistää luonnon monimuotoisuutta sekä sijoitustoiminnan että aktiivisen omistajuuden ja vaikuttamisen menetelmin avulla.

Evangelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu 31.12.2024

1 Eläkevastuun käsitteestä

Eläkevastuulla tarkoitetaan sitä rahamäärää, joka tarkasteluhetkellä riittäisi tulevine sijoitustuottoineen kattamaan tarkasteluhetkeen mennessä ansaittujen eläke-etuuksien kustannukset tulevaisuudessa. Eläkevastuuseen liittyy siis aina oletus tietystä sijoitusten tuotosta. Evangelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu kertoo, mikä on kirkon entisille ja nykyisille työntekijöille antaman eläkelupauksen hinta yhteensä laskentahetkellä.

Eläkevastuu riippuu valitun sijoitusten tuotto-oletuksen lisäksi myös muista valituista oletuksista, esimerkiksi siitä, miten vakuutettujen eliniän odotetaan tulevaisuudessa kehittyvän, minkä ikäisinä eläkkeelle oletetaan siirryttävän ja miten monien odotetaan jatkossa jäävän työkyvyttömyyseläkkeelle.

Eläkevastuun arvioimiseksi on tärkeää tuntea mahdollisimman tarkkaan laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden suuruus. Koska työssä olevat kartuttavat eläkkeitään joka vuosi ja koska eläkkeelle siirtyy uusia ihmisiä ja eläkkeeseen oikeutettuja myös kuolee, ei eläkevastuu ole vakio, vaan se muuttuu vuosittain.

Eläkevastuu koostuu korvausvastuusta ja vakuutusmaksuvastuusta. Korvausvastuulla tarkoitetaan vastuuta niistä tapauksista, joissa eläketapahuma on jo sattunut, eli alkaneiden vanhuus-, perhe-, työkyvyttömyys- ja osittaisten varhennettujen vanhuuseläkkeiden pääoma-arvoa. Vakuutusmaksuvastuulla tarkoitetaan sellaisten laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkeoikeuksien pääoma-arvoa, joissa eläke ei ole vielä alkanut.

2 Eläkevastuun laskenta

Evangelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu on laskettu täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen julkisten alojen eläkelakia, evangelis-luterilaisen kirkon eläkelakia sekä soveltuvien osin työntekijäin eläkelain rekisteröidyn lisäeläketurvan, työntekijän eläkelain (TyEL) ja Finanssivalvonnan antamia lisäeläkelaitosten vastuuelan (FIVA 15/01.00/2021) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat olleet vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt matemaattiset mallit ja laskentaperiaatteet.

22.1.2025

17/2025

Eläkevastuu on laskettu yksilöllisesti jokaiselle kirkon eläkejärjestelmän piirissä eläkettä joskus työhistoriansa aikana kartuttaneelle henkilölle, olipa tämä jo eläkkeellä, kirkon eläkejärjestelmän piiriin kuuluvassa työssä tai työstä eronnut, mutta ei vielä eläkkeellä. Laskennassa on käytetty TyEL-perusvakuutuksen kuolevuutta ja työkyvyttömyysalkavuuksia.

Laskenta on tehty ns. prospektiivisella menetelmällä eli laskemalla jokaiselle henkilölle laskentahetkeen mennessä kirkon eläkejärjestelmän piirissä karttuneista eläkeoikeuksista pääoma-arvot diskonttaamalla tulevaisuudessa maksettavat eläkkeet laskentahetkeen. Aktiivien ja vapaakirjalaisten sekä Kevassa myönnettyjen eläkkeiden osalta eläkevastuun laskennan lähtötiedot on pystytty muodostamaan laskentahetken 31.12.2024 tilanteesta. Muiden kuin Kevassa myönnettyjen evankelis-luterilaisen kirkon palveluksista karttuneiden eläkkeiden osalta korvausvastuun laskennassa on käytetty 31.12.2023 tilanteen tietoja korotettuna samaan indeksitasoon muiden aineistojen kanssa.

Laskelma sisältää myös arvion palkattomien aikojen perusteella karttuneesta eläke-etuudesta syntyneestä eläkevastuusta. Työeläkejärjestelmän kustannustenjaossa palkattomilta ajoilta karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenot jaetaan eläkelaitosten kesken palkkasummien suhteessa.

Keva on 12.11.2024 saanut Eläketurvakeskuksesta arvion koko työeläkejärjestelmässä palkattomilta ajoilta tarkasteluhetkeen mennessä karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenosta ja palkkasummasta vuoteen 2110 saakka. Eläketurvakeskuksen ennustetta palkattomien eläkemenosta ja työeläkejärjestelmän palkkasummasta ja Kevan pitkän tähtäimen eläkemenonennusteen palkkasumma-arviota käyttäen on laskettu arvio kirkon eläkejärjestelmän osuudesta palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläke-etuuksien eläkemenosta. Arvio palkattomien aikojen eläkevastuusta on saatu diskonttaamalla eläkemenovirta eläkevastuun laskentahetkeen.

Diskonttokorkona on käytetty 2,7 prosenttia, jonka katsotaan olevan eläkeoikeuksiin tehtävät tulevat indeksikorotukset ylittävä reaalikorko. Vastaavaa korkoa käytetään myös valtion eläkejärjestelmän mukaisen eläkevastuun laskennassa. Lisäksi laskelmissa on otettu huomioon myös elinaikakertoimen vaikutus. Elinaikakerroimina on käytetty Eläketurvakeskuksen ennustetta (29.11.2024) niille ikäluokille, joille elinaikakerrointa ei vielä ole vahvistettu. Laskentatuloksissa on esitetty vuoden 2024 eläkevastuu vertailun vuoksi myös 2,5 ja 3,0 prosentin diskonttokoroilla laskettuna.

Eläkevastuun määrässä on huomioitu 1.1.2025 annetut indeksikorotukset. Alkaneiden eläkkeiden osalta indeksikorotus on noin 1,32 % ja

työsuhteessa olevien sekä vapaakirjan saaneiden osalta noin 2,20 % vuoden 2024 tasoon verrattuna.

3 Laskentatulokset

3.1 Eläkevastuu per 31.12.2024

Yksilöllisesti laskettu evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu per 31.12.2024 2,7 prosentin diskonttokorolla laskettuna vuoden 2025 indeksitasossa on

	Alkanut vastuu	Vastainen vastuu	Eläkevastuu yhteensä
Aktiivit ja vapaakirjalaiset	0	2 065 000 000	2 065 000 000
Eläkkeensaajat	3 098 000 000	379 000 000	3 477 000 000
Palkattomat ajat			76 000 000
Yhteensä	3 098 000 000	2 444 000 000	5 617 000 000

Eläkevastuun tarkempi erittely on esitetty liitteessä 1.

3.2 Eläkevastuu per 31.12.2024 vaihtoehtoisilla diskonttokoroilla

Koron valinnalla on eläkevastuun laskennan yksittäisistä oletuksista ehkä suurin vaikutus eläkevastuun suuruuteen. Kun eläkevastuun laskennassa käytettävää korkoa kasvatetaan (ts. rahoille oletetaan korkeampi tuotto tulevaisuudessa), eläkevastuun määrä laskee ja vastaavasti korkoa alennettaessa (rahoille oletetaan pienempi tuotto tulevaisuudessa) eläkevastuun määrä kasvaa.

3.2.1 Eläkevastuu per 31.12.2024 diskonttokorolla 3,0 %

Alla olevassa taulukossa on evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu per 31.12.2024 vuoden 2025 indeksitasossa, kun korko on 3,0 prosenttia yli etuuksien nousun.

	Alkanut vastuu	Vastainen vastuu	Eläkevastuu yhteensä
Aktiivit ja vapaakirjalaiset	0	1 942 000 000	1 942 000 000
Eläkkeensaajat	3 020 000 000	360 000 000	3 381 000 000
Palkattomat ajat	0	0	71 000 000
Yhteensä	3 020 000 000	2 302 000 000	5 394 000 000

3.2.2 Eläkevastuu per 31.12.2024 diskonttokorolla 2,5 %

Alla olevassa taulukossa on evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu per 31.12.2024 vuoden 2025 indeksitasossa, kun korko on 2,5 prosenttia yli etuuksien nousun.

	Alkanut vastuu	Vastainen vastuu	Eläkevastuu yhteensä
Aktiivit ja vapaakirjalaiset	0	2 152 000 000	2 152 000 000
Eläkkeensaajat	3 152 000 000	392 000 000	3 544 000 000
Palkattomat ajat	0	0	79 000 000
Yhteensä	3 152 000 000	2 544 000 000	5 775 000 000

1 Eläkevastuun per 31.12.2024 erittely

	Alkanut vastuu	Vastainen vastuu			Eläkevastuu yhteensä	Arvio lisäturvan osuudesta (sis. eläkevastuuseen)	
		Vanhuus	Työkyvyttömyys	Perhe			
Aktiivit ja vapaakirjan saaneet Eläkkeensaajat	0	1 920 000 000	48 000 000	97 000 000	2 065 000 000	9 000 000	0,4 %
Vanhuuseläkkeet	2 875 000 000	0	0	166 000 000	3 040 000 000	92 000 000	3,0 %
Osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet	59 000 000	0	0	3 000 000	62 000 000	0	0,0 %
Työkyvyttömyyseläkkeet	69 000 000	201 000 000	0	9 000 000	280 000 000	1 000 000	0,4 %
Perhe-eläkkeet	95 000 000	0	0	0	95 000 000	0	0,0 %
Yhteensä	3 098 000 000	201 000 000	0	178 000 000	3 477 000 000	94 000 000	2,7 %
Palkattomat ajat					76 000 000		
Yhteensä	3 098 000 000	2 121 000 000	48 000 000	274 000 000	5 617 000 000	103 000 000	1,8 %